

ZAKON O OMEJEVANJU UPORABE TOBAČNIH IN POVEZANIH IZDELKOV

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Raba tobaka je vodilni preprečljivi vzrok smrti v svetu. Vsako leto zaradi bolezni, povzročenih z rabo tobaka, umre skoraj 6 milijonov ljudi. S kajenjem povzročene bolezni so vzrok smrti okoli polovice kadičev, ki v povprečju umrejo vsaj deset let prezgodaj. Polovica vseh umrlih zaradi kajenja umre že med 35. in 69. letom starosti.

Kajenju tobaka pripisujemo številne bolezni in zdravstvene težave pri kadičih, predvsem številne vrste raka, bolezni srca in ožilja ter bolezni dihal, pa tudi sladkorno bolezen, motnje erekcije, sivo mreno, nizko kostno gostoto in še mnoge druge bolezni ter zdravstvene težave. Povezano je s splošno poslabšanim zdravstvenim stanjem, kar poveča odsotnost kadičev z dela in njihove potrebe po zdravstvenih storitvah. Pri ženskah je kajenje vzročno povezano z zmanjšano plodnostjo, kajenje med nosečnostjo pa z manjšo rastjo še nerojenega otroka, nizko porodno težo, prezgodnjim porodom in kongenitalnimi malformacijami. Kajenje matere med nosečnostjo in po porodu je vzročno povezano z nenadno smrtjo dojenčka.

Opustitev kajenja pred 40. letom starosti pomembno zmanjša tveganje za smrt, koristno pa je v kateremkoli obdobju življenja. Kajenje tudi pomembno prispeva k socialno-ekonomskim neenakostim v zdravju. Med skupinami z nižjim socialno-ekonomskim položajem je delež kadičev v Sloveniji višji, kar v teh skupinah privede do večjega bremena bolezni, ki jih povzroča kajenje.

Tobak je v Sloveniji po podatkih Nacionalnega inštituta za varovanje zdravja (NIJZ) med različnimi dejavniki tveganja za zdravje najpomembnejši preprečljivi vzrok smrti in med najpomembnejšimi za breme bolezni. Rabi tobaka pripisujemo 19 % vseh smrti pri Slovencih starih več kot 30 let (30-44 let: 15 % vseh smrti, 45-59 let: 31 % vseh smrti, 60-69 let: 25 % vseh smrti zaradi tobaka). V Sloveniji vsak dan zaradi bolezni, pripisljivih kajenju, umre 10 oseb, to pomeni 3600 na leto. Za primerjavo naj navedemo, da je zaradi prometnih nesreč v letu 2014 umrlo 108 oseb, zaradi samomorov 448, zaradi prepovedanih drog 28, zaradi AIDS-a v letu 2013 5 oseb, zaradi alkohola pa jih letno umre okrog 900. Četrtnina kadičev (900 oseb) umre že pred 60. letom starosti. Približno vsako 7. (prezgodnjo) smrt v starosti 30-44 let in vsako 3. (prezgodnjo) smrt v starosti 45-59 let, pripisujemo kajenju tobaka. Kadi skoraj vsak četrty Slovenec star od 15 do 64 let (24 %), med njimi je več moških (27 %) kot žensk (21 %). Med letoma 2008 in 2012 se je delež kadičev zvišal zaradi zvišanja deleža kadičev. Podatki iz leta pa 2014 kažejo, da se na splošno delež kadičev med odraslimi prebivalci Slovenije glede na 2007 ni spremenil.

V Sloveniji je, tako kot v tujini, velika večina kadičev začela s kajenjem kot mladostniki ali mladi odrasli. Med 35-44 let stari prebivalci, ki so kadarkoli v življenju kadili, jih je skoraj dve tretjini (63 %) prvič kadilo, ko so bili še mladoletni, skoraj vsi (99 %) pa so prvič prižgali cigareto v starosti 25 let ali manj. Med 15-letniki so štirje od desetih že kdaj kadili. Vsaj enkrat na teden ali pogosteje kadi skoraj vsak osmi 15-letnik, pri čemer med spoloma ni razlik. Vsak dan kadi 9 % 15-letnikov. Vsak šesti 15-

letnik je prvič kadil v starosti 13 let ali manj. Med mladostniki obeh spolov starimi enajst, trinajst in petnajst let se je med leti 2010 do 2014 razširjenost kajenja zmanjšala, kar lahko najverjetneje v največji meri pripišemo spremembam na področju obdavčitve in cen tobačnih izdelkov med 2012 in 2014, saj so mladostniki po podatkih mednarodnih raziskav bolj cenovno občutljivi kot odrasli, uvedbi prepovedi kajenja v zaprtih javnih in delovnih prostorih, ki je bila uvedena v 2007, ter preventivnim programom, ki potekajo v tej starostni skupini.

Raba tobaka je povezana z visokimi stroški za družbo in posameznika. Stroški zdravljenja bolezni, stroški izgube produktivnosti in prezgodnje umrljivosti skupno znašajo po ocenah Evropske komisije 4,6 % bruto domačega proizvoda 27 držav članic Evropske unije, v Sloveniji pa 5 % bruto domačega proizvoda oz. 1.800.000.000 EUR. V oceno niso vključene vse vrste morebitnih stroškov, povezanih s kajenjem, a že ocenjeni stroški močno presegajo prilive iz tobačnih trošarin, ki na letni ravni predstavljajo okrog 400 milijonov EUR.

Direktiva 2014/40/EU o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o proizvodnji, predstavitvi in prodaji tobačnih in povezanih izdelkov in razveljavitvi Direktive 2001/37/ES (v nadaljevanju: Direktiva) je bila sprejeta 3. aprila 2014. Po mnenju Evropske komisije je bilo potrebno prejšnjo Direktivo 2001/37/ES posodobiti tako, da bo nova direktiva odražala tržni, znanstveni in mednarodni razvoj ter zagotavljala usklajeno izvajanje mednarodnih obveznosti, ki izhajajo iz Okvirne konvencije Svetovne zdravstvene organizacije za nadzor nad tobakom (v nadaljevanju: Okvirna konvencija). Z Direktivo želi Evropska komisija izboljšati delovanje notranjega trga, obenem pa zagotoviti visoko raven varovanja zdravja. Odpravljajo se ovire, s katerimi se srečujejo države članice pri usklajevanju nacionalne zakonodaje s tržnim, znanstvenim in mednarodnim razvojem. Prav tako se želi zagotoviti enoten pristop na ravni EU do izdelkov, ki niso bili zajeti v Direktivi 2001/37/ES, kot so elektronske in zeliščne cigarete. Pri izbiranju med različnimi rešitvami, so bile v Direktivi upoštevane tiste, ki omogočajo visoko raven varovanja zdravja s predpostavko, da gre pri tobačnih in povezanih izdelkih, za izdelke, ki povzročajo zasvojenost in katerih uporaba ima dokazano negativne posledice za zdravje. Direktiva želi predvsem preprečiti začetek kajenja pri mladih, kar se kaže v osredotočenosti na izdelke, kot so cigarete, tobak za zvijanje in brezdimni tobačni izdelki, drugačna ureditev pa se predvideva za cigare, cigarilose in tobak za pipe. Poleg tega določbe Direktive ustvarjajo pogoje, ki bodo vsem državljanom v EU omogočali, da sprejemajo odločitve o tobačnih in povezanih izdelkih na podlagi točnih informacij o sestavinah in posledicah uporabe teh izdelkov za zdravje.

V Sloveniji področje tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov ureja Zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov (Uradni list RS št. 93/07-uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju: ZOUTI), ki je bil nazadnje spremenjen in dopolnjen leta 2007 z uvedbo prepovedi kajenja v zaprtih javnih in delovnih prostorih. S to prepovedjo smo znižali izpostavljenost prebivalcev Slovenije tobačnemu dimu v teh prostorih, pa tudi v domačem okolju. Po letu 2007 se slovenska zakonodaja na področju tobaka ni spreminjala, se je pa skladno z določbami Zakona o trošarinah (Uradni list RS št. 97/10 - uradno prečiščeno besedilo, 48/12, 109/12 in 32/14), spreminjala obdavčitev tobačnih izdelkov. V letih 2012, 2013 in 2014 so se ob zviševanju obdavčitve znatneje zvišale realne cene tobačnih izdelkov, pred tem so bile letne spremembe realnih cen majhne. Kljub zviševanju realnih cen so prodajne cene cigaret v Sloveniji še vedno med nižjimi v državah članicah EU. Med različnimi tobačnimi izdelki so prisotne večje razlike v cenah, kar kadilcem omogoča prehod na cenejše izdelke oziroma oblike kajenja, zato so manj motivirani za opustitev kajenja. Medtem ko po letu 2007 pri nas nismo uvajali novih ukrepov nadzora nad tobakom, so številne države sprejele vrsto učinkovitih ukrepov, ki omejujejo tobačno industrijo, preprečujejo kajenje in vsem, ki so zasvojeni lajšajo odločitev za življenje brez tobaka. Slovenija je tako leta 2013 po obsegu uvedbe učinkovitih ukrepov nadzora nad tobakom med 34. evropskimi državami zasedla 20. mesto, še leta 2004 pa smo bili med 28. evropskimi državami na 12. mestu. Štiri najvišje uvrščene države po obsegu uvedbe učinkovitih ukrepov nadzora nad tobakom so Združeno kraljestvo, Irska, Islandija in Norveška. V primerjavi s Slovenijo imajo te države znatno višje cene tobačnih izdelkov, večinoma popolno prepoved oglaševanja tobačnih izdelkov (vključno s prepovedjo razstavljanja), kombinirana slikovno besedilna zdravstvena opozorila ter dodatne ukrepe za zmanjševanje dostopnosti tobačnih izdelkov mladoletnikom v smislu regulacije maloprodajnega trga tobačnih izdelkov. V nadzor nad tobakom vlagajo več sredstev kot Slovenija. Rezultat v teh državah so ugodnejše spremembe v razširjenosti kajenja med odraslimi in mladostniki kot jih zaznamo

v Sloveniji.

Tobačna industrija ima v Sloveniji še vedno veliko možnosti za marketing tobačnih izdelkov oziroma spodbujanje začetka kajenja med mladimi in zmanjševanje opuščanja kajenja med obstoječimi kadilci.

V Sloveniji nimamo uradnega spiska prodajnih mest tobačnih izdelkov, tobačne izdelke se lahko prodaja kjerkoli, prav tako prodajalcem teh izdelkov za prodajo ni potrebno izpolnjevati posebnih pogojev. Ocene kažejo, da je število prodajnih mest tobačnih izdelkov v Sloveniji visoko, eno na 309 polnoletnih prebivalcev oziroma eno na 80 kadilcev v starosti 15 let ali več. Nahajajo se blizu šol in mest, kjer se zbirajo mladostniki, ti navajajo, da so jim tobačni izdelki zlahka dostopni, kljub starostni omejitvi 18 let za nakup. Za prodajalce tobačnih izdelkov ni določenih posebnih omejitev, prodaja jih lahko vsak in kjerkoli, ne glede na to, da gre za nevaren in škodljiv izdelek. Glede na podatke nevladnih organizacij, so mladoletniki v okviru akcij "Skriti kupec" lahko na skoraj vseh izbranih prodajnih mestih (95 %) brez težav kupili tobačne izdelke. Sicer v Sloveniji 71 % 16-letnikov navaja, da lahko ali zelo lahko pridejo do tobačnih izdelkov. Na prodajnih mestih je dovoljeno oglaševanje, določila zakona pa se zelo pogosto krši. Tobačni izdelki so na prodajnih mestih razstavljeni, kar je še dodatna oblika oglaševanja. Kazni za kršitve zakonodaje niso odvrtačljive.

Razširjenost in posledice uporabe tobaka lahko uspešno zmanjšamo le s celovitim programom učinkovitih in sodobnih ukrepov. S predlaganimi spremembami se v ZOUTI implementirajo določbe Direktive, poleg teh se strožje ureja področje oglaševanja, promocije in sponzoriranja tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov, uvaja se enotna embalaža za cigarete in tobak za zvijanje na novo se ureja tudi licenciranje prodajalcev tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov. Področje oglaševanja, promocije in sponzoriranja tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov, njihova enotna embalaža in licenciranje niso urejeni v sami Direktivi, temveč jih uvajamo skladno z določbami Okvirne konvencije in določbo Direktive, ki državam članicam omogoča, da ohranijo ali uvedejo nadaljnje zahteve, ki veljajo za vse izdelke, dane na njihov trg, v zvezi s standardizacijo embalaže tobačnih izdelkov, če obstajajo upravičeni razlogi z vidika javnega zdravja, pri čemer upoštevajo visoko raven varovanja zdravja ljudi, ki jo zagotavlja ta direktiva.

Različne raziskave javnega mnenja kažejo, da strožje ukrepe nadzora nad tobakom in povezanih izdelkov podpira večina polnoletnih prebivalcev Slovenije.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1. Cilji

Cilji predlaganih ukrepov so preprečevanje začetka in nadaljevanja kajenja med otroki, mladostniki in mladimi odraslimi, spodbujanje opuščanja kajenja, zmanjševanje izpostavljenosti tobačnemu dimu med mladoletnimi in posledično zmanjšanje obolevnosti in (prezgodnje) umrljivosti ter družbenih stroškov zaradi rabe tobaka. Z implementacijo določb Direktive v našo zakonodajo ter uvedbo celovite kombinacije dokazano učinkovitih ukrepov in prepovedi želimo celovito urediti področje nadzora nad uporabo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov ter na ta način doseči zgoraj opisane cilje, hkrati pa vzpostaviti zakonodajne okvire, ki bodo omogočili boljši nadzor in doslednejše sankcioniranje kršitev predpisov s tega področja. S predlaganimi ukrepi bomo v Sloveniji prispevali k boljšemu zdravju ljudi in k vzdržnosti zdravstvenega sistema v prihodnosti.

Skladno s predlogom Resolucije nacionalnega plana zdravstvenega varstva 2016-2025 "Skupaj za družbo zdravja", želimo do leta 2025 zmanjšati potrošnjo tobačnih izdelkov za 30 %, kar je tudi cilj Globalne strategije SZO za preprečevanje kroničnih nenalezljivih bolezni. Sledimo zgledu držav, ki stremijo k družbi brez tobaka, v kateri bo delež kadilcev pod 5. %. Tak cilj so si že zastavile Nova Zelandija in Irska za leto 2025, Škotska za leto 2034 ter Finska in Norveška za leto 2040.

2.2. Načela

Predlagani zakon temelji na načelih celovitosti in učinkovitosti ter načelu previdnosti.

Skladno z načelom celovitosti predlog zakona ureja celotno področje uporabe tobačnih in povezanih izdelkov vključno z ukrepi za omejevanje uporabe teh izdelkov in ukrepi za preprečevanje njihovih škodljivih vplivov na zdravje, najvišjimi dovoljenimi mejami emisij tobačnih izdelkov in poročanjem o le teh, embalažo in sledljivostjo teh izdelkov, prepovedjo oglaševanja, promocije in sponzoriranja teh izdelkov, načinom in omejitvami prodaje teh izdelkov ter prepovedjo kajenja oz. uporabe tobačnih in povezanih izdelkov v zaprtih javnih in delovnih prostorih ter v zasebnih vozilih, zaprtih javnih in delovnih prostorih.

Načelo učinkovitosti je v predlogu zakona izraženo predvsem v določbah, ki pristojnim organom omogočajo boljši nadzor nad uporabo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov. Gre za določbe o prodaji teh izdelkov, s katerimi se uvaja licenciranje prodajalcev, obveznost prodajalcev, da pri vsaki osebi, za katero ob nakupu predvidevajo, da še ni stara 18 let, zahtevajo, da izkaže svojo starost z javno listino in druge prepovedi, ki jih uvaja zakon.

Skladno z načelom previdnosti, po katerem v primeru dvoma prevlada korist varovanja javnega zdravja, predlog zakona v primerih, ko je Direktiva državam članicam omogočila izbiro med različnimi rešitvami, uvaja tiste rešitve, ki zagotavljajo višjo stopnjo varovanja javnega zdravja. Tako predlog zakona uvaja prepoved prodaje tobačnih in povezanih izdelkov na daljavo, enotno embalažo, uvaja sestavljena zdravstvena opozorila na embalaži vseh tobačnih izdelkov za kajenje in ureja področje elektronskih cigaret.

2.3. Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

Predlog ZOUTI v našo zakonodajo prenaša določbe Direktive 2014/40/EU in uvaja druge novosti na področju:

- najvišjih vrednosti emisij in poročanja o sestavinah in emisijah v tobačnih izdelkih,
- prepovedi značilnih arom in določenih dodatkov v tobačnih izdelkih,
- označevanja in embalaže tobačnih izdelkov, vključno z zdravstvenimi opozorili in uvedbo enotne embalaže,
- sledljivosti in varnostnih elementov, ki se uporabljajo za tobačne izdelke,
- tobaka za oralno uporabo, novih tobačnih izdelkov, elektronskih cigaret in zeliščnih izdelkov za kajenje ter njihovega dajanja na trg,
- oglaševanja, promocije in sponzoriranja tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov,
- regulacije prodaje in omejitev prodaje tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov vključno z uvedbo licenciranja prodajalcev teh izdelkov,
- prepovedi kajenja oz. uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v vseh zaprtih javnih in delovnih prostorih in v zasebnih vozilih v prisotnosti mladoletnih oseb.
- zagotavljanja dodatnih sredstev za izvajanje javne službe obveznega zdravstvenega zavarovanja in za financiranje preventivnih programov varovanja in krepitev zdravja ter spodbujanja zdravega načina življenja.

Najvišje vrednosti emisij in poročanje o sestavinah in emisijah v tobačnih izdelkih

Predlog zakona v skladu z Direktivo določa najvišje vrednosti emisij iz cigaret in sicer 10 mg katrana na cigareto, 1mg nikotina na cigareto in 10 mg ogljikovega monoksida na cigareto. Omenjene vrednosti so bile v veljavi že na podlagi prejšnje Direktive 2001/37/ES in ostajajo enake. Vrednosti omenjenih emisij se ugotavljajo po metodi mednarodno priznanih ISO standardov, opravljal pa jih bo Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (v nadaljevanju: NLZOH).

Za izvajanje regulativnih nalog so potrebni izčrpni podatki o sestavinah in emisijah iz tobačnih izdelkov, s katerimi se oceni privlačnost, zasvojljivost in toksičnost tobačnih izdelkov ter tveganje za zdravje, povezano z uporabo teh izdelkov. V ta namen predlog zakona v skladu z Direktivo določa strožje obveznosti poročanja o sestavinah in emisijah, kot trenutno obstajajo. Proizvajalci in uvozniki tobačnih izdelkov bodo morali NLZOH predložiti seznam vseh sestavin in količine teh sestavin, uporabljenih pri proizvodnji tobačnih izdelkov, vrednosti emisij katrana, nikotina in ogljikovega monoksida na cigareto in informacije o drugih emisijah in njihovih vrednostih, če so le te na voljo, ter izjavo s podrobno obrazloženimi razlogi za vključitev takih sestavin tobačne izdelke.

V skladu z Direktivo so določene tudi dodatne strožje obveznosti poročanja o dodatkih, ki so vključeni na prednostni seznam, da bi med drugim ocenili njihovo toksičnost, zasvojljivost, rakotvornost, mutagenost ali reproduktivno toksičnost (v nadaljnjem besedilu: lastnosti CMR), tudi v izgorelem stanju. Takšne obveznosti poročanja so v skladu z obveznostjo Evropske unije, da zagotovi visoko raven varovanja zdravja ljudi.

Prepoved značilnih arom in določenih dodatkov v tobačnih izdelkih

Tobačni izdelki vsebujejo več kot 600 različnih dodatkov. Dodatki lahko izboljšajo okus tobačnega dima, mu dajo značilno aromo, ublažijo rezkost in dražilnost tobačnega dima idr. Tako lahko povečajo privlačnost tobačnih izdelkov oziroma kajenja, povečajo potrošnjo tobačnih izdelkov, spodbujajo začetek kajenja in vztrajnost uporabe tobačnih izdelkov ter odvrtaajo od opustitve kajenja.

Izdelki z dodanimi okusi in aromami so namenjeni določenim ciljnim skupinam, predvsem mladim in kadilcem, začetnikom ter ženskam in se tem skupinam tudi obsežno tržijo. Mladostniki, predvsem mlajši, so naklonjeni edinstvenim, sladkim in eksotičnim aromam in okusom ter inovativnim tehnologijam v povezavi z okusi in aromami. Dodajanje okusov in arom poveča privlačnost tobačnih izdelkov in naredi kajenje prijetnejše, ker izboljša okus in vonj tobačnih izdelkov ter zmanjša rezkost in dražilnost tobačnega dima. Zagotavlja specifičen okus in aromo izdelka, lajša začetke kajenja, spodbuja nadaljevanje kajenja oziroma ponavljajočo se uporabo izdelka, poveča pa lahko tudi zasvojljivost in strupenost izdelka. Nekateri podatki tudi kažejo, da mladostniki menijo, da so blagovne znamke z milejšim oziroma blagim okusom manj nezdrave. Dodatki, ki povečujejo privlačnost tobačnih izdelkov, lahko vodijo k izboru določenih znamk tobačnih izdelkov ali večji potrošnji tobačnih izdelkov.

V Sloveniji trenutno nimamo omejitev glede dodatkov v tobačnih izdelkih. Predlog zakona v skladu z Direktivo uvaja prepoved dajanja na trg tobačnih izdelkov z značilno aromo. Prepoved tobačnih izdelkov z značilnimi aromami ne izključuje uporabe posameznih dodatkov neposredno, temveč proizvajalce zavezuje k zmanjšanju dodatkov ali kombinacij dodatkov na takšen obseg, da ne povzročajo značilne arome. Značilna aroma je jasno prepoznaven vonj ali okus, razen vonja ali okusa tobaka, ki nastane z dodatkom ali kombinacijo dodatkov, vključno (vendar ne izključno) z aromo sadja, začimb, zelišč, alkohola, bombonov, mentola ali vanilje, ki jo je mogoče zaznati pred ali med uporabo tobačnega izdelka. Uporaba dodatkov, potrebnih za proizvodnjo tobačnih izdelkov, na primer sladkorja, s katerim se nadomesti tisti, ki je bil izgubljen med sušenjem, je dovoljena, vendar le, če ne povzročajo značilne arome ali povečujejo zasvojljivosti, toksičnosti ali lastnosti CMR izdelka.

Nekateri dodatki v tobačnih izdelkih se uporabljajo za ustvarjanje vtisa, da so tobačni izdelki koristni za zdravje, da predstavljajo zmanjšano tveganje za zdravje ali povečujejo umsko koncentracijo in telesno zmogljivost. Predlog zakona uvaja prepoved dajanja na trg tobačnih izdelkov z naslednjimi dodatki: vitamini ali drugimi dodatki, ki ustvarjajo vtis, da tobačni izdelek koristi zdravju ali da predstavlja zmanjšano tveganje za zdravje; kofeinom ali tavrinom in drugimi dodatki in poživili, ki so povezani z energijo in vitalnostjo; dodatki, ki obarvajo emisije, olajšajo vdihavanje ali povečajo vnos nikotina; in dodatki, ki imajo v neizgoreli obliki lastnosti CMR. Prepovedani so tudi dodatki, ki povečujejo zasvojljivost in toksičnost.

Direktiva se pri uvajanju navedenih določb sklicuje na Smernice Okvirne konvencije o urejanju sestave tobačnih izdelkov in urejanju razkritja tobačnih izdelkov, ki zahtevajo zlasti odstranitev sestavin, ki okrepijo okus, ustvarjajo vtis, da so tobačni izdelki koristni za zdravje, so povezani z energijo in

vitalnostjo ali so obarvani.

Uvedbo ukrepa v Sloveniji podpira 66 % polnoletnih prebivalcev Slovenije.

Označevanje in embalaža tobačnih izdelkov vključno z zdravstvenimi opozorili in uvedba enotne embalaže

Zdravstvena opozorila na embalaži tobačnih izdelkov so eden ključnih elementov celovitega programa nadzora nad tobakom in glede na stroške zelo učinkovit ukrep nadzora nad rabo tobaka. So pomemben način izobraževanja kadilcev in nekadilcev o zdravstvenih in drugih tveganjih, povezanih z rabo tobaka. Spodbujajo opustitev kajenja in vzdrževanje abstinence po opustitvi, zmanjšajo potrošnjo tobačnih izdelkov, odvrtačajo nekadilce od začetka kajenja, zmanjšajo privlačnost embalaže tobačnih izdelkov in privlačnost kajenja ter zmanjšujejo družbeno sprejemljivost kajenja. Učinkovita so velika zdravstvena opozorila, ki vključujejo sliko in besedilo, nameščena na zgornjih delih obeh glavnih strani embalaže, imajo jasna in enostavna sporočila, se redno menjavajo ter vsebujejo informacije o opuščanju kajenja.

Na embalaži tobačnih izdelkov navedene vsebnosti nikotina, katrana in ogljikovega monoksida lahko potrošnika zavajajo, da je določen tobačni izdelek manj škodljiv v primerjavi z drugimi, zato so primernejša opozorila brez navedb vsebnosti v številkah. Tudi različne opisne navedbe na tobačnih izdelkih lahko potrošnika zavajajo k razmišljanju, da je določen tobačni izdelek manj škodljiv v primerjavi z drugimi. Mnoge tovrstne navedbe so že prepovedane, a proizvajalci uporabljajo nove načine (barve) in navedbe ("slim", "smooth", "refined", "naravno", "brez dodatkov" ipd.), pa tudi številke v imenih znamk, ki so prav tako povezane z zmotnim zaznavanjem manjše škodljivosti, zaradi česar je treba ustrezno posodobiti veljavno zakonodajo.

Večja zdravstvena opozorila na embalaži tobačnih izdelkov se že uvedli v številnih državah (Kanada, Brazilija, Avstralija, Singapur, Belgija, Nova Zelandija, Velika Britanija, Švica, Norveška, Islandija, Francija, Irska in še številne druge). V Kanadi, kjer so jih uvedli že v letu 2001, ocenjujejo, da se je delež kadilcev pomembno znižal zaradi uvedbe tega ukrepa.

V Sloveniji so trenutno na embalaži tobačnih izdelkov prikazana besedilna zdravstvena opozorila (brez slik), telefonska številka za pomoč pri opuščanju kajenja in vsebnost nikotina, katrana in ogljikovega monoksida.

Okvirna konvencija navaja, naj vsaka država pogodbenica v skladu s svojo zakonodajo sprejme in izvaja učinkovite ukrepe, s katerimi bo zagotovila, da embalaža in označevanje tobačnih izdelkov ne bosta predstavljala tobačnega izdelka tako, da bi bil na kakršenkoli način lažno, zavajajoče, varljivo ali podobno drugače ustvarjen zmoten vtis o njegovih lastnostih. Smernice za izvajanje Okvirne konvencije navajajo, da je enotna embalaža eden od načinov, kako naj to dosežemo.

Enotna embalaža zmanjša privlačnost izdelka (predvsem med mladimi in ženskami), poveča vidnost zdravstvenih opozoril in zmanjšuje napačno zaznavanje manjše škodljivosti določenega izdelka na osnovi značilnosti embalaže. Spodbuja k opustitvi kajenja in odvrtača od začetka kajenja. Enotna embalaža je še učinkovitejši dodatek oziroma nadgradnja velikih kombiniranih slikovno-besedilnih opozoril.

Enotno embalažo je leta 2012 prva uvedla Avstralija, podatki, objavljeni na spletni strani njihovega ministrstva za zdravje kažejo da, se je po uvedbi enotne embalaže delež tistih, ki kadijo vsak dan, znižal s 15,1 % v 2010 na 12,8 % v 2013. V istem obdobju se je starost ob začetku kajenja zvišala s 14 na 16 let. Delež mladih, ki niso nikoli kadili, je ostal visok med tistimi, starimi od 12 do 17 let (95 %) ter se je zvišal z 72 % na 77 % med tistimi, starimi od 18 do 24 let. Najverjetnejši razlog za te spremembe je prav enotna embalaža, saj v tem obdobju niso uvedli nobenih drugih novih ukrepov. Potrošnja tobaka je padla za 3,4 % v 2013 in za nadaljnjih 7,7 % v 2014.

Posamezne raziskave iz Avstralije so pokazale zmanjšano privlačnost kajenja, višjo verjetnost, da kadilec razmišlja o opustitvi kajenja ter ocenjuje opustitev kot prioriteto v svojem življenju, večje število klicev na telefonsko številko za pomoč pri opuščanju kajenja in zmanjšan obseg razstavljanja embalaže v javnosti (pakiranja, vidna na mizah lokalov). Kažejo tudi, da kadilci ocenjujejo, da je okus cigarete v enotni embalaži slabši in da ne ločijo več posameznih blagovnih znamk, češ da imajo vse cigarete enak okus.

V letu 2016 bo enotna embalaža stopila v veljavo tudi na Irskem, v Veliki Britaniji, Franciji in na Madžarskem. O uvedbi enotne embalaže razmišljajo še številne druge države (Norveška, Belgija, Finska, Kanada, Nova Zelandija idr.).

Rezultati raziskave opravljene 2010 v Franciji so pokazali, da je kar 77 % sodelujočih zavojčke cigaret v enotni embalaži opisalo kot dolgočasne in 63 % kot grde. 66 % sodelujočih je izjavilo, da ne bi kupili cigaret v takšni embalaži, 60 % jih je potrdilo, da tovrstna embalaža ne pritegne njihove pozornosti. Predvsem ženske in mladi v starosti pod 25 let so navajali, da jih takšna embalaža odbija in da jih embalaža, ki vsebuje blagovne znamke bolj spodbuja h kajenju ter jim posreduje pozitivne občutke o uporabi tobačnih izdelkov.

Tudi raziskava iz Velike Britanije, v kateri so kadilci stari od 18 do 35 let dva tedna uporabljali cigarete v enotni embalaži, je pokazala, da ta oblika embalaže pri uporabnikih vzbuja negativna čustva in dožemanje embalaže tobačnega izdelka in kajenja samega. Večina sodelujočih je enotno embalažo označila za ne moderno, ceneno, neprivačno in slabe kvalitete. Ob kajenju cigaret iz takšne embalaže so se sodelujoči počutili bolj osramočene in nesprejete s strani prijateljev kot takrat, ko so kadili cigarete iz originalne embalaže.

Predlog zakona v skladu z Direktivo in Okvirno konvencijo uvaja obveznost splošnih opozoril, informativnih sporočil in sestavljenih zdravstvenih opozoril na embalaži tobačnih izdelkov za kajenje. Predpisana je tako vsebina teh sporočil kot tudi delež površine embalaže, ki ga morajo ta sporočila pokrivati. Zdravstvena opozorila morajo biti navedena na vsakem zavojčku in zunanji embalaži tobačnih izdelkov, zapisana morajo biti v slovenskem jeziku, pokrivati morajo celotno površino zunanje embalaže ali zavojčka, ki jim je namenjena in ne smejo vsebovati nobenih pripomb, razlag ali sklicevanj. Natisnjena morajo biti tako, da jih ni mogoče odstraniti, biti morajo popolnoma vidna in sestavljena tako iz besedila kot iz ustrezne barvne fotografije, ki morata ob odpiranju embalaže ostati nepoškodovana. Uvedena je tudi obveznost označevanja brezdimnih tobačnih izdelkov. Na zavojčkih in zunanji embalaži le teh mora biti navedeno predpisano zdravstveno opozorilo. Predlog zakona prepoveduje tudi vse elemente na zavojčkih ali zunanji embalaži, ki promovirajo tobačni izdelek ali spodbujajo njegovo uporabo z ustvarjanjem napačnih predstav o njegovih lastnostih, učinkih na zdravje ali emisijah, namigujejo na to, da je določen izdelek manj škodljiv od drugih ali skušajo zmanjšati učinek nekaterih škodljivih komponent njegovega dima ali spodbujati vitalnost, energijo, zdravje, njegove pomlajevalne, naravne ali organske lastnosti. Zavojčki in zunanja embalaža ne smejo namigovati na finančne koristi nakupa izdelka z vključevanjem bonov, ponudb popustov, brezplačne distribucije, ponudbe "dva za ceno enega" ali drugih podobnih ponudb. Zavojčki cigaret morajo biti iz kartona ali mehkega materiala, kvadraste oblike, zavojčki tobaka za zvijanje pa so lahko v obliki kvadra, cilindrične oblike ali v obliki vrečke. Cigaretni zavojček mora vsebovati vsaj 20 cigaret, zavojček tobaka za zvijanje pa najmanj 30g tobaka za zvijanje.

Z enotno embalažo cigaret in tobaka za zvijanje, se uvaja standardizirana embalaža za vse blagovne znamke teh izdelkov, predpisuje se njihova oblika, barva in druge značilnosti zunanje ter notranje površine posameznih zavojčkov. S predlogom zakona se določa tudi oblika, pozicija in vsebina besedila, ki je lahko natisnjeno na zunanji embalaži teh izdelkov (blagovna znamka), ter videz posameznih cigaret.

Uvedbo zdravstvenih opozoril s slikami v Sloveniji podpira preko 73 % polnoletnih prebivalcev, uvedbo enotne embalaže pa okoli 67 % polnoletnih prebivalcev Slovenije.

Sledljivost in varnostni elementi, ki se uporabljajo za tobačne izdelke

Predlog zakona v skladu z Direktivo uvaja obveznost označevanja zavojčkov tobačnih izdelkov s posebnimi identifikacijskimi oznakami in podatke, ki jih bo mogoče na podlagi te oznake določiti (npr. datum in kraj proizvodnje, proizvodni obrat, napravo za proizvodnjo, trajanje proizvodnje, opis izdelka, namembni maloprodajni trg, pot pošiljke in identiteto vseh kupcev od proizvodnje do prvega prodajnega mesta). Vzpostavil se bo celovit sistem sledljivosti tobačnih izdelkov, v katerega bodo vključeni vsi gospodarski subjekti, ki so vključeni v trgovino s tobačnimi izdelki, od proizvajalca do zadnjega gospodarskega subjekta pred prvo prodajo na prodajnem mestu, vključno z uvozniki, skladišči in prevoznimi podjetji. Določbe tega člena se bodo za cigarete in tobak za zvižanje začele uporabljati 20. maja 2019, za druge tobačne izdelke pa 20. maja 2024. Poleg posebne identifikacijske oznake bodo morali imeti zavojčki tobačnih izdelkov tudi varnostni element, zaščiten pred nedovoljenimi posegi in sestavljen iz vidnih ter nevidnih elementov. Natisnjen ali pritrjen mora biti tako, da se ga ne da odstraniti, izbrisati, prekriti ali prekiniti z davčnimi znamkami, oznakami cene ali drugimi elementi, določenimi v zakonodaji. Določbe tega člena se bodo za cigarete in tobak za zvižanje začele uporabljati 20. maja 2019, za druge tobačne izdelke pa 20. maja 2024.

Določbe o sledljivosti in varnostnem elementu so bile sprejete zaradi nedovoljenih izdelkov, ki negativno vplivajo na prosti pretok legalnih izdelkov. Poleg tega Okvirna konvencija od pogodbenic zahteva, da kot del celovite politike za nadzor nad tobakom uvedejo ukrepe za preprečevanje trgovanja z nedovoljenimi tobačnimi izdelki, vključno s tistimi, ki so nezakonito uvoženi.

Tobak za oralno uporabo, novi tobačni izdelki, elektronske cigarete in zeliščni izdelki za kajenje ter njihovo dajanje na trg

Vsi tobačni izdelki lahko povzročijo umrljivost, obolenost in invalidnost. Zato je pomembno spremljati razvoj novih tobačnih izdelkov. Predlog zakona zato v skladu z Direktivo uvaja tudi obvezno obveščanje o novih tobačnih izdelkih, ki ga morajo proizvajalci oziroma uvozniki predložiti šest mesecev pred nameranim dajanjem izdelka na trg.

Predlog zakona ohranja prepoved prodaje tobaka za oralno uporabo, kot je bila uvedena z Direktivo 2001/37/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. Junija 2001 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o izdelavi, predstavitvi in prodaji tobačnih izdelkov.

V skladu z Direktivo je urejeno tudi področje elektronskih cigaret. Proizvajalci in uvozniki elektronskih cigaret bodo morali 6 mesecev pred začetkom prodaje novega izdelka o tem obvestiti pristojni organ, za izdelke, ki so že na trgu bodo morali podatke predložiti v zakonskem roku. Določeni so pogoji, ki jih morajo izpolnjevati elektronske cigarete in posodice za ponovno polnjenje, informacije, ki jih morajo vsebovati navodila za uporabo teh izdelkov, in informacije, ki morajo biti navedene na embalaži elektronskih cigaret. Uvaja se obveznost poročanja proizvajalcev in uvoznikov elektronskih cigaret o obsegu prodaje, preferencah različnih skupin potrošnikov, načinu prodaje teh izdelkov in predložitve povzetkov raziskav trga, ki so bile izvedene v zvezi z navedenim. V primeru, da elektronska cigareta ali posodica za polnjenje, kljub izpolnjevanju zakonskih pogojev, predstavlja resno tveganje za zdravje ljudi, se le ta lahko odstrani s trga. Direktiva prepoveduje tudi neposredno ali posredno promocijo elektronskih cigaret in posodic za ponovno polnjenje na internetu ter v ostalih medijih.

Da bi zagotovili pravilno delovanje notranjega trga in boljše obveščanje potrošnikov, predlog zakona v skladu z Direktivo določa tudi, da mora biti na vsakem zavojčku in zunanji embalaži zeliščnega izdelka za kajenje navedeno zdravstveno opozorilo, embalaža ne sme vsebovati promocijskih in zavajajočih elementov, določena pa so tudi pravila poročanja o sestavinah zeliščnih izdelkov za kajenje.

Oglaševanje, promocija in sponzoriranje tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov

Oglaševanje in promocija tobačnih in povezanih izdelkov povečujeta verjetnost, da bo posameznik

postal kadilec, povečujeta potrošnjo tobačnih in povezanih izdelkov ter zmanjšujeta verjetnost opustitve kajenja. Vsesplošna prisotnost tobačnih izdelkov in sporočil v povezavi z njimi krepí prepričanje, da je kajenje normalno in družbeno sprejemljivo vedenje. V državah, kjer veljajo prepovedi tradicionalnih oblik oglaševanja tobačnih izdelkov, se je tobačna industrija intenzivno usmerila v marketinške aktivnosti na prodajnih mestih, kar opažamo tudi v Sloveniji. Te aktivnosti imajo iste cilje kot tradicionalno oglaševanje. Dosežejo velik delež prebivalstva oziroma vse potrošnike, ne glede na starost in kadilski status, obstoječe in bodoče kupce ter zagotovijo veliko število izpostavitve posameznika oglaševanju. Izpostavljenosti mladih se v tem primeru pravzaprav ni mogoče izogniti. Potrošniki zaznavajo prisotnost tobačnih izdelkov na prodajnih mestih kot znak popularnosti teh izdelkov, velik oglas in razstavljena embalaža tobačnih izdelkov pa jim poleg posebnih ponudb, cenovnih ugodnosti ter podobe blagovnih znamk sporočata tudi, da je kadilcev veliko. Promocija in oglaševanje tobačnih izdelkov na prodajnih mestih sta pri mladih povezana z začetkom kajenja, dovezetnostjo za kajenje in nadaljevanjem kajenja. Povečata zaznavanje mladostnikov, da so tobačni izdelki lahko dostopni, da so normalni potrošniški izdelki ter da kadi višji delež njihovih vrstnikov, kot je to dejansko res. Pri odraslih povečata verjetnost kajenja in večjega števila pokajenih cigaret ter verjetnost impulzivnega nakupa in otežujeta uspešno opustitev kajenja. Z marketinškimi aktivnostmi za (navidezno) zniževanje cen tobačnih izdelkov tobačna industrija zmanjša tudi učinke ukrepa višanja obdavčitve in cen tobačnih izdelkov. Prepovedi oglaševanja in razstavljanja tobačnih izdelkov ter cenovnih marketinških akcij na prodajnih mestih lahko pomembno zmanjšajo izpostavljenost marketinškim aktivnostim tobačne industrije, zmanjšajo obseg kajenja med mladostniki (zmanjšajo začetek kajenja in nadaljevanje) ter olajšajo opuščanje kajenja med obstoječimi kadilci. Mednarodni podatki kažejo, da bi prepoved razstavljanja tobačnih izdelkov zmanjšala izpostavljenost prikazom blagovnih znamk med mladostniki za več kot 80 %. Posebej bi radi poudarili pomen razstavljanja tobačnih izdelkov, saj je to dejansko oblika oglaševanja. Ob prepovedi oglaševanja na prodajnih mestih postanejo razstavljeni tobačni izdelki s pomočjo ustreznih oblikovalskih in tehničnih rešitev ključni in edini način oglaševanja teh izdelkov, zato so zelo vidni in privlačni. V Združenem kraljestvu je učinke omejitve oglaševanja tobačnih izdelkov tobačna industrija zmanjšala prav s povečanjem obsega razstavljanja tobačnih izdelkov na prodajnih mestih, kar je privedlo do večje obveščенosti mladostnikov o novih vrstah embalaže in velikostih pakiranj. Prepoved razstavljanja tobačnih izdelkov na prodajnih mestih je novejši ukrep, za katerega so se v zadnjih letih odločile številne države, ki že poročajo o ugodnih učinkih ukrepa, npr. Kanada, Združeno kraljestvo in Avstralija.

Popolno prepoved oglaševanja na prodajnih mestih brez izjem ima na svetu uvedenih vsaj 36 držav (med njimi Islandija, Norveška, Poljska, Turčija, Nova Zelandija), prepoved oglaševanja na prodajnih mestih z nekaterimi izjemami pa še vsaj 18 držav sveta (med njimi Velika Britanija, Irska, Švedska, Španija, Kanada, Avstralija). Prepoved razstavljanja tobačnih izdelkov brez izjem je uvedlo vsaj 14 držav sveta (med njimi Irska, Nova Zelandija), z določenimi izjemami pa še vsaj 25 držav sveta (med njimi Velika Britanija, Islandija, Norveška, Turčija, Avstralija). Držav, ki imajo uvedeno prepoved marketinških akcij ob nakupu tobačnih izdelkov, je v svetu po nekaterih virih vsaj 50 (med njimi Velika Britanija, Islandija, Irska, Poljska, Švedska, Turčija, Kanada, Nova Zelandija). Držav, ki so uvedle popolno prepoved programov spodbud za trgovce s strani tobačne industrije, pa je vsaj 24 (med njimi Irska, Francija, Turčija, Nova Zelandija). Popolna prepoved oglaševanja, razstavljanja in drugih marketinških aktivnosti na prodajnih mestih je nedvoumna, enostavna in jasna ter se, kot kažejo primeri iz Islandije, Norveške, Irske, Kanade in Avstralije, v primerjavi z delno prepovedjo lažje izvaja in nadzoruje ter zagotovi večje spoštovanje in izvrševanje zakonodaje.

Po uvedbi prepovedi razstavljanja tobačnih izdelkov na prodajnih mestih sta se v Kanadi v vseh starostnih skupinah pomembno znižala delež tistih, ki kadijo vsak dan, in število cigaret, ki jih v povprečju pokadijo na dan. Zvišala se je povprečna starost ob začetku kajenja, zmanjšali pa sta se izpostavljenost marketingu tobačnih izdelkov in pogostost impulzivnih nakupov tobačnih izdelkov. Učinki ukrepa se s časom povečujejo.

V Avstraliji sta se po uvedbi prepovedi razstavljanja tobačnih izdelkov na prodajnih mestih znižali izpostavljenost marketingu tobačnih izdelkov in pogostost impulzivnih nakupov tobačnih izdelkov.

Po uvedbi prepovedi razstavljanja tobačnih izdelkov na prodajnih mestih je v Veliki Britaniji 25 % mladih bivših kadilcev, starih od 18 do 24 let, navedlo, da jim je pri opustitvi kajenja pomagala prav ta prepoved, 17 % kadilcev te starosti pa, da jim je prepoved pomagala pri zmanjšanju obsega kajenja.

Na Irskem se je po uvedbi prepovedi razstavljanja tobačnih izdelkov pomembno zmanjšal delež odraslih in mladostnikov, ki so bili izpostavljeni razstavljenim tobačnim izdelkom, in obseg precejevanja kajenja med mladostniki. Pred uvedbo prepovedi razstavljanja tobačnih izdelkov je 62 % mladostnikov verjelo, da kadi več kot petina njihovih vrstnikov, po prepovedi pa 46 %. Obenem je pred prepovedjo 32 % otrok menilo, da lahko uspešno kupijo tobačne izdelke, po njej pa 25 %. Prepoved je najverjetneje prispevala tudi k denormalizaciji kajenja.

Prepoved razstavljanja tobačnih izdelkov je na Norveškem otežila izbiro blagovne znamke približno tretjini kupcev, predvsem mlajšim, približno petini kupcev pa je otežila tudi nakup tobačnih izdelkov. Prepoved je prispevala k denormalizaciji kajenja.

Pomemben vir izpostavljenosti mladih prikazom kajenja so tudi mediji. Le ti oblikujejo in odražajo družbene norme glede kajenja, so neposredni vir novih informacij o kajenju različnim ciljnim skupinam, vključno z mladimi, omogočajo učenje z opazovanjem oseb, ki so lahko vzor mladim in ki jih ti lahko posnemajo, izpostavljenost sporočilom o kajenju pa lahko spodbujajo kajenje.

Mednarodne raziskave kažejo, da izpostavljenost podobam kajenja med nekadilkami, starimi 14 do 17 let, spodbudila razmišljanja o tem, da bi začele kaditi in ugotavljajo, da oglaševanje in promocija tobačnih izdelkov v medijih povzročata začetek in nadaljevanje kajenja pri mladostnikih.

Področje oglaševanja, promocije in sponzoriranja tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov je v predlogu zakona urejeno skladno z usmeritvami, podanimi v Okvirni konvenciji in s Smernicami za izvajanje 13. člena te konvencije. Slovenija je Okvirno konvencijo ratificirala maja 2005.

Predlog zakona uvaja prepoved doniranja in sponzoriranja dogodkov, dejavnosti ali posameznikov ter kakršnokoli posredno ali neposredno oglaševanja tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov vključno prek storitev informacijske družbe. Za neposredno oglaševanje se šteje razstavljanje izdelkov na prodajnem mestu, prodajalci in ponudniki morajo navedene izdelke hraniti tako, da niso vidni, niti dostopni javnosti. Prepovedujejo se promocijska darila, darilni boni, znamkice in kuponi za popust ali kakršnekoli druge ponudbe v povezavi z nakupom tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov. Prepovedano je tudi spodbujanje prodaje teh izdelkov. Popolna prepoved je glede na mednarodne raziskave učinkovitejša in omogoča boljši nadzor kot delne prepovedi oglaševanja, s prepovedjo razstavljanja tobačnih izdelkov se zmanjša izpostavljenost prebivalstva (predvsem mladih) tem izdelkom in na ta način preprečuje začetek kajenja in poveča verjetnost opustitve kajenja.

Veljavni ZOUTI sicer prepoveduje oglaševanje, promocijo in sponzoriranje, vendar v 11. členu dovoljuje oglaševanje tobaka in tobačnih izdelkov v obliki in podobi zaščitene blagovne znamke na priboru za kajenje, v in na prostorih gospodarskih družb, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, distribucijo in prodajo teh izdelkov na debelo v skupni površini do 7m² ter na zunanjih in notranjih izveskih prodajaln tobačnih izdelkov v skupni površini do 7m². Prostora za oglaševanje je pravzaprav več kot 7 m², saj se razstavljene tobačne izdelke za prodajo lahko smatra kot vrsto oglaševanja. Veliko število prodajnih mest, v Sloveniji jih je preko 5.000, tobačni industriji omogoča velikanski prostor za oglaševanje, obenem pa otežuje učinkovit nadzor spoštovanja obstoječe zakonodaje, kar tobačna industrija spretno izkorišča za povečevanje prodaje svojih izdelkov.

Tržni inšpektorji so v letih od 2009 do 2013 zaznali izjemno agresivno oglaševanje tobačnih izdelkov na prodajnih mestih, predvsem bencinskih servisih, ter veliko število kršitev. V 2013 so v eni od akcij med 96 pregledanimi prodajnimi mesti zabeležili kršitve v več kot 68 %. V letu 2014 je bilo skupaj na bencinskih servisih in v drugih prodajalnah z mešanim blagom v večjih trgovskih centrih ter v trafikah opravljenih 645 pregledov. Tobak in tobačne izdelke se je na nedovoljen način oglaševalo kar v 346 prodajalnah, kar predstavlja 54 % prodajaln. Oglaševanje se je še vedno izvajalo preko raznih pultnih stojal in osvetljenih kovinskih okvirjev, v katerih so bili izpostavljeni tobačni izdelki le določenih blagovnih znamk, pa z raznimi plakati in izveski, osvetljenimi tablam, nameščenimi nad prodajnimi

policami oziroma boksi, v katerih so nameščeni tobačni izdelki. Ugotovljenih je bilo več primerov oglaševanja tobačnih izdelkov določenih blagovnih znamk (novi okusi, nove oblike, nova imena) z raznimi izveski, plakati in na svetlobnih tablah v trafikah za katere se je naknadno ugotovilo, da te blagovne znamke še niso zaščitene oziroma registrirane.

Najnovejši podatki tržnega inšpektorata kažejo, da se praksa nedovoljenega oglaševanja tobačnih izdelkov na prodajnih mestih, kljub izrečenim globam, nadaljuje. V avgustu 2015 je bilo na območju celotne Slovenije opravljenih 177 inšpekcijskih pregledov, pri katerih so inšpektorji zaznali kršitve v 62 primerih. Inšpektorji ugotavljajo, da tudi trgovci, ki so bili že obravnavani v inšpekcijskih postopkih in so jim bile izdane upravne odločbe ter odločbe o prekršku, še naprej oglašujejo tobačne izdelke na nedovoljen način. Pri nadzorih so inšpektorji zaznali nov nedovoljen način oglaševanja v trafikah, kjer se ne oglašuje neposredno tobak oziroma tobačni izdelek, pač pa papirčki za zvijanje tobaka v obliki registrirane znamke. Obravnavali so tudi prijavo v zvezi z nagrajevanjem kupcev cigaret določenih blagovnih znamk z žvečilnimi gumiji in bomboni na določenih bencinskih servisih.

Predlog zakona uvaja tudi prepoved prikazovanja in uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov na televiziji in v okviru javnih nastopov razen v filmih, nadaljevankah in nanizankah. Namen uvedbe tega ukrepa je preprečiti prikazovanje in uporabo tobačnih izdelkov v televizijskih oddajah ter v okviru javnih nastopov in na ta način, zaščititi mlade pred izpostavljenostjo podobam, ki prikazujejo kajenje kot nekaj popularnega in družbeno sprejemljivega. Mladi so zelo dojemljivi za vplive iz okolja, večina jih spremlja različne zabavne oddaje in resničnostne šove, ki se predvajajo na naših televizijskih programih. S prikazovanjem tobačnih izdelkov in kajenja v teh oddajah se namreč pri mladih vzbuja želja po začetku kajenja in zavest, da je kajenje družbeno sprejemljivo in popularno.

Prepoved prikazovanja in uporabe tobačnih izdelkov v medijih so že uvedli v Avstriji, na Hrvaškem, v Španiji, v Italiji, na Islandiji, v Franciji in v Grčiji.

Popolno prepoved oglaševanja, razstavljanja in promocije tobačnih izdelkov v Sloveniji podpira 69 % polnoletnih prebivalcev.

Prodaja in omejitev prodaje tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov

Velika dostopnost tobačnih in povezanih izdelkov vodi v večjo porabo teh izdelkov. Mladostnikovo zaznavanje, da so tobačni izdelki lahko dostopni, je eden od pomembnejših napovedovalcev eksperimentiranja s tobačnimi izdelki in s tem tudi kasnejšega kajenja. Ukrepi za zmanjševanje dostopnosti tobačnih in povezanih izdelkov iz komercialnih virov mladostnikom prinašajo pomembno sporočilo o tem, da omenjeni izdelki niso kot ostali običajni potrošniški izdelki, in zato prispevajo k denormalizaciji tobačnih izdelkov ter kajenja. Učinkovita omejitev dostopa do tobačnih in povezanih izdelkov preprečuje razvoj zasvojenosti z nikotinom, zmanjša obseg kajenja med mladostniki in omeji število priložnosti za pridobitev tobačnih izdelkov. V Sloveniji mladostniki zlahka pridejo do tobačnih izdelkov. Poročila nevladnih organizacij kažejo, da v akcijah "Skriti kupec" mladoletniki lahko kupijo tobačne izdelke na okrog 95 % prodajnih mest, ki so bila vključena v akcijo. V Sloveniji imamo veliko število prodajnih mest (1 na 80 kadičev), kar še dodatno povečuje verjetnost, da bo mladostnik lahko kupil tobačnih izdelke. Trenutno v Sloveniji tudi ni omejitev glede tega, kdo in kje lahko prodaja tobačne izdelke, čeprav gre za izdelek, ki uporabnika zasvoji in povzroča obsežne in resne škodljive posledice.

Predlog zakona prepoveduje prodajo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov mlajšim od 18 let ter prepoveduje, da bi te izdelke prodajale osebe, ki še niso dopolnile 18. leta starosti. Prepoved prodaje izdelkov mlajšim od 18 let mora biti na prodajnem mestu vidno označena. Predlog zakona uvaja tudi obveznost prodajalca, da mora od vsake osebe, ki kupuje tobačne izdelke in za katero domneva, da še ni stara 18 let, zahtevati, da izkaže svojo starost z veljavno javno listino. Če oseba odkloni, se ji izdelka ne sme prodati. Sedaj veljavni zakon navaja, da prodajalec sme zahtevati, da oseba, ki kupuje tobačne izdelke in za katero domneva, da še ni stara 18 let, izkaže svojo starost z veljavno javno listino. V praksi je to privedlo do neučinkovitega izvajanja te določbe, saj trgovci tudi v primeru

očitno mlajših kupcev niso preverjali njihove starosti. Z uvedbo obveznosti preverjanja, se pričakuje doslednejše upoštevanje te določbe s strani trgovcev in lažji nadzor nad izvajanjem in kršitvami s strani tržnih inšpektorjev. Rutinsko preverjanje starosti je pomembno tudi zato, ker je neredno preverjanje starosti kupca pomemben napovedni dejavnik uspešnega nakupa tobačnega izdelka pri mladoletniku.

Predlog zakona prepoveduje prodajo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov iz avtomatskih naprav in tak način prodaje, ki omogoča neposredno dostopnost teh izdelkov. Prepoveduje se prodaja tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov iz začasnih prodajnih mest in prodajnih mest, ki se jih lahko premika. Prodaja posameznih cigaret ter prodaja tobačnih in povezanih izdelkov izven izvorne embalaže proizvajalca je prav tako prepovedana.

Prepoveduje se dajanje na trg ali čezmejna prodaja na daljavo, prodaja prek interneta, telekomunikacij ali katerekoli druge razvijajoče se tehnologije, ki velja tako za tobak, tobačne in povezane izdelke kot za sladkarije, prigrizke, igrače ali druge predmete v obliki tobačnih izdelkov, ki privlačijo mladoletnike. Omenjeni prepovedi se uvajata skladno z obveznostmi, ki izvirajo iz Okvirne konvencije in sta namenjeni predvsem omejevanju prodaje tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov med mladostniki in preprečevanju posnemanja akta kajenja med otroki z uporabo igrač in drugih predmetov, ki spominjajo na tobačne izdelke.

V Sloveniji 77 % polnoletnih prebivalcev podpira prepoved prodaje izdelkov, ki s svojo obliko ali načinom uporabe spominjajo na tobačne izdelke, in 68 % prepoved prodaje preko interneta.

Uvedba licenc za prodajo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov

Licenciranje prodaje tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov je ukrep namenjen učinkovitejšemu nadzoru nad maloprodajnim trgovinam ter zmanjšanju števila kršitev relevantne zakonodaje pri nas. Sistem licenciranja je močan mehanizem izvrševanja zakonodaje za zmanjševanje dostopnosti tobačnih izdelkov mladoletnim in za zmanjšanje številnih zgoraj opisanih kršitev prepovedi oglaševanja.

Licenciranje oziroma regulacijo prodajnega trga tobačnih izdelkov so že uvedle Irska, Anglija, Wales, Škotska, Islandija, Francija, Finska, Madžarska, Avstralija večina zveznih držav v Združenih državah Amerike, vse kanadske province in Nova Zelandija. Tiste sheme licenciranja, ki so prisotne že dlje časa, kažejo, da je ukrep, kadar ga podpira učinkovit nadzor zelo učinkovit.

Z uvedbo licenc želimo doseči učinkovitejši nadzor nad prodajalci tobačnih izdelkov. Vsa prodajna mesta bodo morala pridobiti licenco in bodo vpisana v poseben register. Inšpekcijske službe bodo v primeru ugotovljenih kršitev zakonodaje od pristojnega organa zahtevale odvzem licence in s tem prodajalcu preprečile prodajo tobačnih izdelkov.

Licence bodo izdajale pristojne uprave enote, na območju katerih se nahaja prodajno mesto. Glede na to, da imamo v Sloveniji 58 upravnih enot, se bo administrativno breme izdajanja odločb porazdelilo med upravne enote, prav tako bo storitev za prodajalce dostopnejša in enostavnejša.

Za licenco bo lahko zaprosil vsak prodajalec tobačnih izdelkov, obnavljala pa se bo enkrat letno in bo znašala najmanj 200 EUR za posamezno prodajno mesto. Licenca bo ob kršenju obstoječe zakonodaje na področju tobaka (npr. pri prodaji mladoletnim ali kršenju prepovedi oglaševanja in razstavljanja tobačnih izdelkov), lahko odvzeta. Upravna enota bo v primeru, s strani inšpektorata ugotovljenih kršitev Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov, kršitelju odvzel licenco za določen čas ali v primeru ponavljajočih se kršitev, trajno. V primeru odvzema licence bo moral prodajalec tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov s prodajnega mesta, za katerega mu je bila licenca odvzeta, odstraniti vse tovrstne izdelke. V primeru prodaje brez licence predlog zakona določa visoko globo.

Kar 80 % polnoletnih prebivalcev Slovenije podpira boljši nadzor nad prodajalci tobačnih izdelkov z uvedbo licenc, ki se lahko odvzamejo v primeru ponavljajočih se kršitev zakonodaje.

Prepoved kajenja oz. uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v vseh zaprtih javnih in delovnih prostorih

Predlog zakona ohranja prepoved kajenja tobačnih izdelkov v vseh zaprtih javnih in delovnih prostorih in širi omenjeno prepoved tudi na povezane izdelke (elektronske cigarete in elektronske cigarete brez nikotina, zeliščni izdelki za kajenje in novi tobačni izdelki).

Različne raziskave kažejo, da elektronske cigarete niso varne za zdravje. Ena od glavnih sestavin tekočine in aerosola elektronskih cigaret je nikotin. Ta lahko uporabnika zasvoji in ima škodljive učinke na zdravje. Med glavnimi sestavinami tekočine in aerosola so še vlažilci (propilen glikol, glicerin) in različne arome. Učinki dolgotrajnega vdihavanja vlažilcev ali arom na zdravje niso znani. Znano pa je, da vlažilca, ki ju vsebujejo elektronske cigarete (tudi tiste brez nikotina), pri kratkotrajni uporabi lahko dražita oči in dihala, predvsem pri občutljivih posameznikih ali tistih z boleznimi dihal. V tekočini in aerosolu elektronskih cigaret so našli tudi rakotvorne, dražilne in strupene snovi, vsebnost le teh pa je v različnih elektronskih cigaretah različna. V primerjavi s tobačnim dimom je koncentracija teh snovi v aerosolu elektronskih cigaret sicer nižja, a so podatki o tem še omejeni. Aerosol elektronskih cigaret, tako kot tobačni dim, vsebuje tudi različne delce, ki prav tako škodujejo zdravju. Aerosol elektronskih cigaret vsebuje podobno število in velikost delcev kot tobačni dim. Ne gre le za navadno para, v njem so škodljive snovi in delci, ki jih v zaprtih prostorih vdihavajo tudi osebe v bližini uporabnika elektronske cigarete.

Poleg tega raziskave kažejo, da so mladi, ki niso nikoli v življenju kadili navdanih cigaret, so pa že kdaj uporabili elektronsko cigareto, bolj podvrženi tveganju za kajenje običajnih cigaret v prihodnosti. Dovoljenje uporabe elektronskih cigaret v zaprtih javnih in delovnih prostorih prispeva tudi k ponovni normalizaciji akta kajenja kot takega.

Države, ki nameravajo prepovedati uporabo elektronskih cigaret povsod tam, kjer je prepovedano kajenje tobačnih izdelkov, so: Avstrija, Malta, Madžarska, Italija (prepoved v šolah), Latvija, Portugalska, Norveška, Estonija, Finska, Hrvaška, Litva, Belgija, Islandija.

Izenačitev elektronskih cigaret s tobačnimi izdelki je zaradi neraziskanosti učinkov dolgotrajne izpostavljenosti aerosolu elektronskih cigaret in posledic dolgotrajne uporabe teh izdelkov nujna. S prepovedjo oglaševanja elektronskih cigaret, prepovedjo njihove prodaje mladoletnim, prepovedjo uporabe teh izdelkov v zaprtih javnih in delovnih prostorih in nadzorom nad prodajalci želimo preprečiti začetek uporabe teh izdelkov predvsem med mladimi.

Enako obravnavo elektronskih cigaret kot velja za vse ostale tobačne izdelke podpira 67 % polnoletnih prebivalcev Slovenije.

Prepoved kajenja oz. uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v zasebnih vozilih v prisotnosti mladoletnih oseb

Pri osebi, ki sicer ne kadi, se lahko ob dolgotrajni izpostavljenosti tobačnemu dimu razvijejo podobne bolezni in zdravstvene težave kot pri kadilcih. Varne meje izpostavljenosti tobačnemu dimu ni. Dojenčki in otroci so med najbolj ranljivimi skupinami glede škodljivih učinkov pasivnega kajenja na zdravje. Kajenje v tako majhnem prostoru, kot je avtomobilska kabina, privede do zelo visokih koncentracij škodljivih snovi iz tobačnega dima, ki so lahko podobne tistim v zakajenem gostinskem lokalu ali pa te celo presežejo.

V letu 2012 je 12,9 % polnoletnih prebivalcev navajalo, da sami ali njihov(i) družinski član(i) redno kadijo v bivalnih prostorih, četudi prebiva z njimi en ali več mladoletnikov. V vseh gospodinjstvih z

mladoletnimi otroki je bilo tobačnemu dimu izpostavljenih 11,9 % mladoletnikov. O izpostavljenosti mladoletnikov v zasebnih prevoznih sredstvih v Sloveniji podatka nimamo, a glede na delež izpostavljenih mladoletnikov v domačem bivalnem okolju lahko predvidevamo, da je znaten delež le teh izpostavljenih tudi v zasebnih vozilih.

Za zmanjšanje izpostavljenosti otrok tobačnemu dimu in s tem preprečevanje škodljivih posledic za zdravje ter zmanjšanje s tem povezanih stroškov so prepoved kajenja v avtomobilih z otroki oziroma mladoletniki že uvedli na Irskem, oktobra 2015 je prepoved začela veljati v Angliji in Walesu, nameravajo pa jo uvesti tudi na Škotskem in Severni Irski. Februarja 2016 so v Italiji prepovedali kajenje v avtomobilih, v prisotnosti mladoletnih in nosečnic. O uvedbi ukrepa razmišljajo tudi na Finskem, v Italiji in na Nizozemskem. Države s prepovedjo poročajo o zmanjšanju izpostavljenosti otrok in mladoletnikov tobačnemu dimu v zasebnih vozilih.

Predlog zakona uvaja prepoved kajenja oz. uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v zasebnih vozilih v prisotnosti mladoletnih oseb. S to prepovedjo želimo zaščititi mladoletnike pred škodljivimi vplivi vdihavanja tobačnega dima, saj le ti nimajo možnosti, da se izognejo vdihavanju tobačnega dima v vozilih svojih skrbnikov, ki kadijo.

Med polnoletnimi prebivalci Slovenije uživa ukrep prepovedi kajenja v zasebnih vozilih v prisotnosti mladoletnih otrok zelo visoko podporo, to je 91 %.

Zagotavljanje sredstev za izvajanje javne službe obveznega zdravstvenega zavarovanja in za financiranje preventivnih programov varovanja in krepitev zdravja ter spodbujanja zdravega načina življenja

Zvišanje stopnje obdavčitve in s tem cen tobačnih izdelkov je najučinkovitejša sestavina celovitih programov nadzora nad tobakom in glede na stroške najučinkovitejši ukrep med ukrepi nadzora nad tobakom. Številne raziskave in primeri držav potrjujejo, da višanje stopnje obdavčitve in cen tobačnih izdelkov vodi do pomembnega znižanja potrošnje cigaret zaradi zmanjšanja števila pokajenih cigaret in upada števila kadilcev. Raziskave kažejo tudi, da ima pri tem ali in koliko bodo ljudje kadili pomembno vlogo cena. Te študije so pokazale, da 10 % povečanje cene cigaret vodi k zmanjšanju njihove potrošnje za 2,5 % do 5 %. Višanje obdavčitve skoraj vedno pripelje do višjih prihodkov za državo. V Franciji so od leta 1990 do leta 2005 cene cigaret potrojili (vsako leto so jih zvišali za vsaj 5 % nad stopnjo inflacije). S tem so uspeli prepoloviti potrošnjo cigaret na prebivalca, hkrati pa podvojiti prilive iz trošarin na cigarete.

Zvišanje obdavčitve in s tem cen tobačnih izdelkov znižuje pogostost kajenja med odraslimi in mladimi. Raziskave kažejo, da bi v razvitih državah 10 % zvišanje cen privedlo do 1-2 % upada pogostosti kajenja, med mladostniki pa do 5 % znižanja pogostosti kajenja.

Po drugih ocenah bi se v razvitih državah ob 10 % zvišanju cen tobačnih izdelkov zmanjšalo število kadilcev za 2 %, število smrti zaradi tobaka pa za 1,5 %. Ocenjuje se, da bi v zahodni Evropi ob 10 % povišanju cen tobačnih izdelkov kajenje opustilo približno 2 % kadilcev, v centralni in vzhodni pa skoraj 4 %, s čimer bi preprečili 1,5 % oziroma 3 % smrti zaradi bolezni, povezanih s kajenjem.

Raziskava Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju med mladostniki v Sloveniji (HBSC) 2014 je pokazala, da se je med mladostniki obeh spolov starimi enajst, trinajst in petnajst let med leti 2010 do 2014 razširjenost kajenja zmanjšala, kar lahko v največji meri pripišemo spremembam na področju obdavčitve in cen tobačnih izdelkov v tem časovnem obdobju. Med 15 letniki se je delež tistih, ki so že kdaj poskusili kaditi, zmanjšal iz 53 % na 40 %, delež 15 letnikov, ki kadijo najmanj enkrat na teden, se je zmanjšal iz 19 % na 13 %, delež vsakodnevnih kadilcev med 15 letniki pa se je zmanjšal iz 14 % na 9 %.

Podatki raziskave European health interview survey (EHIS), ki se izvaja med državami članicami EU, je pokazala, da se delež kadilcev v Sloveniji med 2007 in 2014 ni statistično značilno spremenil. Se je pa pomembno znižalo povprečno število pokajenih cigaret (tovarniško in ročno zvite cigarete) v istem

obdobju in sicer s 16,3 (2007) na 14,9 (2014). Gre za približno 10 % upad števila pokajenih cigaret. Ta upad lahko v določeni meri pripišemo tudi zvišanju cen po letu 2012.

Okvirna konvencija, katere pogodbenica je Slovenija od leta 2005, v svojem 6. členu govori o cenah in davčnih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po tobaku ter navaja, da države pogodbenice soglašajo, da so cene in davčni ukrepi učinkovito in pomembno sredstvo za zmanjšanje porabe tobaka pri različnih delih prebivalstva, še zlasti pri mladini. Ne glede na suvereno pravico pogodbenic, da določajo in oblikujejo svojo davčno politiko, bi morala vsaka pogodbenica upoštevati svoje nacionalne zdravstvene cilje glede nadzora nad tobakom ter po potrebi sprejeti ali ohraniti ukrepe, ki lahko vključujejo takšno izvajanje davčne politike, in po potrebi cenovne politike za tobačne izdelke, da prispevajo k zdravstvenim ciljem, katerih namen je zmanjšanje porabe tobaka ter po potrebi prepoved ali omejitev brezcarinske prodaje in/ali omogočanja uvoza tobačnih izdelkov mednarodnim potnikom.

Smernice za izvajanje 6. člena Okvirne konvencije o cenovnih in davčnih ukrepih za zmanjšanje povpraševanja po tobaku državam pogodbenicam tudi priporočajo, da bi se del prihodkov od obdavčitve tobačnih izdelkov namenil za programe nadzora nad tobakom.

V poročilu Analize zdravstvenega sistema Slovenije, natančneje v Oceni financiranja zdravstva je bilo ugotovljeno, da bo glede na demografske trende, ki jih imamo v Sloveniji in premik prebivalstva v kategorije nižjih prispevkov za socialno zavarovanje težko zagotoviti vzdržnost financiranja zdravstvenega sistema. V poročilu se predlaga večja raznolikost virov za zdravje, saj se Slovenija uvršča med države, ki iz proračuna namenijo najmanj sredstev za zdravstvo. Eno od priporočil je tudi, da se okrepi prizadevanja za krepitev in ohranjanje zdravja prebivalstva.

Tudi po mnenju Evropske komisije so izboljšave zdravstvenega statusa prebivalstva ključne za obvladovanje odhodkov za zdravstvo. Evropska komisija nas v osnutku Poročila za Slovenijo (februar 2016), ki vključuje poglobljen pregled preprečevanja in odpravljanja makroekonomskih neravnotežij, opozarja, da se bo Slovenija v prihodnje soočala s precejšnjim izzivom zagotavljanja fiskalne vzdržnosti na področju zdravstva. Staranje prebivalstva in obstoječi način financiranja zdravstvenega sistema pomenita veliko tveganje za vzdržnost financiranja zdravstva v prihodnje. Zaradi povečanja starostne odvisnosti in skupin prebivalstva z nižjimi prispevki Evropska komisija pričakuje, da se bodo prihodki za zdravstvo iz zdravstvenih prispevkov zmanjšali. Poročilo ugotavlja, da imamo enega največjih razkorakov med pričakovano življenjsko dobo in pričakovanimi leti zdravega življenja v EU tako za moške, kot za ženske. Poleg tega imamo v primerjavi z drugimi državami članicami tudi očitno čezmerno umrljivost zaradi raka in bolezni srca in ožilja. K takšnemu stanju pomembno prispeva kajenje.

Zmanjšanje škode zaradi tobaka bo pomenilo pomemben prihranek tako za delodajalce (bolezni in zmanjšana produktivnost), kot za zdravstveno blagajno. Sredstva, namenjena za preprečevanje in zdravljenje bolezni, ki bi jih lahko z zmanjšanjem kajenja prihranili, se bodo lahko usmerila v zagotavljanje novih zdravstvenih programov in novih zdravstvenih tehnologij.

Države, ki namenjajo del sredstev iz obdavčitve tobačnih izdelkov za preventivo in zdravljenje:

Avstrija letno nameni okrog 12,4 milijona € iz naslova trošarin prodaje tobačnih izdelkov v posebna sklada za promocijo zdravja in preventivne zdravstvene preglede ter za financiranje bolnišnic in drugih zdravstvenih ustanov.

Poljska programu za zmanjševanje porabe tobačnih izdelkov in zdravstvenim, socialnim ter ekonomskim politikam, ki temeljijo na tem programu, namenja 0,5 % trošarin iz naslova prodaje tobačnih izdelkov.

Romunija del trošarin pridobljenih iz naslova prodaje tobačnih izdelkov porabi za preventivne zdravstvene programe in izvajanje nadzora nad uporabo tobačnih izdelkov.

Islandija nameni 0,9 % celotne vrednosti prodanega tobaka (ne le odstotka trošarin) preventivnim programom s področje tobačnih izdelkov in nadzoru nad uporabo tobačnih izdelkov.

Cilji uvedbe tega ukrepa so zvišanje cen tobačnih izdelkov in zagotavljanje dodatnih sredstev za zdravljenje in preventivne aktivnosti ter spodbujanje zdravega načina življenja ter s tem lažje zagotavljanje fiskalne vzdržnosti na področju zdravstva.

S predlogom zakona uvajamo posebno dajatev na tobačne izdelke in s tem nov vir za zdravljenje s tobakom povezanih bolezni in za preprečevanje začetka kajenja in programe opuščanja kajenja. Dajatev bi znašala 50 centov na vsako prodano škatlico cigaret oziroma 30g rezanega tobaka in bi pomenila dodatno obremenitev kupcev tobačnih izdelkov. Prihodki iz naslova te dajatve bi se stekali v novoustanovljeni proračunski sklad, s katerim bi upravljalo Ministrstvo za zdravje. Glede na trenutne podatke o prodaji cigaret in tobaka za zvišanje v Sloveniji ocenjujemo, da bi se iz tega naslova na letni ravni zbralo cca. 103,3 mio EUR. Ta sredstva bi se lahko porabila izključno za izvajanje javne službe obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki jo opravlja ZZZS, in financiranje preventivnih programov varovanja in krepitve zdravja ter spodbujanja zdravega načina življenja.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Prihodki državnega proračuna se bodo povečali iz naslova licenčnin in nove dajatve na tobačne izdelke. Podatki drugih držav kažejo, da se ob povečanju cene tobačnih prihodki iz naslova trošarin od tobačnih izdelkov niso pomembneje znižali, v nekaterih državah so se celo zvišali. Glede na ocene za Slovenijo je možno tudi zmanjšanje prilivov iz naslova trošarin. Po drugi strani lahko pričakujemo dolgoročne pozitivne učinke na strukturo odhodkov zdravstvene blagajne, na stroške bolnin in na stroške, ki nastanejo zaradi zmanjšanja produktivnosti.

Za vzpostavitev registra prodajalcev tobačnih in povezanih izdelkov bodo potrebna finančna sredstva, ki se bodo krila s sredstvi, pridobljenimi z licenčninami.

4. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona v slovenski pravni red prenaša Direktivo 2014/40/EU.

Irska

Na Irskem področje tobaka ureja več zakonov, ki obravnavajo prepovedi in omejitve glede uporabe tobačnih izdelkov, oglaševanje, sponzoriranje in prodajo tobačnih izdelkov, prikazovanje teh izdelkov in njihove uporabe v medijih in določajo obliko ter videz embalaže tobačnih izdelkov. Irska je postala podpisnica Okvirne konvencije leta 2006, sprejela je tudi poseben akcijski načrt Tobacco Free Ireland, v okviru katerega si je zastavila cilj, da bo do leta 2025 irska družba postala družba brez tobaka, v kateri bo prevalenca kajenja pod 5 %.

Temeljni zakon na področju omejevanja uporabe tobačnih izdelkov je Public Health (Tobacco) Act, ki je bil sprejet leta 2002 in nato večkrat dopolnjen. Uvedel je prepoved kajenja v zaprtih javnih prostorih, delovnih mestih in javnih prevoznih sredstvih. Kajenje je pod zakonsko predpisanimi pogoji dovoljeno v zaporih, določenih vrstah zdravstvenih in negovalnih ustanov ter v hotelih. Zakon prepoveduje posredno in neposredno oglaševanje tobačnih izdelkov, spodbujanje prodaje tobačnih izdelkov z darili ob nakupu, kuponi in podobnimi ugodnostmi za potrošnika ter sponzorstva s strani tobačne industrije. Na prodajnih mestih je prepovedano razstavljanje tobačnih izdelkov, vsako prodajno mesto mora biti opremljeno z znakom, ki potrošnike opozarja na to, da se na tem mestu prodajajo tobačni izdelki. Prepovedana je prodaja tobačnih izdelkov osebam, mlajšim od 18 let. Skladno z zakonom se morajo vsi prodajalci tobačnih izdelkov na Irskem registrirati, za registracijo je potrebno izpolniti poseben obrazec in plačati določen znesek. V primeru ugotovljenih kršitev zakonodaje s področja tobaka, se prodajalca lahko izbriše iz registra in se mu na ta način onemogoči prodajo tobačnih izdelkov. Junija

2014 je irska vlada začela s pripravo zakonodaje, ki bo uvedla licenciranje prodajalcev tobačnih in povezanih izdelkov, vključno z elektronskimi cigaretami. Kot cilje predvidenih zakonodajnih ukrepov vlada navaja zmanjšanje števila mladih kadilcev, denormalizacijo kajenja, pomoč ljudem pri opuščanju kajenja, vzpostavitev pravnega okvira za nadzor nad prodajo novih nikotinskih izdelkov, vključno z elektronskimi cigaretami in boljši nadzor nad prodajo tobačnih izdelkov.

S.I. No. 258/2010 - European Communities (Audiovisual Media Services) Regulations 2010 prepoveduje sponzoriranje televizijskih in radijskih programov s strani tobačne industrije in oglaševanje ter prikazovanje tobačnih izdelkov v teh programih.

Public Health (Standardised Packaging of Tobacco) Bill 2014 uvaja enotno embalažo tobačnih izdelkov od 20. maja 2016 naprej. Za izdelke, dane na trg pred tem datumom, zakon uvaja enoletno prehodno obdobje, v katerem se še lahko prodajajo v obstoječi embalaži. Namen zakona je zmanjšati privlačnost tobačnih izdelkov, izboljšati učinkovitost zdravstvenih opozoril na embalaži in zmanjšati možnosti za zavajanje potrošnikov z navedbami o škodljivih učinkih kajenja na embalaži. Zakon predpisuje obliko, barvo in material, iz katerega mora biti izdelana embalaža cigaret, določa tudi karakteristike ovitka, v katerega je zavita njihova embalaža. Na embalaži je dovoljena navedba znamke, firme ali imena proizvajalca tobačnega izdelka, zunanja stran embalaže mora vsebovati z zakonom predpisana zdravstvena opozorila. Zakon določa tudi videz posamezne cigarete, na kateri je dovoljen napis z imenom znamke oziroma vrste cigarete in prepoveduje prikazovanje blagovnih znamk na posameznih cigaretah. Na enak način zakon ureja tudi embalažo tobaka za zvijanje in embalažo ostalih tobačnih izdelkov. Nobeden od delov embalaže tobačnih izdelkov ne sme vsebovati elementov, ki bi lahko proizvajali zvok ali oddajali vonj, in na ta način spodbujali promocijo tobačnih izdelkov. Prepovedani so tudi vsi elementi, ki bi lahko spremenili videz embalaže po prodaji (ob odprtju), kot so potiski, ki se aktivirajo na toploto ali so vidni ob posebni svetlobi, potiski, ki se prikažejo po poteku določenega časa ter prevleke, ki jih potrošnik lahko spraska s površine embalaže in na ta način razkrije določeno besedilo ali simbole. Zakon v kazenskih določbah za posamezne prekrške določa denarne kazni in kazni zapora.

Velika Britanija

Velika Britanija je podpisnica Okvirne konvencije od leta 2004, področje tobačnih izdelkov ureja več zakonov, država je leta 2011 sprejela tudi strateški načrt z naslovom *Healthy Lives, Healthy People: A Tobacco Control Plan for England*, v katerem so zapisani ukrepi, s katerimi želi vlada do leta 2015 zmanjšati uporabo tobačnih izdelkov med prebivalstvom.

The Health Act 2006 ureja prepoved kajenja v zaprtih javnih in delovnih prostorih, v javnih prevoznih sredstvih in delovnih vozilih. Kajenje je skladno z zakonskimi pogoji dovoljeno v hotelskih kadilnicah, zaporih in zdravstvenih ter negovalnih ustanovah.

Oglaševanje tobačnih izdelkov ureja Tobacco Advertising and Promotion Act 2002, ki je bil večkrat dopolnjen. Uvedel je popolno prepoved oglaševanja tobačnih izdelkov na prodajnih mestih in v medijih, razen v specializiranih prodajalnah za tobak, v katerih je oglaševanje sicer dovoljeno, a morajo biti oglasi potrošnikom vidni šele ob vstopu v prodajni prostor in morajo vsebovati predpisana zdravstvena opozorila. Prepovedana je prodaja tobačnih izdelkov iz avtomatskih naprav, prav tako je prepovedano razstavljanje tobačnih izdelkov na prodajnih mestih in prodaja tobačnih izdelkov osebam, mlajšim od 18 let. Prodajalec lahko kupcu le na njegovo izrecno zahtevo pokaže posamezne zavojčke tobačnih izdelkov, ob izpolnjenem pogoju, da je kupec starejši od osemnajst let. Izjema je določena le za specializirane trgovine s tobakom, v katerih je razstavljanje tobačnih izdelkov dovoljeno.

The Smoke-free (Private Vehicles) Regulations 2015 je uvedel prepoved kajenja v zasebnih vozilih v prisotnosti otrok, mlajših od 18 let.

Z majem 2016 bo v veljavo stopil The Standardised Packaging of Tobacco Products Regulations 2015, ki bo uvedel enotno embalažo za cigarete in tobak za zvijanje. Cilj zakona je izboljšanje javnega zdravja, predvsem z zmanjševanjem razširjenosti kajenja med mladimi, spodbujanjem opuščanja kajenja in preprečevanjem ponovnega začenja kajenja med prebivalci, ki so kajenje že opustili. Z uresničitvijo teh ciljev želi vlada zmanjšati prevalenco kajenja in obseg izpostavljenosti tobačnemu dimu, predvsem pri otrocih, ki so ena najranjlivejših skupin. Z uvedbo enotne embalaže želi vlada zmanjšati privlačnost kajenja in same embalaže tobačnih izdelkov za mlade, preprečiti različne zavajajoče navedbe, ki se lahko pojavljajo na embalaži tobačnih izdelkov ter izboljšati učinkovitost informativnih in zdravstvenih opozoril, navedenih na embalaži teh izdelkov.

Norveška

Norveška je prva država, ki je leta 2003 podpisala Okvirno konvencijo, področje omejevanja uporabe tobačnih izdelkov ureja Act of 9 March 1973 relating to the prevention of the harmful effects of tobacco, ki je bil nazadnje dopolnjen leta 2013. Norveška je sprejela tudi strategijo A tobacco-free future, National strategy for tobacco control 2013-2016, v kateri si je država zastavila cilj vzpostavitve družbe brez tobaka.

Zakon v svojih uvodnih določbah določa, da je njegov namen omejevanje škodljivih vplivov na zdravje, ki jih povzroča uporaba tobačnih izdelkov, preprečevanje začetkov kajenja med otroci in mladimi, spodbujanje opuščanja kajenja, zaščita prebivalstva pred tobačnim dimom in postopna vzpostavitev družbe brez tobaka. Zakon uvaja prepoved prodaje tobačnih izdelkov mlajšim od 18 let, kadar je prodajalec v dvomu glede kupčeve starosti, lahko zahteva, da jo le ta izkaže z osebnim dokumentom. Tudi prodajalci tobačnih izdelkov morajo biti starejši od 18. let. Prepovedana je prodaja tobačnih izdelkov iz avtomatskih naprav, razen v specializiranih prodajalnah za tobak in brezcarinskih prodajalnah. Zakon prepoveduje tudi brezplačno razdeljevanje tobačnih izdelkov, izdelkov, ki jih posnemajo in ostalih izdelkov, ki se uporabljajo podobno kot tobačni a ne vsebujejo tobaka.

Na Norveškem je uveljavljena popolna prepoved sponzoriranja in oglaševanja tobačnih izdelkov, pripomočkov za kajenje in izdelkov, ki spominjajo na tobačne izdelke. Prepovedane so tudi vse oblike posrednega oglaševanja, ki vključujejo prikazovanje tobačnih izdelkov ali njihovih blagovnih znamk v okviru promocije drugih vrst izdelkov.

Kajenje je prepovedano na javnih prevoznih sredstvih, na delovnih mestih in prostorih, v katerih se streže hrana ali pijača. Prepoved kajenja velja tudi na vhodih v zdravstvene in javne ustanove, v vrtcih in šolah ter njihovo okolici.

Finska

Finska je podpisala okvirno konvencijo leta 2005, področje omejevanja uporabe tobačnih izdelkov ureja Tobacco Act (No. 693/1976), ki je bil nazadnje dopolnjen leta 2014. Zakon določa ukrepe za preprečevanje začetka kajenja in spodbujanje opuščanja kajenja med prebivalci ter ukrepe za zaščito prebivalstva pred izpostavljenostjo tobačnemu dimu.

Zakon določa podrobnejše pogoje za uvoz in prodajo tobačnih izdelkov, vključno s številom cigaret oziroma grami tobaka, ki morajo biti vsebovani v posameznem zavojčku, zdravstvenimi in informativnimi sporočili, ki jih mora vsebovati embalaža teh izdelkov ter identifikacijsko oznako, ki zagotavlja sledljivost posameznih zavojčkov. Na embalaži in mestih prodaje tobačnih izdelkov je prepovedano prikazovanje izrazov, znamk in znakov, ki namigujejo, da je določen tobačni izdelek manj škodljiv oziroma bolj varen od drugih.

Neposredno in posredno oglaševanje tobačnih izdelkov na Finskem je prepovedano. Prepoved velja tudi za izdelke, ki s svojim videzom spominjajo na tobačne izdelke, izdelke, ki se uporabljajo za enak namen kot tobačni, a ne vsebujejo tobaka ter za pripomočke za kajenje. Zakon prepoveduje tudi sponzoriranje s strani tobačne industrije in ostale promocijske aktivnosti za spodbujanje prodaje teh izdelkov. Prepovedano je razstavljanje tobačnih izdelkov in njihovih blagovnih znamk na vseh prodajnih mestih, razen v prodajalnah, ki so specializirane za prodajo tobačnih izdelkov in imajo ločen vhod, tako da so razstavljeni izdelki vidni samo obiskovalcem specializirane prodajalne. Prodajalec tobačnih izdelkov lahko kupcu, na njegovo zahtevo, pokaže katalog s slikami in opisom tobačnih izdelkov, ki so na voljo ali cenik teh izdelkov. Prepoved razstavljanja velja tudi za izdelke, ki s svojim videzom spominjajo na tobačne izdelke, izdelke, ki se uporabljajo za enak namen kot tobačni, a ne vsebujejo tobaka ter za pripomočke za kajenje.

Zakon prepoveduje prodajo tobačnih izdelkov in pripomočkov za kajenje osebam mlajšim od 18 let. Tudi oseba, ki prodaja te izdelke mora biti starejša od 18. let, izjemoma je lahko tudi mlajša, če se prodaja opravlja pod nadzorom polnoletne osebe. Prepovedana je prodaja tobačnih izdelkov iz avtomatskih naprav. Prepovedan je uvoz in posest tobačnih izdelkov s strani oseb, mlajših od 18 let.

Zakon določa sistem licenciranja prodajalcev tobačnih izdelkov, ki morajo od pristojnih lokalnih oblasti pridobiti dovoljenje za prodajo teh izdelkov. Licenca se izda za vsako posamezno prodajno mesto za dobo največ enega leta, država vodi register izdanih licenc. Vsak prodajalec mora v postopku pridobitve licence pripraviti poseben načrt, s katerim izkaže, da bo proces prodaje tobačnih izdelkov ves čas pod nadzorom primerne polnoletne osebe in da njegovo prodajno mesto izpolnjuje določbe zakona o prepovedi oglaševanja in razstavljanja tobačnih izdelkov. Veljavna licenca mora biti na

prodajnem mestu vidno razstavljena.

Zakon določa, da tobačni dim vsebuje rakotvorne snovi in skladno s tem uvaja ukrepe za zaščito ljudi pred pasivnim kajenjem. Kajenje je prepovedano v vseh zaprtih javnih prostorih kot so vrtci, šole, fakultete, študentski in dijaški domovi, javne ustanove, bari, restavracije, zdravstvene ustanove, na delovnih mestih, javnih prevoznih sredstvih in na javnih prireditvah, četudi so le te organizirane zunaj. Prepoved kajenja velja tudi v okolici vzgojno izobraževalnih ustanov. Zakon posameznim stanovanjskim skupnostim omogoča uvedbo prepovedi kajenja v prostorih in na balkonih ter otroških igriščih v skupni rabi.

Hrvaška

Področje omejevanja uporabe tobačnih izdelkov na Hrvaškem ureja Zakon o omejevanju uporabe duhanskih proizvodov (pročiščeni tekst zakona NN 125/08, 55/09, 119/09, 94/13, v nadaljnjem besedilu: zakon), prav tako je Hrvaška podpisnica Okvirne konvencije od leta 2008.

Zakon določa najvišje dovoljene vrednosti emisij določenih snovi, vsebovanih v tobačnih izdelkih ter obveznost poročanja o sestavinah teh izdelkov. Določa obvezna zdravstvena opozorila, ki morajo biti natisnjena na zunanji embalaži tobačnih izdelkov, njihovo vsebino in obliko. Prepovedano je sponzoriranje dogodkov, aktivnosti in posameznikov z namenom promocije tobaka ali tobačnih izdelkov, neposredno in posredno oglaševanje tobačnih izdelkov, vključno z razstavljanjem teh izdelkov na prodajnem mestu. Edina izjema od prepovedi oglaševanja je objavljanje podatkov o kakovosti in drugih lastnostih tobaka in tobačnih izdelkov v strokovnih revijah ter revijah in publikacijah, ki so namenjene izključno obveščanju proizvajalcev oziroma prodajalcev teh izdelkov.

Zakon prepoveduje prodajo tobačnih izdelkov osebam mlajšim od 18 let, mladoletne osebe tudi ne smejo prodajati tovrstnih izdelkov. Na vseh prodajnih mestih mora biti na vidnem mestu objavljena prepoved prodaje tobačnih izdelkov mlajšim od 18 let. Tobaknih izdelkov ni dovoljeno prodajati preko interneta, iz avtomatskih naprav ter izven izvorne embalaže proizvajalca.

Zakon prepoveduje uporabo tobačnih izdelkov med javnimi nastopi in prikazovanje kajenja na televiziji, razen v filmskem in umetniškem programu. Prepovedano je objavljanje slik in risb, ki prikazujejo tobačne izdelke oziroma njihovo uporabo z namenom oglaševanja teh izdelkov v tiskanih medijih.

Kajenje v zaprtih javnih prostorih je na Hrvaškem prepovedano. Za zaprt prostor se šteje vsak prostor, ki ima streho in popolnoma zaprto več kot polovico površine pripadajočih sten. Kajenje je prepovedano tudi v prostorih, ki sicer ne izpolnjujejo definicije zaprtega javnega prostora, a so del pripadajočih funkcionalnih zemljišč prostorov, v katerih se opravlja dejavnost vzgoje in izobraževanja. Kajenje je prepovedano na mestih, ki so manj kot 20 metrov oddaljeni od vhoda v zdravstvene ustanove, v teh ustanovah prav tako niso dovoljene kadilnice. Prepoved kajenja ne velja v posebej za to določenih prostorih v nastanitvenih objektih in pri ponudnikih nočitev, psihiatričnih bolnišnicah in prostorih drugih izvajalcev zdravstvene obravnave duševnih bolnikov, v zaporih in v kadilnicah. Zakon določa tudi podrobnejše pogoje, ki jih morajo izpolnjevati kadilnice.

5. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

5.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Skladno z določbami direktive se bodo uvedli nekateri novi postopki povezani s poročanjem oziroma obveščanjem o sestavinah in emisijah tobačnih in povezanih izdelkov. Pristojnosti na področju poročanja in obveščanja o sestavinah tobačnih in povezanih izdelkov bo pridobil NLZOH.

Na podlagi določb o licenciranju prodajalcev tobačnih izdelkov bodo upravne enote dobile nove pristojnosti in posledično pooblastilo za vodenje novih upravnih postopkov. Vzpostavil se bo register za vodenje evidence imetnikov licenc.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Proizvajalci in uvozniki tobačnih in povezanih izdelkov bodo morali poročati oziroma obveščati NLZOH o sestavinah tovrstnih izdelkov in predložiti raziskave trga glede vseh teh izdelkov, ki so bile opravljene.

Prodajalci tobačnih in povezanih izdelkov bodo morali pridobiti licenco, ki bo podeljena v upravnem postopku. Oddati bodo morali vlogo, v elektronski ali pisni obliki. Licenca se bo obnavljala letno.

5.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Z ukrepi bomo izboljšali kakovost zraka v zaprtih prostorih, še posebej v zasebnih vozilih kjer so prisotni mladoletni.

5.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

S sprejemom zakona bodo nastali stroški plačila letne licenčnine in za določena prodajna mesta tudi morebitni stroški v zvezi s prepovedjo razstavljanja tobačnih in povezanih izdelkov.

5.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Javno zdravje

Predlog zakona bo imel pozitivne učinke na področju javnega zdravja v Sloveniji, saj bodo ukrepi, namenjeni zmanjševanju uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov prispevali k zmanjšanju bremen bolezni in prezgodnjih smrti ter s tem povezanih stroškov posameznikov, zdravstvenega sektorja in celotne družbe.

Dolgoročno se bo pomembno zmanjšal delež kadilcev med mladimi in odraslimi, obolevnost in (prezgodnja) umrljivost zaradi tobaka, bolniška odsotnost z dela zaradi tobaka in upad produktivnosti zaradi kajenja. Kratkoročno in srednjeročno se bo zmanjšalo število novih kadilcev med mladimi ter povečalo število tistih, ki opustijo kajenje. Še nadalje se bo zmanjšala izpostavljenost tobačnemu dimu, predvsem otrok.

Za zdravstveni sistem to predvsem dolgoročno, pa tudi že kratko in srednjeročno, pomeni zmanjšanje koriščenja zdravstvenih storitev.

Z uvedbo nove dajatve na tobačne izdelke bodo na voljo dodatna sredstva za preprečevanje in zdravljenje s kajenjem povezanih bolezni.

II. BESEDILO ČLENOV

Predlog Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(predmet in namen zakona)

(1) Ta zakon v skladu z Direktivo 2014/40/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o proizvodnji, predstavitvi in prodaji tobačnih in povezanih izdelkov in razveljavitvi Direktive 2001/37/ES in Direktivo 2003/33/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o oglaševanju in sponzorstvu tobačnih izdelkov določa:

- ukrepe za omejevanje uporabe tobačnih in povezanih izdelkov in ukrepe za preprečevanje njihovih škodljivih vplivov na zdravje;
- najvišje vrednosti emisij tobačnih izdelkov;
- obveznosti poročanja o najvišjih vrednostih emisij katrana, nikotina in ogljikovega monoksida za cigarete;
- označevanje in embalažo tobačnih in povezanih izdelkov, vključno z zdravstvenimi opozorili;
- sledljivost in varnostne elemente, ki se uporabljajo za tobačne izdelke;
- prepoved dajanja tobaka za oralno uporabo na trg;
- obveznosti glede predložitve uradnega obvestila o novih tobačnih izdelkih;
- dajanje na trg elektronskih cigaret;
- dajanje na trg in označevanje zeliščnih izdelkov za kajenje;
- prepoved oglaševanja, promocije in sponzoriranja tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov ter način in omejitve prodaje tobačnih in povezanih izdelkov;
- prepoved kajenja oziroma uporabe tobačnih in povezanih izdelkov v zaprtih javnih in delovnih prostorih ter v zasebnih vozilih v prisotnosti mladoletnih oseb.

(2) Ta zakon se izda ob upoštevanju postopka informiranja v skladu z Direktivo (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. Septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (kodificirano besedilo), (UL L št. 241 z dne, 17. 9. 2015., str. 1).

2. člen

(opredelitev pojmov)

Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. Aromatična snov je dodatek, ki doda vonj in/ali okus.
2. Bistvena sprememba okoliščin je povečanje obsega prodaje na kategorijo izdelka za vsaj 10 % v najmanj petih državah članicah na podlagi podatkov o prodaji, ki so predloženi v skladu z devetim odstavkom 7. člena tega zakona, ali povečanja razširjenosti kajenja v skupini potrošnikov, mlajših od 25 let, za vsaj pet odstotnih točk v vsaj petih državah članicah za zadevno kategorijo izdelkov, ki temeljijo na posebnem poročilu Eurobarometra 385 iz maja 2012 ali enakovredni študiji o razširjenosti kajenja; če obseg prodaje posamezne kategorije izdelka na maloprodajni ravni ne presega 2,5 odstotnega deleža celotne prodaje tobačnih izdelkov na ravni Unije, se v vsakem primeru šteje, da bistvene spremembe okoliščin ni bilo.
3. Brezdimni tobačni izdelek je tobačni izdelek, ki ne vključuje postopka zgorevanja, vključno s tobakom za žvečenje, tobakom za njuhanje in tobakom za oralno uporabo.
4. Cigara je zvitek tobaka, pri uporabi katerega poteka postopek zgorevanja in je dodatno opredeljen v členu 4(1) Direktive 2011/64/EU.
5. Cigareta je zavitek tobaka, pri uporabi katerega poteka postopek zgorevanja in je dodatno opredeljen v členu 3(1) Direktive 2011/64/EU.
6. Cigarilos je majhna cigara, ki je težka največ 3 g.
7. Čezmejna prodaja na daljavo je prodaja potrošnikom na daljavo, pri kateri se potrošnik ob naročilu izdelka pri prodajnem mestu nahaja v državi članici, ki ni država članica ali tretja država, v kateri ima svoj sedež prodajno mesto; šteje se, da ima prodajno mesto sedež v državi članici, če ima:
 - če je fizična oseba, svoj kraj poslovanja v navedeni državi članici;
 - v drugih primerih, svoj statutarni sedež, glavno upravo ali kraj poslovanja, vključno s podružnico, agencijo ali katerokoli drugo poslovno enoto, v navedeni državi članici.
8. Dajanje na trg je dajanje izdelkov, ne glede na kraj njihove proizvodnje, na voljo potrošnikom odplačno ali neodplačno, vključno s prodajo na daljavo; pri čezmejni prodaji na daljavo se šteje, da je izdelek dan na trg v državi članici, v kateri se potrošnik nahaja.
9. Delovni prostor je prostor, vključno s službenimi vozili, ki je pod nadzorom delodajalca in kjer se zanj opravljajo dela ali storitve, brezplačno ali proti plačilu. Delovni prostor vključuje ne le prostore, v katerih se delo opravlja, ampak tudi vse z njimi povezane prostore, ki jih delavci uporabljajo med delom, vključno z npr. hodniki, dvigali, stopniščnimi jaški, avlami, skupnimi prostori, kavarnami, stranišči, saloni, menzami ter prizidki, kot so lope in barake.
10. Dodatek je snov, razen tobaka, ki se doda tobačnemu izdelku, zavojčku ali zunanji embalaži.
11. Doniranje ali sponzoriranje dogodka, dejavnosti ali posameznika je vsaka posredna ali neposredna oblika prispevka za dogodek, dejavnost ali posameznika s ciljem, učinkom ali mogočim učinkom promocije tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov ali njihove uporabe.
12. Elektronska cigareta je izdelek, ki se lahko uporablja za vdihovanje hlapov, ki vsebujejo nikotin, skozi ustnik, ali kateri koli sestavni del tega izdelka, vključno s polnilom, rezervoarjem in napravo brez polnila ali rezervoarja. Elektronske cigarete so lahko takšne, da se po uporabi zavržejo ali pa se ponovno napolnijo s pomočjo posodice za ponovno polnjenje in rezervoarja, ali pa se lahko napolnijo s polnili za enkratno uporabo.
13. Emisije so snovi, ki se sprostijo ob uporabi tobačnega ali povezanega izdelka v skladu s predvideno uporabo, kot so snovi v dimu ali snovi, ki se sprostijo med postopkom uporabe brezdimnih tobačnih izdelkov.
14. Funkcionalno zemljišče je gradbena parcela zemljišča, na kateri stoji objekt in na kateri so urejene površine, ki služijo takšnemu objektu.
15. Javni prostor je prostor, ki je dostopen širši javnosti ali prostor za skupno uporabo, ne glede na lastništvo ali pravico do dostopa. Javni prostori po tem zakonu so prostori, namenjeni dejavnostim na področju zdravstva, otroškega varstva, vzgoje, izobraževanja, socialnega varstva, higienske nege in drugih podobnih dejavnosti, prometa, javnega prevoza, trgovine, gostinstva in turizma, športa in rekreacije ter kulture, katerih raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem. Javni prostori iz prejšnjega stavka so zlasti čakalnice, sejne sobe, kino dvorane, gledališča, zdravstveni, vzgojno

varstveni, izobraževalni, socialni zavodi, gostinski prostori in trgovine, frizerski, brivski, kozmetični saloni, saloni za nego telesa, pedikure, piercinga, tetoviranja in podobni saloni, javno dostopni prostori društev, športne dvorane, javna prometna sredstva, dvigala, kabinske žičnice, podhodi, prehodi, pasaže, stopnišča in hodniki, javna stranišča in drugi prostori, kjer so nekadilci proti svoji volji lahko izpostavljeni cigaretnemu dimu.

16. Kadilnica je tisti zaprt prostor, ki je fizično ločen od drugih zaprtih prostorov in posebej urejen izključno za kajenje.

17. Katran je suh, nerazredčen, breznicotinski kondenzat dima.

18. Najvišja vrednost ali najvišja vrednost emisij je najvišja vsebnost ali emisija snovi v tobačnem izdelku, vključno z nič, in se meri v miligramih.

19. Nikotin je nikotinski alkaloid.

20. Novi tobačni izdelek je tobačni izdelek, ki:

- ne spada v nobeno od naslednjih kategorij: cigarete, tobak za zvijanje, tobak za pipo, tobak za vodno pipo, cigare, cigarilosi, tobak za žvečenje, tobak za njuhanje ali tobak za oralno uporabo in
- je dan na trg po 19. maju 2014.

21. Oglaševanje in promocija tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov je vsako posredno ali neposredno sporočilo, priporočilo, dejanje ali druga vrsta komunikacije, s ciljem, učinkom ali mogočim učinkom promocije tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov ali njihove uporabe.

22. Posodica za ponovno polnjenje je embalaža, ki vsebuje tekočino z nikotinom, ki se lahko uporablja za ponovno polnjenje elektronskih cigaret.

23. Potrošnik je fizična oseba, ki deluje zunaj okvira svoje trgovske, poslovne, obrtne ali poklicne dejavnosti.

24. Povezani izdelki so elektronske cigarete in elektronske cigarete brez nikotina, zeliščni izdelki za kajenje in novi tobačni izdelki.

25. Prodajno mesto je prodajno mesto, ki tobačne izdelke daje na trg, vključno s fizičnimi osebami.

26. Proizvajalec je fizična ali pravna oseba, ki proizvaja izdelek ali naroči njegovo oblikovanje ali izdelavo in ga trži pod svojim imenom ali blagovno znamko.

27. Sestavina je tobak, dodatek ter katera koli snov ali element, prisoten v končnem tobačnem izdelku ali povezanih izdelkih, vključno s papirjem, filtrom, tiskarskim črnilom, kapsulami in lepili.

28. Sestavljeno zdravstveno opozorilo je zdravstveno opozorilo, ki je sestavljeno iz besedilnega opozorila in ustrezne fotografije ali ilustracije, kakor je določeno v tem zakonu.

29. Stena oziroma stranica prostora je vsak od delov prostora oziroma vsaka površina, ki omejuje prostor ob straneh, ne glede na vrsto uporabljenega materiala in ne glede na to ali je ta površina stalna ali začasna. Pripadajoče stene prostora so vse stene, ki so pod streho, ne glede na to ali se je neposredno dotikajo ali ne. V primeru, da so stene odmaknjene od strehe (levo, desno, naprej, nazaj) je najbližja stena pripadajoča stena.

30. Storitve informacijske družbe je storitev v smislu 61. točke 3. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 109/12, 110/13, 40/14 – ZIN-B in 54/14 – odl. US).

31. Streha oziroma strop je vsak od delov prostora oziroma vsaka površina, ki omejuje oziroma zapira prostor od zgoraj, ne glede na vrsto materiala in ne glede na to, ali je ta površina stalna ali začasna.

32. Tobačni izdelek za kajenje je tobačni izdelek, razen brezdimnega tobačnega izdelka.

33. Tobačni izdelki so izdelki, ki se lahko uporabijo in so izdelani, četudi samo delno, iz tobaka, ki je gensko spremenjen ali ne.

34. Tobak so tobačni listi in drugi naravno predelani ali nepredelani deli rastline tobaka, vključno z ekspanziranim in rekonstituiranim tobakom.

35. Tobak za njuhanje je brezdimni tobačni izdelek, ki se vnaša skozi nos.

36. Tobak za oralno uporabo so vsi tobačni izdelki za oralno uporabo, razen tistih, ki so namenjeni za vdihavanje in žvečenje, v celoti ali delno izdelani iz tobaka, v prahu ali trdnih delcih, ali kateri koli kombinaciji navedenih oblik, predvsem tisti, ki so predstavljeni v vrečkah ali poroznih vrečkah.

37. Tobak za pipo je tobak, pri uporabi katerega poteka postopek zgorevanja in je namenjen izključno za uporabo v pipi.

38. Tobak za vodno pipo je tobačni izdelek, ki ga je mogoče uporabljati z vodno pipo. Za namene tega zakona se šteje, da je tobak za vodno pipo tobačni izdelek za kajenje. Če je izdelek mogoče uporabljati za kajenje z vodno pipo in kot tobak za zvijanje, se šteje za tobak za zvijanje.

39. Tobak za zvijanje je rezani tobak, kot ga določa zakon, ki ureja trošarine, in ki ga za zvijanje cigaret uporabljajo tako potrošniki kot na prodajnih mestih.
40. Tobak za žvečenje je brezdimni tobačni izdelek, ki je namenjen izključno za žvečenje.
41. Toksičnost je stopnja, do katere snov lahko povzroči škodljive učinke v človeškem organizmu, vključno z učinki, ki se pojavijo v daljšem časovnem obdobju, običajno zaradi večkratne ali stalne uporabe ali izpostavljenosti.
42. Uvoz tobačnih ali povezanih izdelkov je vnos takih izdelkov na območje Evropske unije, razen če ob vstopu na območje Evropske unije za te izdelke velja carinski odložni postopek ali režim oziroma njegova oprostitev takšnega carinskega odložnega postopka ali režima.
43. Uvoznik tobačnih ali povezanih izdelkov je lastnik tobačnih ali povezanih izdelkov, ki so bili vneseni na ozemlje Unije, ali oseba, ki ima pravico razpolaganja z njimi.
44. Vrečka je vrečka tobaka za zvijanje, ki je pravokotne oblike in ima zavihek, ki pokriva odprtino zavojčka, ali stoječo vrečko.
45. Zaprt prostor je prostor, ki ga pokriva streha in ima zaprto več kot polovico površine pripadajočih sten oziroma stranic, ne glede na vrsto materiala, uporabljenega za streho, stene, stranice in ne glede na to, ali je objekt stalen ali začasen. Okna in vrata štejejo kot del zaprte površine. Za odprti del se šteje le popolnoma odprta površina. Če je površina strehe večja od polovice površine prostora, ki ga določajo pripadajoče stene, in je več kot polovica površine teh sten popolnoma zaprtih, gre za zaprt javni prostor.
46. Zasvojljivost je farmakološka zmožnost snovi, da povzroča zasvojenost, tj. stanje, ki vpliva na sposobnost posameznika za nadzor svojega vedenja, saj pri uporabi daje prijeten občutek ali blaži odtegnitvene simptome ali oboje.
47. Zavojček je najmanjša posamezna embalaža tobačnega izdelka ali povezanega izdelka, ki se daje na trg.
48. Zdravstveno opozorilo je opozorilo v zvezi s škodljivimi učinki izdelka na zdravje ljudi ali drugimi neželenimi posledicami njegove uporabe in vključuje besedilna opozorila, sestavljena zdravstvena opozorila, splošna opozorila in informativna sporočila, kot je določeno v tem zakonu.
49. Zeliščni izdelek za kajenje je izdelek na osnovi rastlin, zelišč ali sadja, ki ne vsebuje tobaka, pri uporabi katerega poteka postopek zgorevanja.
50. Značilna aroma je jasno prepoznaven vonj ali okus, razen vonja ali okusa tobaka, ki nastane z dodatkom ali kombinacijo dodatkov, vključno (vendar ne izključno) z aromo sadja, začimb, zelišč, alkohola, bombonov, mentola ali vanilje, ki jo je mogoče zaznati pred ali med uporabo tobačnega izdelka.
51. Zunanja embalaža je embalaža, v kateri so tobačni ali povezani izdelki dani na trg in zajema enega ali več zavojčkov; prozorni ovitki ne štejejo kot zunanja embalaža.

3. člen

(Medresorska koordinacijska skupina)

(1) Za uresničevanje celovite družbene skrbi za varovanje zdravja prebivalcev pred škodljivimi vplivi tobačnih in povezanih izdelkov Ministrstvo za zdravje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) ustanovi Medresorsko koordinacijsko skupino, ki ima na tem področju naslednje naloge:

- spremlja vpliv uporabe tobačnih in povezanih izdelkov na zdravje prebivalcev in predlaga ustrezne ukrepe,
- koordinira pripravo Strategije in izvedbenih načrtov za preprečevanje uporabe tobačnih in povezanih izdelkov in zmanjševanje škodljivih posledic uporabe teh izdelkov in spremlja njihovo izvajanje.

(2) Strategijo iz prejšnjega odstavka na predlog ministrstva sprejme Vlada Republike Slovenije.

4. člen

(ukrepi za preprečevanje škodljivih vplivov uporabe tobačnih in povezanih izdelkov)

Med ukrepe za preprečevanje škodljivih vplivov uporabe tobačnih in povezanih izdelkov štejejo:

- spremljanje uporabe tobačnih in povezanih izdelkov in obsega škodljivih vplivov njihove uporabe za zdravje;
- informiranje, izobraževanje in osveščanje javnosti in posameznih skupin prebivalstva o škodljivih vplivih uporabe tobačnih in povezanih izdelkov;
- programi opuščanja kajenja ter opuščanja uporabe tobačnih in povezanih izdelkov;
- usklajevanje, spremljanje in vrednotenje preventivnih programov za posamezne skupine prebivalstva;
- priprava in izvajanje programov za spodbujanje zdravega načina življenja med različnimi starostnimi in družbenimi skupinami prebivalstva ter njihovo vrednotenje;
- strokovno svetovanje in podpora institucijam, združenjem, nevladnim organizacijam, lokalnim skupnostim in posameznikom pri izvajanju preventivnih programov na področju omejevanja uporabe tobačnih in povezanih izdelkov.

II. TOBAČNI IZDELKI

1. Sestavine in emisije

5. člen

(najvišje vrednosti emisij)

Najvišje vrednosti emisij iz cigaret, ki se dajejo na trg ali proizvajajo v državah članicah (v nadaljnjem besedilu: najvišje vrednosti emisij), ne smejo presegati:

- 10 mg katrana na cigareto;
- 1 mg nikotina na cigareto;
- 10 mg ogljikovega monoksida na cigareto.

6. člen

(merilne metode)

(1) Vrednosti emisij iz prejšnjega člena se ugotavljajo po metodi, ki ustreza naslednjim standardom:

- ISO 4387 za katran;
- ISO 10315 za nikotin;
- ISO 8454 za ogljikov monoksid.

(2) Točnost podatkov o emisijah v cigaretah se ugotavlja po metodi, ki ustreza standardu ISO 8243.

(3) Meritve iz prejšnjega odstavka opravlja Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (v nadaljnjem besedilu: NLZOH).

(4) Stroške preverjanja meritev iz prvega odstavka tega člena plačujejo proizvajalci in uvozniki tobačnih izdelkov.

7. člen

(poročanje o sestavinah in emisijah)

(1) Proizvajalci in uvozniki tobačnih izdelkov NLZOH predložijo naslednje podatke za vsako blagovno znamko in vrsto tobačnega izdelka, ki ga nameravajo dati na trg. Uradno obvestilo se predloži elektronsko, šest mesecev pred nameravanim dajanjem na trg:

- seznam vseh sestavin in količine teh sestavin, uporabljenih pri proizvodnji tobačnih izdelkov, v padajočem vrstnem redu po teži vsake sestavine, ki jo tobačni izdelki vsebujejo;
- vrednosti emisij iz 5. člena tega zakona;
- informacije o drugih emisijah in njihovih vrednostih, če so te na voljo.

(2) Proizvajalci ali uvozniki obvestijo NLZOH, če se sestava izdelka spremeni tako, da vpliva na podatke, predložene na podlagi tega člena.

(3) Za nove ali spremenjene tobačne izdelke se podatki iz tega člena predložijo pred dajanjem takšnega tobačnega izdelka na trg.

(4) Seznamu sestavin iz prve alineje prvega odstavka tega člena se priloži izjava s podrobno obrazloženimi razlogi za vključitev takih sestavin v zadevne tobačne izdelke. V tem seznamu se navede tudi status sestavin, vključno s tem, ali so bile sestavine registrirane v skladu z Uredbo (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta¹, ter njihovo razvrstitev v skladu z Uredbo (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta².

(5) Seznamu iz prve alineje prvega odstavka tega člena se priložijo tudi ustrezni toksikološki podatki o teh sestavinah, v zgoreli ali nezgoreli obliki, odvisno od primera, ki so na voljo proizvajalcu ali uvozniku in ki navajajo učinke na zdravje potrošnikov, pri čemer se med drugim upoštevajo zasvojevalni učinki.

(6) Proizvajalec ali uvoznik za cigarete in tobak za zvijanje predloži tudi tehnični dokument, v katerem se navede splošni opis uporabljenih dodatkov in njihove lastnosti.

(7) Proizvajalci in uvozniki tobačnih izdelkov navedejo uporabljene metode merjenja za emisije iz cigaret in za emisije iz drugih tobačnih izdelkov.

¹ Uredba (ES) št. 1907/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o registraciji, evalvaciji, avtorizaciji in omejevanju kemikalij (REACH) ter o ustanovitvi Evropske agencije za kemikalije in o spremembi Direktive 1999/45/ES ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 793/93 in Uredbe Komisije (ES) št. 1488/94 ter Direktive Sveta 76/769/EGS in direktiv Komisije 91/155/EGS, 93/67/EGS, 93/105/ES in 2000/21/ES (UL L 396, 30.12.2006, str. 1).

² Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L 353, 31.12.2008, str. 1).

(8) Podatki iz prvega odstavka tega člena in 8. člena tega zakona, se objavijo na spletni strani NLZOH ob upoštevanju varovanja podatkov, ki so poslovna skrivnost. Proizvajalci in uvozniki pri predložitvi podatkov navedejo, kateri podatki so poslovna skrivnost.

(9) Proizvajalci in uvozniki tobačnih izdelkov NLZOH predložijo notranje in zunanje študije, ki so jim na voljo v zvezi s tržnimi raziskavami in preferencami različnih potrošniških skupin, vključno z mladimi in trenutnimi kadilci, ki se nanašajo na sestavine oziroma emisije, pa tudi povzetke morebitnih tržnih raziskav, ki jih opravijo ob uvedbi novih izdelkov. Proizvajalci in uvozniki tudi poročajo o obsegu prodaje za blagovno znamko in vrsto, ki se navede v številu posameznih enot ali v kilogramih za vsako leto, začenši s 1. januarjem 2015.

8. člen

(prednostni seznam dodatkov in strožje obveznosti poročanja)

(1) Poleg obveznosti poročanja iz prejšnjega člena proizvajalci in uvozniki tobačnih izdelkov poročajo tudi o dodatkih, ki jih vsebujejo cigarete ter tobak za zvijanje in so vključeni na prednostni seznam. Seznam vsebuje dodatke:

- o katerih obstajajo začetni podatki, raziskave ali predpisi v okviru drugih jurisdikcij, iz katerih je razvidno, da imajo eno od lastnosti iz prve do četrte alineje drugega odstavka tega člena, in
- spadajo med najpogosteje uporabljane dodatke glede na težo ali število v skladu z obveznostmi poročanja o sestavinah na podlagi prvega in petega odstavka 7. člena tega zakona.

(2) Proizvajalci in uvozniki cigaret in tobaka za zvijanje, ki vsebuje dodatek iz prednostnega seznama, izvedejo celovite študije, ki za vsak dodatek ugotovijo, ali:

- prispeva k toksičnosti ali zasvojljivosti zadevnega izdelka in ali bistveno ali izmerljivo povečuje toksičnost ali zasvojljivost zadevnega izdelka;
- povzroča značilno aromo;
- olajšuje vdihavanje ali povečuje vnos nikotina ali
- povzroča nastanek snovi, ki imajo lastnosti toksičnosti, zasvojljivosti, rakotvornosti, mutagenosti ali reproduktivne toksičnosti (v nadaljnjem besedilu: lastnosti CMR), in v kakšnih količinah, ter se zaradi tega bistveno ali izmerljivo krepijo lastnosti CMR zadevnega izdelka.

(3) Študije iz prejšnjega odstavka vsebujejo nameravano uporabo zadevnega izdelka in preverijo emisije, ki nastanejo pri zgorevanju izdelka, ki vsebuje zadevni dodatek. Preverijo tudi interakcijo tega dodatka z drugimi sestavinami, ki jih vsebujejo zadevni izdelki. Proizvajalci in uvozniki, ki uporabljajo isti dodatek v svojih tobačnih izdelkih, lahko izvedejo skupno študijo, če uporabljajo ta dodatek v izdelku s primerljivo sestavo.

(4) Proizvajalci in uvozniki pripravijo poročilo o rezultatih študij iz drugega odstavka tega člena, ki vsebuje povzetek in celovit pregled o razpoložljivi znanstveni literaturi v zvezi s tem dodatkom in povzetek notranjih podatkov o učinkih tega dodatka.

(5) Proizvajalci in uvozniki poročilo iz prejšnjega odstavka predložijo Evropski komisiji, en izvod teh poročil pa NLZOH, in sicer najpozneje 18 mesecev po tem, ko je zadevni dodatek uvrščen na prednostni seznam na podlagi prvega odstavka tega člena.

(6) Mala in srednje velika podjetja, kot so opredeljena v priporočilu Komisije 2003/361/ES³ so izvzeta iz obveznosti, določenih v tem členu, če priporočilo o tem dodatku pripravi drugi proizvajalec ali uvoznik.

9. člen

(predpisi o sestavinah)

(1) Prepovedano je dajati na trg tobačne izdelke z značilno aromo.

(2) Pri proizvodnji tobačnih izdelkov se lahko uporablja dodatke, ki so bistveni za proizvodnjo tobačnih izdelkov, na primer sladkor, s katerim se nadomesti tisti sladkor, ki je bil izgubljen v postopku, razen če zaradi teh dodatkov izdelek postane izdelek z značilno aromo in če bistveno ali izmerljivo ne povečajo zasvojljivosti ali lastnosti CMR tobačnega izdelka.

(3) Oceno ali ima tobačni izdelek značilno aromo, ali so bili pri njegovi proizvodnji uporabljeni prepovedani dodatki ali aromatične snovi ter ali tobačni izdelek vsebuje dodatke v takšnih količinah, ki bistveno in izmerljivo povečajo toksični ali zasvojevalni učinek ali krepijo lastnosti CMR zadevnega tobačnega izdelka, izvede NLZOH. Stroške izvedbe te ocene NLZOH zaračuna proizvajalcem in uvoznikom tobačnih izdelkov.

10. člen

(prepovedani dodatki)

(1) Prepovedano je dajanje na trg tobačnih izdelkov, ki vsebujejo naslednje dodatke:

- vitamine ali druge dodatke, ki ustvarjajo vtis, da tobačni izdelek koristi zdravju ali da predstavlja zmanjšano tveganje za zdravje;
- kofein ali taurin ali druge dodatke in poživila, ki so povezani z energijo in vitalnostjo;
- dodatke, ki obarvajo emisije;
- pri tobačnih izdelkih za kajenje, dodatke, ki olajšajo vdihavanje ali povečajo vnos nikotina, in
- dodatke, ki imajo v nezgoreli obliki lastnosti CMR.

(2) Prepovedano je dajanje na trg tobačnih izdelkov, ki vsebujejo aromatične snovi v kateri koli od njihovih komponent, kot so filtri, papir, ovoji in kapsule, ali imajo tehnične značilnosti, ki omogočajo spreminjanje vonja ali okusa tobačnega izdelka ali jakosti dima. Filtri, papirji in kapsule ne smejo vsebovati tobaka ali nikotina.

(3) Prepovedano je dajanje na trg tobačnih izdelkov, ki na podlagi znanstvenih dognanj vsebujejo dodatke v količinah, ki bistveno ali izmerljivo povečajo toksični ali zasvojevalni učinek ali krepijo lastnosti CMR med uporabo tobačnega izdelka.

(4) Prepovedi iz prvega odstavka prejšnjega člena in drugega odstavka tega člena veljata za cigarete in tobak za zvijanje, drugi tobačni izdelki pa so izvzeti iz teh prepovedi.

³ Priporočilo Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednje velikih podjetij (UL L 124, 20.5. 2003, str. 36).

2. Označevanje in embalaža

11. člen

(zdravstvena opozorila)

(1) Na vsakem zavojčku tobačnega izdelka in zunanji embalaži so navedena zdravstvena opozorila, določena v tem poglavju, v slovenskem jeziku.

(2) Zdravstvena opozorila pokrivajo celotno površino zavojčka ali zunanje embalaže, ki jim je namenjena, in ne smejo vsebovati nobenih pripomb, razlag ali sklicevanj.

(3) Zdravstvena opozorila na zavojčku in zunanji embalaži ob dajanju tobačnega izdelka na trg so natisnjena tako, da jih ni mogoče odstraniti ali izbrisati, so popolnoma vidna ter niso v celoti ali delno prekrita ali prekinjena z davčnimi žigi, oznakami cene, varnostnimi elementi, ovoji, embalažami, škatlicami ali drugimi predmeti. Na zavojčkih tobačnih izdelkov, razen cigaret in tobaka za zvijanje v vrečkah, so lahko zdravstvena opozorila navedena na nalepkah, če teh ni mogoče odstraniti. Zdravstvena opozorila morajo po odpiranju zavojčkov ostati nepoškodovana, razen pri zavojčkih s pokrovčki, pri katerih se pri odpiranju zdravstvena opozorila lahko prelomijo, vendar samo na način, da se zagotovi grafična celovitost in vidnost besedila, fotografij in informacij v zvezi z opuščanjem kajenja.

(4) Zdravstvena opozorila ne smejo prekrivati ali prekinjati davčnih žigov, oznak cene, oznak za prepoznavanje in sledenje ali varnostnih elementov na zavojčkih.

(5) Dimenzije zdravstvenih opozoril iz 12., 13. in 14. člena tega zakona se izračuna glede na zadevno površino zaprtega zavojčka.

(6) Zdravstvena opozorila so obdana z 1-milimetrskim črnim okvirjem znotraj površine, ki je namenjena tem opozorilom.

12. člen

(splošna opozorila in informativna sporočila)

(1) Na vsakem zavojčku in zunanji embalaži tobačnih izdelkov za kajenje se navede naslednje splošno opozorilo:

„Kajenje ubija – prenehajte zdaj“.

(2) Na vsakem zavojčku in zunanji embalaži tobaka za kajenje se navede naslednje informativno sporočilo:

„Tobačni dim vsebuje več kot 70 snovi, ki povzročajo raka.“.

(3) Pri zavojčkih s cigaretami in zavojčkih kvadraste oblike s tobakom za zvijanje se splošno opozorilo prikaže na spodnjem delu ene stranske površine zavojčka, medtem ko se informativno sporočilo prikaže na spodnjem delu druge stranske površine. Ta zdravstvena opozorila morajo biti široka vsaj 20 mm.

(4) Pri zavojčkih v obliki škatlice s pregibnim pokrovom, pri katerih se stranski površini ob odprtju prelomita na dva dela, morata biti splošno opozorilo in informativno sporočilo v celoti prikazana na večjem od teh dveh delov te prelomljene površine. Splošno opozorilo je prikazano tudi na notranji strani zgornje površine, ki je vidna, ko se zavojček odpre.

(5) Stranski površini zavojčka iz prejšnjega odstavka sta visoki najmanj 16 mm.

(6) Splošno opozorilo in informativno sporočilo se pri tobaku za zvijanje, ki se trži v vrečkah, prikažeta na površinah, kjer je zagotovljena vidnost celotnih zdravstvenih opozoril. Pri cilindričnih zavojčkih s tobakom za zvijanje se splošno opozorilo prikaže na zunanji, informativno sporočilo pa na notranji površini pokrovčka.

(7) Tako splošno opozorilo kot informativno sporočilo pokrivata 50 odstotkov površine, na kateri sta natisnjeni.

(8) Splošno opozorilo in informativno sporočilo iz prvega in drugega odstavka tega člena:

- se natisneta v pisavi Helvetica v črnem odebeljenem tisku na beli podlagi in
- sta v središču površine, določene za to, ter sta pri kvadrastih zavojčkih in na zunanji embalaži vzporedni s stranskim robom zavojčka ali zunanje embalaže.

13. člen

(sestavljena zdravstvena opozorila)

(1) Na vsakem zavojčku in zunanji embalaži tobačnih izdelkov za kajenje se navedejo sestavljena zdravstvena opozorila. Sestavljena zdravstvena opozorila:

- vsebujejo eno od besedilnih opozoril in ustrezne barvne fotografije iz knjižnice slik;
- vsebujejo informacije o opuščanju kajenja, kot so telefonske številke, elektronski naslovi ali spletna mesta, namenjena obveščanju potrošnikov o razpoložljivih programih podpore za osebe, ki želijo opustiti kajenje;
- pokrivajo 65 odstotkov zunanje sprednje in zadnje površine zavojčka in zunanje embalaže. Na cilindričnih zavojčkih morata biti prikazani dve sestavljeni zdravstveni opozorili, ki sta enako oddaljeni ena od druge, pri čemer vsako pokriva 65 odstotkov svoje polovice ukrivljene površine;
- imajo isto besedilno opozorilo in ustrezno barvno fotografijo na obeh straneh zavojčka in zunanje embalaže;
- so prikazana na gornjem robu zavojčka in zunanje embalaže ter obrnjena v isto smer kot vse druge informacije, ki so navedene na površini embalaže;
- na zavojčkih cigaret imajo naslednje dimenzije:
 - (i) višina: najmanj 44 mm;
 - (ii) širina: najmanj 52 mm.

(2) Sestavljena zdravstvena opozorila so razdeljena v tri sklope, pri čemer se vsak sklop uporablja določeno leto in se izmenjuje na vsako leto. Vsako sestavljeno zdravstveno opozorilo, ki je na voljo za uporabo v določenem letu, se v največji možni meri enako pogosto prikaže pri vsaki od blagovnih znamk tobačnih izdelkov.

14. člen

(označevanje brezdimnih tobačnih izdelkov)

(1) Na vsakem zavojčku in zunanji embalaži brezdimnih tobačnih izdelkov se navede naslednje zdravstveno opozorilo:

„Ta tobačni izdelek škoduje zdravju in povzroča zasvojenost.“

(2) Zdravstveno opozorilo iz prejšnjega odstavka mora biti skladno z zahtevami iz osmega odstavka 12. člena tega zakona. Besedilo zdravstvenih opozoril mora biti vzporedno z glavnim besedilom površine, namenjene tem opozorilom.

(3) Zdravstveno opozorilo:

- se prikaže na dveh največjih površinah vsakega zavojčka in zunanje embalaže in
- pokriva 30 odstotkov površine vsakega zavojčka in zunanje embalaže.

15. člen

(predstavitev izdelkov)

(1) Označevanje zavojčkov in zunanja embalaža ter sam tobačni izdelek ne smeta vključevati nobenega elementa ali značilnosti, ki:

- oglašuje tobačni izdelek ali spodbuja njegovo uporabo z ustvarjanjem napačnih predstav o njegovih lastnostih, učinkih na zdravje, tveganjih ali emisijah; oznake ne smejo vsebovati informacij o vsebnosti nikotina, katrana ali ogljikovega monoksida tobačnega izdelka;
- kaže na to, da je določen tobačni izdelek manj škodljiv od drugih ali da skuša zmanjšati učinek nekaterih škodljivih komponent dima ali spodbuja vitalnost, energijo in zdravje, ima pomlajevalne, naravne ali organske lastnosti ali drugače koristi zdravju in življenjskemu slogu;
- se nanaša na okus, vonj, aromatične snovi ali druge dodatke ali na odsotnost le-teh;
- je podoben živilom ali kozmetičnim izdelkom;
- kaže na to, da ima določen tobačni izdelek izboljšano biološko razgradnjo ali druge okoljske prednosti.

(2) Zavojčki in zunanja embalaža ne smejo omogočati finančnih ugodnosti z vključevanjem tiskanih bonov, ponudb popustov, brezplačne distribucije, ponudbe „dva za ceno enega“ ali drugih podobnih ponudb.

(3) Elementi in značilnosti, ki so prepovedani na podlagi prvega in drugega odstavka tega člena, so med drugim lahko besedila, simboli, imena, blagovne znamke, figurativni in drugi znaki.

(4) Prepovedana je proizvodnja ali dobava cigaret in tobaka za zvijanje, če kateri koli del embalaže, v kateri je izdelek pripravljen, ali namenjen pripravi, za prodajo na drobno:

- proizvaja zvok ali
- vsebuje ali oddaja vonj,
- ki ni običajno povezan z embalažo tobačnih izdelkov.

(5) Omejitve iz prejšnjega odstavka se ne nanašajo na vonj v embalaži cigaret ali tobaka za zvijanje, ki izhaja iz proizvodnega procesa in cigaretam ali tobaku za zvijanje daje značilno aromo, ki je v skladu s prvim in drugim odstavkom 9. člena tega zakona.

(6) Prepovedana je proizvodnja in dobava cigaret ali tobaka za zvijanje, če embalaža, v kateri je izdelek pripravljen, ali namenjen za prodajo na drobno, vključuje kateri koli element, ki povzroči spremembo embalaže po prodaji izdelka. Elementi iz prejšnjega stavka vključujejo predvsem:

- toplotno aktivirana črnila,
- črnila ali okrasne olupšave, ki s časom postopoma postanejo vidne,
- črnila, ki so vidna pod določeno lučjo fluorescentne barve,
- površine, ki po praskanju ali drgnjenju prikažejo sliko ali besedilo,
- odstranljive etikete,
- raztegljive ali razložljive vložke.
-

16. člen

(videz in vsebina cigaretnih zavojčkov)

(1) Zavojčki cigaret so kvadraste oblike. Zavojček cigaret je lahko iz kartona ali mehkega materiala in se mora odpirati tako, da se ga potem, ko je bil prvič odprt, ne da ponovno zapreti ali zapečatiti, razen z zavihkom in pregibnim pokrovčkom. Pri zavojčkih z zavihkom in pregibnim pokrovčkom se lahko pokrovček pregiba samo na hrbtnem delu. Zavojček cigaret vsebuje vsaj 20 cigaret.

(2) Zavojčki in zunanja embalaža cigaret in notranje površine tovrstne embalaže so lahko le predpisane barve.

(3) Na zavojčkih in zunanji embalaži cigaret je lahko natisnjeno besedilo, ki navaja blagovno znamko in ime vrste cigaret, vendar se blagovna znamka in ime vrste lahko pojavita samo, in ne več kot enkrat, na naslednjih površinah:

- sprednji površini zavojčka in zunanje embalaže,
- eni od najmanjših površin zavojčka in zunanje embalaže in
- nasprotni najmanjši površini zavojčka in zunanje embalaže;

vendar pod pogojem, da ne prekriva splošnih in sestavljenih zdravstvenih opozoril ali informativnih sporočil.

17. člen

(videz in vsebina zavojčkov tobaka za zvijanje)

(1) Zavojčki tobaka za zvijanje so kvadraste oblike, cilindrične oblike ali v obliki vrečke. Zavojček tobaka za zvijanje ne sme vsebovati manj kot 30 g tobaka.

(2) Zavojčki in zunanja embalaža tobaka za zvijanje in notranje površine tovrstne embalaže so lahko le predpisane barve.

(3) Na zavojčkih in zunanji embalaži tobaka za zvijanje, v primeru zavojčka kvadraste oblike ali zunanjega paketa, ki ni cilindrične oblike, se lahko blagovna znamka in ime vrste tobaka za zvijanje pojavita samo, in ne več kot enkrat, na vsaki od naslednjih površin:

- sprednji površini zavojčka in zunanje embalaže,

- eni od najmanjših površin zavojčka in zunanje embalaže in
- nasprotni najmanjši površini zavojčka in zunanje embalaže.

(4) V primeru zavojčka in zunanje embalaže cilindrične oblike se lahko blagovna znamka in ime vrste pojavita samo, in ne več kot enkrat, na vsaki od naslednjih površin:

- sprednji površini zavojčka in zunanje embalaže,
- zadnji površini zavojčka in zunanje embalaže in
- pokrovu zavojčka in zunanje embalaže.

(5) V primeru zavojčka in zunanje embalaže v obliki vrečke se lahko blagovna znamka in ime vrste pojavita samo, in ne več kot enkrat, na vsaki od naslednjih površin:

- sprednji površini zavojčka in zunanje embalaže in
- zadnji površini zavojčka in zunanje embalaže,

vendar pod pogojem, da ne prekriva splošnih in sestavljenih zdravstvenih opozoril ali informativnih sporočil.

18. člen

(videz cigaret)

(1) Edina barva ali odtenek, dovoljena na ali za papirček, ohišje, filter ali drug material, ki tvori del cigarete (razen vsebovanega tobaka), je navadna bela s končnim slojem brez sijaja, pri čemer je:

- na cigareti lahko natisnjeno besedilo, ki opredeljuje blagovno znamko in naziv vrste cigarete, vendar le, če so izpolnjeni vsi podrobnejši pogoji, ki jih predpiše minister, pristojen za zdravje in
- papirček ali ovoj, ki obdaja konec cigarete, ki ni namenjen prižiganju, lahko obarvan v odtenku plute.

19. člen

(sledljivost)

(1) Zavojčki tobačnih izdelkov so označeni s posebno identifikacijsko oznako. Za zagotavljanje celovitosti posebne identifikacijske oznake, jo je treba natisniti ali pritrditi tako, da se je ne da odstraniti, zbrisati, prekriti ali prekiniti z davčnimi znamkami, s cenovnimi oznakami ali z odpiranjem zavojčka.

(2) Na podlagi posebne identifikacijske oznake je mogoče določiti naslednje:

- datum in kraj proizvodnje;
- proizvodni obrat;
- napravo, ki se uporablja za proizvodnjo tobačnih izdelkov;
- proizvodno izmeno ali trajanje proizvodnje;

- opis izdelka;
- namembni maloprodajni trg;
- predvideno pot pošiljke;
- uvoznika;
- dejansko pot pošiljke od proizvodnje do prvega prodajnega mesta, vključno z vsemi skladišči, ki se uporabljajo, datum in naslov pošiljanja ter kraj odhoda in prejemnika;
- identiteto vseh kupcev od proizvodnje do prvega prodajnega mesta in
- račun, številko naročila in potrdilo o plačilu vseh nakupov od proizvodnje do prvega prodajnega mesta.

(3) Podatki iz prve do osme alineje prejšnjega odstavka so del posebne identifikacijske oznake.

(4) Podatki iz osme, desete in enajste alineje drugega odstavka tega člena so dostopni prek povezave, ki omogoča elektronski dostop do posebne identifikacijske oznake.

(5) Gospodarski subjekti, vključeni v trgovino s tobačnimi izdelki, od proizvajalcev do zadnjega gospodarskega subjekta pred prvo prodajo na prodajnem mestu, evidentirajo vnos zavojčkov ter vmesna gibanja in končni iznos zavojčkov iz njihove posesti. To obveznost je mogoče izpolniti z označevanjem in evidentiranjem agregirane embalaže, kot so kartoni, zaboji ali palete, če je še vedno mogoče prepoznavanje in sledenje vseh zavojčkov.

(6) Pravne in fizične osebe, vključene v dobavno verigo tobačnih izdelkov, vodijo evidence opravljenih transakcij.

(7) Proizvajalci tobačnih izdelkov gospodarskim subjektom, ki so vključeni v trgovino s tobačnimi izdelki, od proizvajalca do zadnjega gospodarskega subjekta pred prvo prodajo na prodajnem mestu, vključno z uvozniki, skladišči in prevoznimi podjetji, predložijo opremo, potrebno za evidentiranje tobačnih izdelkov, ki so bili kupljeni, prodani, skladiščeni, prepeljani ali kako drugače obravnavani. Oprema omogoča elektronsko odčitavanje in prenos evidentiranih podatkov v pomnilnik v skladu z osmim odstavkom tega člena.

(8) Gospodarski subjekt, vključen v trgovino s tobačnimi izdelki, ne sme spreminjati ali brisati evidentiranih podatkov.

(9) Osebni podatki se obdelujejo v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov.

20. člen

(varnostni element)

Zavojčki tobačnih izdelkov, ki so dani na trg, imajo poleg posebne identifikacijske oznake iz 19. člena tega zakona tudi varnostni element, zaščiten pred nedovoljenimi posegi in sestavljen iz vidnih in nevidnih elementov. Varnostni element je natisnjen ali pritrjen tako, da se ga ne da odstraniti, izbrisati, prekriti ali prekiniti z davčnimi znamkami, oznakami cene ali drugimi elementi, določenimi v zakonodaji.

21. člen

(podrobnejši pogoji)

Minister, pristojen za zdravje določi podrobnejše pogoje glede:

- stroškov preverjanja meritev emisij iz četrtega odstavka 6. člena tega zakona,
- poročanja in prednostnega seznama dodatkov iz 7. in 8. člena tega zakona,
- postopkov za določanje izdelkov z značilno aromo iz 9. člena tega zakona,
- sestavljenih zdravstvenih opozoril in embalaže tobačnih izdelkov iz 13., 16., 17. in 18. člena tega zakona ter
- sledljivosti in varnostnega elementa iz 19. in 20. člena tega zakona.

III. TOBAK ZA ORALNO UPORABO IN NOVI TOBAČNI IZDELKI

22. člen

(tobak za oralno uporabo)

Prepovedano je dajanje tobaka za oralno uporabo na trg.

23. člen

(obveščanje o novih tobačnih izdelkih)

(1) Proizvajalci in uvozniki novih tobačnih izdelkov NLZOH obvestijo o vsakem takem izdelku, ki ga nameravajo dati na trg. Obvestilo se predloži v elektronski obliki šest mesecev pred nameravanim dajanjem izdelka na trg. Obvestilu se priloži podroben opis zadevnega novega tobačnega izdelka, navodila za njegovo uporabo ter informacije o sestavinah in emisijah, ki se zahtevajo v skladu s 7. členom tega zakona. Proizvajalci in uvozniki, ki obvestijo NLZOH o novem tobačnem izdelku, predložijo tudi:

- razpoložljive znanstvene študije o toksičnosti, zasvojljivosti in privlačnosti novega tobačnega izdelka, zlasti v zvezi z njegovimi sestavinami in emisijami;
- razpoložljive študije, njihove povzetke in tržne raziskave o preferencah različnih potrošniških skupin, vključno z mladimi ter trenutnimi kadilci;
- druge razpoložljive in pomembne informacije, vključno z analizo razmerja med tveganji in koristmi izdelka, njegovimi pričakovanimi vplivi na opuščanje uporabe tobaka, njegovimi pričakovanimi vplivi na začetek njegove uporabe in predvidevanji v zvezi z dojemanjem potrošnikov.

(2) Proizvajalci in uvozniki novih tobačnih izdelkov NLZOH pošljejo nove ali posodobljene informacije o študijah, raziskavah in druge informacije iz prve do tretje alineje prejšnjega odstavka. Od proizvajalcev ali uvoznikov novih tobačnih izdelkov se lahko zahteva, da opravijo dodatne teste ali predložijo dodatne informacije o teh izdelkih.

(3) Novi tobačni izdelki, ki so dani na trg, morajo izpolnjevati zahteve iz tega zakona. Katere določbe tega zakona se uporabljajo za nove tobačne izdelke, je odvisno od tega, ali so ti izdelki zajeti v opredelitvi brezdimnega tobačnega izdelka ali tobačnega izdelka za kajenje.

IV. ELEKTRONSKE CIGARETE IN ZELIŠČNI IZDELKI ZA KAJENJE

24. člen

(elektronske cigarete)

(1) Proizvajalci in uvozniki elektronskih cigaret in posodic za ponovno polnjenje predložijo uradno obvestilo NLZOH o kakršnih koli tovrstnih izdelkih, ki jih nameravajo dati na trg. Uradno obvestilo se predloži elektronsko, šest mesecev pred nameravanim dajanjem na trg. Za vsako bistveno spremembo izdelka se predloži novo uradno obvestilo.

(2) Uradno obvestilo glede na to, ali gre za elektronsko cigareto ali posodico za ponovno polnjenje, vsebuje:

- ime in kontaktne podatke proizvajalca, odgovorno pravno ali fizično osebo v Sloveniji in po potrebi uvoznika v Slovenijo;
- seznam vseh sestavin izdelka in emisij, ki nastanejo pri njegovi uporabi, posebej za vsako blagovno znamko in za vsako vrsto, vključno s količinami teh sestavin;
- toksikološke podatke glede sestavin in emisij izdelka, tudi ob segrevanju, pri čemer se zlasti navedejo njihovi učinki na zdravje potrošnikov pri vdihavanju in se med drugim upošteva kakršen koli zasvojevalni učinek;
- podatke o vsebnosti in vnosu nikotina pri uporabi v običajnih okoliščinah ali razmerah, ki jih je mogoče razumno predvideti;
- opis komponent izdelka, po potrebi vključno z mehanizmom za odpiranje in ponovno polnjenje elektronske cigarete ali posodice za ponovno polnjenje;
- opis postopka izdelave, vključno s tem, ali vključuje serijsko proizvodnjo in izjavo o tem, da je postopek izdelave skladen z zahtevami iz tega člena;
- izjavo o tem, da sta proizvajalec in uvoznik v celoti odgovorna za kakovost in varnost izdelka pri dajanju na trg in uporabi v običajnih okoliščinah ali razmerah, ki jih je mogoče razumno predvideti.

(3) Elektronske cigarete in posodice za polnjenje morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- tekočina, ki vsebuje nikotin, se da na trg le v temu namenjenih posodicah za ponovno polnjenje s prostornino največ 10 ml. V elektronskih cigaretah, ki se lahko zavržejo, ali v polnilih za enkratno uporabo prostornina polnil ali rezervoarjev ne presega 2 ml;
- tekočina, ki vsebuje nikotin, vsebuje največ 20 mg/ml nikotina;
- tekočina, ki vsebuje nikotin, ne vsebuje dodatkov iz prvega odstavka 10. člena tega zakona;
- pri izdelavi tekočine, ki vsebuje nikotin, se uporabljajo le zelo čiste sestavine. V tekočini, ki vsebuje nikotin, so snovi, razen sestavin iz druge alineje drugega odstavka tega člena, prisotne le v sledeh, če so take sledi med izdelavo neizogibne s tehničnega vidika;
- v tekočini se z izjemo nikotina uporabljajo le sestavine, ki v segreti ali ne segreti obliki ne predstavljajo tveganja za zdravje ljudi;
- elektronske cigarete nikotin dovajajo enakomerno ob normalni uporabi;
- elektronskih cigaret in posodic za ponovno polnjenje ne morejo uporabljati otroci in so zaščitene pred nedovoljenimi posegi, lomljenjem in pušcanjem ter imajo mehanizem, ki zagotavlja ponovno polnjenje brez pušcanja.

(4) Zavojčki elektronskih cigaret in posodice za ponovno polnjenje vključujejo navodilo za uporabo z informacijami o:

- navodilih za uporabo in shranjevanje izdelka, vključno z navedbo, da se uporaba izdelka mladim in nekadilcem odsvetuje;
- kontraindikacijah;
- opozorilih za posebne rizične skupine;
- morebitnih neželenih učinkih;
- zasvojljivosti in toksičnosti, ter
- kontaktnih podatkih proizvajalca ali uvoznika in kontaktni pravni ali fizični osebi v Sloveniji;

(5) Zavojčki in zunanja embalaža elektronskih cigaret in posodic za ponovno polnjenje:

- zajemajo seznam vseh sestavin izdelka v vrstnem redu, padajočem glede na težo, navedbo vsebnosti nikotina v izdelku in dovajanje na odmerek, številko serije ter priporočilo, naj se izdelek hrani izven dosega otrok;
- brez poseganja v prvo alinejo tega člena, ne vsebujejo elementov ali značilnosti iz 15. člena tega zakona, z izjemo prve in tretje alineje prvega odstavka 15. člena tega zakona glede informacij o vsebnosti nikotina in aromatičnih snovi in navajajo naslednje zdravstveno opozorilo:
„Izdelek vsebuje nikotin, ki povzroča hudo zasvojenost. Nekadilcem se uporaba odsvetuje.“;
- zdravstvena opozorila morajo ustrezati zahtevam iz tretjega odstavka 14. člena tega zakona.

(6) Proizvajalci in uvozniki elektronskih cigaret in posodic za ponovno polnjenje NLZOH vsako leto predložijo:

- celovite podatke o obsegu prodaje, posebej za vsako blagovno znamko in posebej za vsako vrsto izdelka;
- informacije o preferencah različnih skupin potrošnikov, vključno z mladimi, nekadilci in glavnimi tipi obstoječih uporabnikov;
- načine prodaje izdelka in
- povzetke vseh raziskav trga, ki so jih izvedli v zvezi z navedenim, in prevode teh besedil v angleščino.

(7) Nacionalni inštitut za javno zdravje (v nadaljnjem besedilu: NIJZ) spremlja razvoj trga elektronskih cigaret in trga posodic za ponovno polnjenje, vključno z vsemi dokazi v zvezi s tem, da so lahko prvi izdelek, ki vodi v zasvojenost z nikotinom in kasnejšo tradicionalno uporabo tobaka med mladimi in nekadilci.

(8) Informacije, prejete v skladu z drugim odstavkom tega člena, morajo biti dane javnosti na voljo na spletni strani. NLZOH pri dajanju teh informacij na voljo javnosti ustrezno upošteva potrebo po varovanju poslovnih skrivnosti.

(9) Proizvajalci, uvozniki in distributerji elektronskih cigaret in posodic za ponovno polnjenje morajo vzpostaviti in vzdrževati sistem zbiranja informacij o vseh domnevnih škodljivih učinkih na zdravje ljudi in zbrane informacije posredovati NIJZ.

(10) Če kateri koli od teh gospodarskih subjektov meni ali lahko upravičeno sumi, da elektronske cigarete ali posodice za ponovno polnjenje v njegovi posesti, ki naj bi se dale na trg ali so

dane na trg, niso varne ali kakovostne ali so kakor koli drugače neskladne s tem zakonom, nemudoma sprejme korektivne ukrepe, potrebne, da bi zadevni izdelek ustrezno uskladili s tem zakonom ali ga po potrebi umaknili oz. odpoklicali. V tem primeru mora gospodarski subjekt tudi nemudoma obvestiti nadzorne organe po tem zakonu, pri čemer navede zlasti podrobnosti o tveganjih za zdravje ljudi in varnost ter vseh sprejetih korektivnih ukrepov ter rezultate teh ukrepov.

(11) Gospodarski subjekti na zahtevo NIJZ posredujejo dodatne informacije o varnostnih in kakovostnih vidikih ali drugih škodljivih učinkih elektronskih cigaret ali posodic za ponovno polnjenje.

(12) Če elektronske cigarete in posodice za ponovno polnjenje izpolnjujejo zahteve iz tega člena in NLZOH ugotovi ali lahko upravičeno sumi, da bi določena elektronska cigareta ali posodica za ponovno polnjenje ali vrsta le-teh lahko predstavljala resno tveganje za zdravje ljudi, o tem nemudoma obvesti Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije.

25. člen

(zeliščni izdelki za kajenje)

(1) Na vsakem zavoјčku in zunanji embalaži zeliščnega izdelka za kajenje se navede naslednje zdravstveno opozorilo:

„Kajenje tega izdelka škoduje zdravju.“

(2) Zdravstveno opozorilo iz prejšnjega odstavka se prikaže na sprednji in zadnji zunanji površini zavoјčka in zunanji embalaži.

(3) Zdravstveno opozorilo mora biti v skladu z zahtevami iz osmega odstavka 12. člena tega zakona. Pokrivati mora 30 odstotkov ustrezne površine zavoјčka in zunanje embalaže.

(4) Zavoјčki in zunanja embalaža zeliščnih izdelkov za kajenje ne smejo vsebovati elementov ali značilnosti iz prve, druge in četrte alineje prvega odstavka 15. člena tega zakona in navedb, da izdelek ne vsebuje dodatkov ali aromatičnih snovi.

26. člen

(poročanje o sestavinah zeliščnih izdelkov za kajenje)

(1) Izdelovalci in uvozniki zeliščnih izdelkov za kajenje NLZOH predložijo seznam vseh sestavin in količine teh sestavin, uporabljenih pri izdelavi teh izdelkov, posebej za vsako blagovno znamko in za vsako vrsto. Uradno obvestilo se predloži elektronsko, šest mesecev pred nameranim dajanjem na trg novega ali spremenjenega zeliščnega izdelka za kajenje. Proizvajalci ali uvozniki obvestijo pristojne organe, če se sestava izdelka tako spremeni, da vpliva na informacije, predložene na podlagi tega člena.

(2) Podatki iz prvega odstavka tega člena se objavijo na spletni strani NLZOH.

27. člen

(podrobnejši pogoji)

Minister, pristojen za zdravje določi podrobnejše pogoje glede postopkov poročanja o

sestavinah zeliščnih izdelkov za kajenje iz prejšnjega člena tega zakona.

V. OGLAŠEVANJE, PROMOCIJA, SPONZORIRANJE IN PRODAJA

28. člen

(oglaševanje)

(1) Prepovedano je vsako doniranje in sponzoriranje dogodka, dejavnosti ali posameznika ter kakršnokoli posredno in neposredno oglaševanje in promocija tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov vključno prek storitev informacijske družbe.

(2) Za neposredno oglaševanje tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov, se šteje razstavljanje posameznih izdelkov na prodajnih mestih. Prodajalci morajo vse te izdelke hraniti tako, da niso vidni niti dostopni javnosti. Na vsakem prodajnem mestu mora biti na vidnem mestu objavljena informacija, da se na tem mestu prodajajo izdelki iz prvega odstavka tega člena. Prepovedana so promocijska darila, darilni boni, znamkice in kuponi za popust ali kakršnekoli druge podobne ponudbe v povezavi z nakupom tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov. Prepovedano je spodbujanje prodaje tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov.

(3) Za posredno oglaševanje tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov se šteje prikazovanje zaščitenih blagovnih znamk in drugih znakov za označevanje teh izdelkov na predmetih, ki po tem zakonu niso tobak, tobačni izdelki ali povezani izdelki. Za posredno oglaševanje se šteje tudi brezplačno ponujanje tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov na javnih mestih in v javnih prostorih.

(4) Za posredno oglaševanje šteje, kadar se ime blagovne znamke, znak, blagovna znamka, logotip, trgovski oznaka ali katera koli druga posebnost, vključno s posebnimi barvnimi kombinacijami tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov povezuje z drugim izdelkom ali storitvijo na tak način, da se utegne tobak, tobačne izdelke in povezane izdelke, povezovati s tem izdelkom ali storitvijo.

(5) Za posredno oglaševanje se šteje tudi, kadar se ime blagovne znamke, znak, blagovna znamka, logotip, trgovske oznake ali kakršna koli druga posebnost, vključno s posebnimi barvnimi kombinacijami drugega izdelka ali storitve povezuje s tobakom, tobačnim izdelkom ali povezanim izdelkom, družbo, ki te izdelke proizvaja, na tak način, da se utegnejo ti izdelki povezati z drugim izdelkom ali storitvijo.

(6) Prepovedano je oglaševanje izdelkov, ki bi s svojim videzom in namenom uporabe lahko spodbujali k potrošnji tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov.

(7) Prepovedano je prikazovane in uporaba tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov na televiziji in v okviru javnih nastopov razen v filmih, nadaljevankah in nanizankah.

(8) Objavljanje podatkov o kakovosti in drugih lastnostih tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v strokovnih knjigah ter revijah in publikacijah, ki so namenjene izključno obveščanju proizvajalcev in prodajalcev teh izdelkov in je njihovo razširjanje omejeno na te osebe ali podjetja, se ne šteje za oglaševanje po določbah tega člena.

29. člen

(prepoved prodaje)

(1) Prepovedana je prodaja tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov, osebam,

mlajšim od 18 let. Teh izdelkov ne smejo prodajati osebe, mlajše od 18 let.

(2) Prepoved prodaje izdelkov iz prejšnjega odstavka osebam, mlajšim od 18 let, je na prodajnih mestih teh izdelkov objavljena na vidnem mestu.

(3) Prepovedana je prodaja tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov iz avtomatskih naprav. Prepovedana je prodaja tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov, ki omogoča neposredno dostopnost teh izdelkov. Prepovedana je prodaja tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov iz začasnih prodajnih mest in prodajnih mest, ki se jih lahko premika.

(4) Prepovedana je prodaja posameznih cigaret ter prodaja tobačnih in povezanih izdelkov izven izvorne embalaže proizvajalca.

(5) Prepovedano je dajanje na trg prek interneta, telekomunikacij ali katere koli druge razvijajoče se tehnologije ali čezmejna prodaja na daljavo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov.

(6) Prepovedana je proizvodnja, dajanje na trg in čezmejna prodaja na daljavo sladkarij, prigrizkov, igrač ali drugih predmetov v obliki tobačnih in povezanih izdelkov, ki so namenjeni otrokom in mladostnikom.

30. člen

(starostna omejitev)

Prodajalec od vsake osebe, ki kupuje tobačne in povezane izdelke, za katero domneva, da še ni stara 18 let, zahteva, da izkaže svojo starost z javno listino. Če oseba to odkloni, se ji tobačnega ali povezanega izdelka ne sme prodati.

VI. LICENCIRANJE

31. člen

(licenca)

(1) Za prodajo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov je potrebna licenca.

(2) Licenco iz prejšnjega odstavka izda upravna enota, na območju katere se nahaja prodajno mesto tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov.

(3) Licenca velja 12 mesecev od dneva izdaje. Izda se za posamezno prodajno mesto ter je vezana na posameznika ali pravno osebo, ki izpolnjuje splošne zakonske pogoje za prodajo.

(4) Višina licenčnine je najmanj 200 EUR.

32. člen

(sredstva pridobljena z licenčinami)

Sredstva, pridobljena z licenčinami se porabijo za izvajanje dejavnosti oziroma aktivnosti varovanja in krepitev zdravja.

33. člen

(podatki na licenci in vidnost)

- (1) Licenca se izda na posebnem obrazcu, ki ga predpiše minister, pristojen za zdravje.
- (2) Licenca je označena z identifikacijsko številko, datumom izdaje, imenom samostojnega podjetnika posameznika oziroma firmo pravne osebe, odgovorno osebo samostojnega podjetnika posameznika oziroma odgovorno osebo pravne osebe in poslovne enote, matično in davčno številko vlagatelja in z nazivom, kontaktnimi podatki ter naslovom prodajnega mesta tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov.
- (3) Licenca je na prodajnem mestu vidno razstavljena.
- (4) Imetnik licence sme prodajati tobak, tobačne in povezane izdelke samo z veljavno licenco in na prodajnem mestu, navedenem na licenci.

34. člen

(pogoji za pridobitev licence)

- (1) Vlogo za pridobitev licence lahko odda le oseba, ki je dopolnila 18 let.
- (2) Pred izdajo ali podaljšanjem licence organ iz 31. člena tega zakona preveri, če:
 - je vlagatelj ali odgovorna oseba vlagatelja s pravnomočno odločbo sankcionirana zaradi storitve prekrška po tem zakonu in
 - mu je bila že izdana licenca odvzeta.
- (3) Organ iz 31. člena tega zakona najpozneje v 30 dneh po vložitvi popolne vloge izda odločbo, s katero odloči o vpisu v register in podelitvi licence.

35. člen

(pridobitev licence in licenčnina)

- (1) Vloga za pridobitev licence se odda na predpisanem obrazcu, v fizični ali elektronski obliki. Vlogi mora biti predloženo potrdilo o plačilu licenčnine.
- (2) Vloga iz prejšnjega odstavka vsebuje oznako in naziv izdajatelja, ime samostojnega podjetnika posameznika oziroma firmo pravne osebe, odgovorno osebo samostojnega podjetnika posameznika oziroma odgovorno osebo pravne osebe in poslovne enote, matično in davčno številko vlagatelja in naziv, kontaktne podatke ter naslov prodajnega mesta tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov.
- (3) Plačana licenčnina se vrne v primeru, da je vloga za izdajo ali podaljšanje licence zavrnjena.

36. člen

(podaljšanje licence)

- 1) Licenca se vsakokrat podeli za 12 mesecev.

37. člen

(prenos licence)

(1) Licenca ni prenosljiva.

(2) Z dovoljenjem pristojnega organa se sme spremeniti podatke o prodajnem mestu. Sprememba licence začne veljati na dan sprejetja sklepa ali pozneje, če je tako določeno v odločitvi pristojnega organa.

38. člen

(odvzem licence)

(1) Organ iz 31. člena lahko imetniku licence pod pogoji, določenimi v tem zakonu, odvzame licenco.

(2) Licenca se odvzame, ko je:

- njen imetnik s pravnomočno odločbo že drugič sankcioniran zaradi storitve prekrška po tem zakonu,
- bila licenca izdana ali podaljšana na podlagi nepravilnih ali zavajajočih podatkov, ki jih je imetnik licence navedel v svoji prijavi.

(3) Organ iz 31. člena tega zakona lahko licenco imetniku odvzame za določen čas glede na ugotovljene kršitve. Začasni odvzem licence traja 6 mesecev v primeru ugotovljenih kršitev določb tega zakona. V primeru kršitve prepovedi prodaje iz 29. člena tega zakona, traja odvzem licence 12 mesecev.

(4) V primeru, da je bila prodajalcu v preteklosti licenca že odvzeta, se mu ob ugotovljeni ponovni kršitvi iz prejšnjega odstavka tega člena licenca odvzame trajno.

(5) V primeru odvzema licence mora prodajalec tobaka, tobачnih in povezanih izdelkov s prodajnega mesta, za katerega mu je bila licenca odvzeta, odstraniti vse tovrstne izdelke.

39. člen

(izguba in uničenje)

(1) Imetnik licence, ki je bila izgubljena ali uničena, mora najkasneje v 14 dneh, odkar je izvedel za izgubo ali uničenje, o tem obvestiti organ iz 31. člena tega zakona.

(2) Organ iz 31. člena tega zakona izda dvojnik na podlagi dokazila o plačilu licenčnine.

40. člen

(register)

(1) Organ iz 31. člena tega zakona vodi register izdanih licenc za namen izdaje in odvzema licenc. V register se vpiše:

- ime samostojnega podjetnika posameznika oziroma firma pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika oziroma pravne osebe in poslovne enote, za katero se izdaja licenca,

- naziv, kontaktni podatki in naslov prodajnega mesta,
- identifikacijska številka licence,
- datum izdaje licence in
- drugi podatki, ki so potrebni za nadzor in statistične namene.

(2) Dostop do registra imajo vsi nadzorni organi po tem zakonu.

41. člen

(podrobnejši pogoji)

Minister, pristojen za zdravje določi podrobnejše pogoje glede postopka izdaje licence iz 33. člena in pridobivanja licence iz 35. člena tega zakona.

VII. PREPOVED KAJENJA IN KADILNICE

42. člen

(prepoved kajenja)

(1) Prepovedano je kajenje oziroma uporaba tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v vseh zaprtih javnih in delovnih prostorih in v zasebnih vozilih v prisotnosti mladoletnih oseb.

(2) Kajenje oziroma uporaba tobačnih in povezanih izdelkov je prepovedana tudi v prostorih, ki se po tem zakonu ne štejejo za zaprte prostore, če so del pripadajočih funkcionalnih zemljišč prostorov, kjer se opravlja dejavnost vzgoje, izobraževanja ali zdravstvena dejavnost.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek je kajenje oziroma uporaba tobačnih in povezanih izdelkov dovoljena:

- v posebej za kadilce določenih prostorih v nastanitvenih obratih in pri drugih ponudnikih nočitev,
- v domovih za ostarele in zaporih v prostorih, ki niso namenjeni skupni rabi, kadar v njih bivajo samo kadilci,
- v posebej za kadilce določenih prostorih v psihiatričnih bolnišnicah in v posebej za kadilce določenih prostorih drugih izvajalcev zdravstvene obravnave duševnih bolnikov,
- v kadilnicah.

(4) Kadilnice niso dovoljene v prostorih, kjer se opravlja zdravstvena, vzgojna ali izobraževalna dejavnost.

(5) Spoštovanje prepovedi kajenja oziroma uporabe tobačnih in povezanih izdelkov so dolžni zagotoviti lastnik, najemnik ali upravitelj prostorov, kjer je kajenje prepovedano.

43. člen

(kadilnica)

(1) Kadilnica mora izpolnjevati naslednje pogoje:

- prostor mora biti urejen tako, da iz njega ni mogoč pretok s tobačnim dimom onesnaženega zraka v drug prostor;

- prostor ne sme biti namenjen prehodu v druge prostore in ne sme presegati več kot 20 odstotkov skupne površine javnega in/ali delovnega prostora;
- prostor mora biti namenjen izključno kajenju, strežba v prostoru ni dovoljena;
- v prostor se ne sme vnašati hrane in pijače.

44. člen

(podrobnejši pogoji)

(2) Podrobnejše pogoje, ki jih mora izpolnjevati kadihnica, določi minister, pristojen za zdravje.

VIII. SREDSTVA

45. člen

(zagotavljanje sredstev)

(1) Za uresničevanje nalog Medresorske koordinacijske skupine iz 3. člena tega zakona in za izvajanje ukrepov za preprečevanje škodljivih vplivov uporabe tobačnih in povezanih izdelkov iz 4. člena se sredstva zagotavljajo v državnem proračunu.

(2) Za izvajanje strategije iz 3. člena in ukrepov iz 4. člena tega zakona se sredstva zagotavljajo v državnem proračunu. Višina sredstev se določa z letnim proračunom v sorazmerju s predvidenim obsegom potreb in prihodkov iz naslova trošarin za tobačne izdelke.

46. člen

(tobačni sklad)

(1) Ministrstvo, pristojno za zdravje upravlja s tobačnim skladom (v nadaljnjem besedilu: sklad), ki se ustanovi za nedoločen čas kot proračunski sklad, skladno z zakonom.

(2) Viri sklada so namenski prejemki proračuna in so:

- sredstva od prodaje tobačnih izdelkov, in sicer 50 centov od vsakega prodanega zavojčka cigaret in 50 centov od vsakega 30 gramov prodanega tobaka za zvijanje.

Ta sredstva se zbirajo na posebnem računu – podračunu proračunskega sklada pri ministrstvu, pristojnem za zdravje, ločeno od ostalih proračunskih sredstev.

(3) Sredstva Sklada so namenjena financiranju:

- preventivnih programov varovanja in krepitev zdravja ter spodbujanja zdravega načina življenja,

- izvajanja javne službe obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki jo opravlja Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije kot javni zavod.

IX. NADZOR

47. člen

(nadzorni in prekrškovni organi)

(1) Nadzor nad izvajanjem zakona opravljajo Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije, Inšpektorat Republike Slovenije za delo, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, Finančna uprava Republike Slovenije in Policija.

(2) Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije opravlja nadzor nad:

- emisijami katrana, nikotina in ogljikovega monoksida iz cigaret v skladu s 5. in 6. členom tega zakona;
- prepovedjo dajanja na trg tobaka z značilno aromo iz 9. člena tega zakona;
- prepovedjo dajanja na trg tobačnih izdelkov, ki vsebujejo dodatke, naštetih v 10. členu tega zakona;
- poročanjem in obveščanjem proizvajalcev in uvoznikov o sestavinah in emisijah tobačnih in povezanih izdelkov v skladu s 7., 8., 23., prvim, drugim in šestim odstavkom 24. in 26. členom;
- pogoji, ki jih morajo izpolnjevati elektronske cigarete iz tretjega odstavka 24. člena tega zakona;
- prepovedjo kajenja oziroma uporabo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v javnih prostorih iz 42. člena tega zakona;
- posamezniki, ki ne spoštujejo prepovedi kajenja oziroma uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v javnih prostorih iz 42. člena tega zakona;
- pogoji, ki jih morajo izpolnjevati kadilnice v javnih prostorih iz 43. člena tega zakona;
- posamezniki, ki ne spoštujejo prepovedi vnosa hrane ali pijače v kadilnice iz 43. člena tega zakona.

(3) Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije na podlagi lastnih ugotovitev ali ugotovitev NLZOH, da se tobak, tobačni izdelki in povezani izdelki proizvajajo in prodajajo v nasprotju s 5., 6., 9. in 10. členom tega zakona, z odločbo prepove proizvodnjo in prodajo teh izdelkov ter odredi njihovo odstranitev iz proizvodnje in prodaje. Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

(4) Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije na podlagi ugotovitev NLZOH, da za določeno blagovno znamko in vrsto tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov proizvajalci in uvozniki ne izpolnjujejo obveznosti poročanja ali obveščanja o izdelkih iz 7., 8., 23., 24. in 26. člena tega zakona, z odločbo prepove prodajo teh izdelkov ter odredi njihovo odstranitev iz prodaje. Pritožba zoper odločbo ne izvrši njene izvršitve.

(5) Na zahtevo Zdravstvenega inšpektorata RS lahko NLZOH opravlja laboratorijska preskušanja tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov. Pravne in fizične osebe, ki dajejo na trg tobačne in povezane izdelke, morajo dati pristojnemu inšpektorju brezplačno na razpolago vzorec takšnega izdelka. Če se z laboratorijskim preskušanjem ugotovi, da odvzeti vzorec v postopku opravljanja nadzora ni v skladu z določbami tega zakona, stroške laboratorijskega preskušanja nosi pravna ali fizična oseba, pri kateri je bil vzorec odvzet.

(6) Inšpektorat Republike Slovenije za delo opravlja nadzor nad:

- prepovedjo kajenja oziroma uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v delovnih prostorih iz 42. člena tega zakona;
- posamezniki, ki ne spoštujejo prepovedi kajenja oziroma uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v delovnih prostorih iz 42. člena tega zakona;
- pogoji, ki jih morajo izpolnjevati kadilnice v delovnih prostorih iz 43. člena tega zakona;
- posamezniki, ki ne spoštujejo prepovedi vnosa hrane ali pijače v kadilnice iz 43. člena tega zakona.

(7) Tržni inšpektorat Republike Slovenije opravlja nadzor nad:

- pogoji, ki jih morajo izpolnjevati tobak in tobačni izdelki iz 11. do 18. člena tega zakona;
- prepovedjo dajanja na trg tobaka za oralno uporabo iz 22. člena tega zakona;
- pogoji, ki jih morajo izpolnjevati elektronske cigarete iz četrtega in petega odstavka 24. člena tega zakona;
- pogoji, ki jih morajo izpolnjevati zeliščni izdelki za kajenje iz 25. člena tega zakona;
- prepovedjo sponzoriranja in oglaševanja tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov iz 28. člena tega zakona;
- prepovedjo prodaje iz 29. in 30. člena tega zakona;
- prodajo tobačnih in povezanih izdelkov na podlagi veljavne licence iz 31. člena tega zakona;

(8) Policija opravlja nadzor nad:

- prepovedjo kajenja oziroma uporabo tobačnih in povezanih izdelkov v zasebnih prevoznih sredstvih v prisotnosti mladoletnih oseb iz prvega odstavka 42. člena tega zakona;

(9) Finančna uprava Republike Slovenije opravlja nadzor nad pogoji, določenimi v 19. in 20. členu tega zakona, ki jih morajo izpolnjevati tobak in tobačni izdelki.

(10) Če pristojni inšpekcijski organ ugotovi, da se tobak in tobačni izdelki prodajajo in proizvajajo v nasprotju z 11. do 18. členom tega zakona, z odločbo prepove prodajo in proizvodnjo teh izdelkov ter odredi njihovo odstranitev iz proizvodnje in prodaje. Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

(11) Pristojni inšpekcijski organ na podlagi prejetega obvestila iz dvanajstega odstavka 24. člena tega zakona sprejme ustrezne začasne ukrepe za zaščito zdravja ljudi, ki lahko vključujejo prepoved prodaje določenega izdelka ali umik določenega izdelka s trga.

(12) Če pristojni inšpekcijski organ ugotovi, da se elektronske cigarete in zeliščni izdelki prodajajo in proizvajajo v nasprotju z 24. in 25. členom tega zakona, z odločbo prepove prodajo in proizvodnjo teh izdelkov ter odredi njihovo odstranitev iz proizvodnje in prodaje. Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

(13) Če pristojni inšpekcijski organ ugotovi, da se tobak, tobačni in povezani izdelki sponzorirajo in oglašujejo v nasprotju z 28. členom tega zakona, tako sponzoriranje ali oglaševanje z odločbo prepove. Za izvršitev odločbe pristojni inšpekcijski organ odredi takojšnjo odstranitev oglasnega materiala na stroške pravne osebe oziroma posameznika, ki stori prekršek v zvezi z 28. členom tega zakona. Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

(14) Če pristojni inšpekcijski organ ugotovi, da kadilnica ne izpolnjuje pogojev iz 43. člena

tega zakona, z odločbo prepove uporabo kadihnice do odprave kršitve. Pritožba zoper odločbo ne zadrži njene izvršitve.

(15) Pristojni inšpektor sme, pri opravljanju nadzora nad prepovedjo prodaje tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov, osebam, mlajšim od 18 let, iz prvega odstavka 29. člena tega zakona sodelovati z osebo mlajšo od 18. let. Za sodelovanje mladoletne osebe je potrebno pridobiti predhodno pisno soglasje njenih staršev oziroma skrbnikov.

X. KAZENSKÉ DOLOČBE

48. člen

(kršitve)

(1) Z globo od 4.000 do 33.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba:

- če daje na trg ali proizvaja cigarete, ki vsebujejo več kot 10 mg katrana, 1 mg nikotina in 10 mg ogljikovega monoksida na cigareto (5. člen);
- če daje na trg tobačne izdelke, za katere ni izpolnjena obveznost poročanja o sestavinah in emisijah teh izdelkov (7. in 8. člen);
- če daje na trg tobačne izdelke z značilno aromo (9. člen) ali z dodatki, navedenimi v prvem in tretjem odstavku 10. člena tega zakona ali če daje na trg tobačne izdelke, ki vsebujejo aromatične snovi v kateri koli od njihovih komponent (drugi odstavek 10. člena)
- če daje na trg tobačne izdelke in brezdimne tobačne izdelke, ki ne izpolnjujejo pogojev glede označevanja, embalaže, splošnih opozoril, informativnih sporočil in sestavljenih zdravstvenih opozoril (11., 12., 13. in 14. člen);
- če daje na trg tobačne izdelke, katerih označevanje ali zunanja embalaža sta v nasprotju z določbami 15. člena tega zakona;
- če daje na trg cigaretne zavojčke, katerih videz in vsebina nasprotujeta določbam 16. člena;
- če daje na trg zavojčke tobaka za zvijanje, katerih videz in vsebina nasprotujeta določbam 17. člena;
- če daje na trg posamezne cigarete, katerih videz nasprotuje določbam 18. člena;
- če daje na trg tobačne izdelke brez identifikacijske oznake ali brez varnostnega elementa (19. in 20. člen);
- če daje na trg tobak za oralno uporabo (22. člen);
- če ne obvesti o novih tobačnih izdelkih (23. člen);
- če daje na trg elektronske cigarete v nasprotju z določili tega zakona (24. člen);
- če daje na trg zeliščni izdelek za kajenje v nasprotju z določili tega zakona (25. člen);
- če ne poroča o sestavinah zeliščnih izdelkov za kajenje (26. člen);
- če donira ali sponzorira dogodek, dejavnosti ali posameznika ter posredno ali neposredno oglašuje in promovira tobačne in povezane izdelke (28. člen);
- če prikazuje ali uporablja tobak, tobačne in povezane izdelke v uredniško oblikovanih vsebinah na televiziji in v okviru javnih nastopov (sedmi odstavek 28. člena);

- če prodaja tobačne izdelke osebam, mlajšim od 18 let, ali če prepovedi prodaje ne objavi na vidnem mestu ali če prodaja tobačne izdelke oseba, mlajša od 18 let (prvi in drugi odstavek 29. člena);
- če daje na trg tobačne izdelke v nasprotju z določbami tretjega odstavka 29. člena;
- če daje na trg tobačne in povezane izdelke izven izvirne embalaže proizvajalca (četrti odstavek 29. člena);
- če daje na trg ali čezmejno prodaja na daljavo tobačne in povezane izdelke prek interneta, telekomunikacij in druge razvijajoče se tehnologije (peti odstavek 29. člena);
- če daje na trg ali čezmejno prodaja na daljavo sladkarije, prigrizke, igrače ali druge predmete v obliki tobačnih izdelkov (šesti odstavek 29. člena);
- če ne zagotovi spoštovanja prepovedi kajenja oziroma uporaba tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v vseh javnih in delovnih prostorih (42. člen);
- če kadičnice ne ustrezajo pogojem (43. člen).

(2) Z globo od 800 do 2.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe in odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, ki stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

Z globo od 1.600 do 8.000 eurov se kaznuje samostojni podjetnik posameznik, ki stori prekršek iz prvega odstavka tega člena.

Za prekrške iz 5., 9., 10. do 18., 22., 24. in 25. člena se poleg globe izreče tudi varstveni ukrep obveznega odvzema tobačnih izdelkov, ki so predmet prekrška.

(3) Z globo 50.000 eurov se kaznuje pravna oseba in samostojni podjetnik posameznik, če prodaja tobak, tobačne in povezane izdelke brez veljavne licence.

49. člen

(kršitve posameznikov)

Z globo 125 eurov se kaznuje posameznik:

- če brezplačno ponuja tobačne izdelke na javnem mestu in v javnih prostorih;
- če od osebe, ki kupuje tobačne izdelke in za katero domneva, da še ni stara 18 let, ne zahteva, da izkaže svojo starost z javno listino;
- če kadi oziroma uporablja tobak, tobačne in povezane izdelke v zaprtih javnih in delovnih prostorih, kjer sta kajenje oziroma njihova uporaba prepovedana;
- če v prostor kadičnice vnaša hrano ali pijačo,
- če ne spoštuje prepovedi kajenja oziroma uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v zasebnih vozilih v prisotnosti mladoletnih oseb.

XI. PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

50. člen

(prenos)

(1) V primeru tobačnih izdelkov, ki imajo značilno aromo in obseg njihove prodaje predstavlja 3 odstotke ali več v posamezni kategoriji izdelkov v vsej Uniji, se določbe tega zakona uporabljajo od začetka veljavnosti tega zakona

(2) Prvi do deseti odstavek 19. člena ter prvi odstavek 20. člena se uporabljajo za cigarete in tobak za zvijanje od 20. maja 2019, za druge tobačne izdelke, razen cigaret in tobaka za zvijanje,

pa od 20. maja 2024.

51. člen

(prehodne določbe)

(1) Dovoljeno je dajanje na trg naslednjih izdelkov, ki niso skladni s tem zakonom, do 20. maja 2017:

- tobačnih izdelkov, ki so bili proizvedeni ali dani v prosti promet in označeni v skladu z Direktivo 2001/37/ES pred začetkom veljavnosti tega zakona;
- elektronskih cigaret ali posodic za ponovno polnjenje, ki so bile proizvedene ali dane v prosti promet pred začetkom veljavnosti tega zakona;
- zeliščnih izdelkov za kajenje, ki so bili proizvedeni ali dani v prosti promet pred začetkom veljavnosti tega zakona.

(2) V zvezi z izdelki, ki so že dani na trg, se informacije, predpisane v 7., 24. in 26. členu tega zakona, zagotovi do 20. novembra 2016.

(3) Določbe 16., 17. in 18. člena, ki določajo barvo in odtenek, ki se lahko uporabi za embalažo tobačnih izdelkov in posameznih cigaret ter določbe, ki določajo pravila za navajanje blagovne znamke, imena in vrste tobačnih izdelkov, se začnejo uporabljati eno leto po sprejetju tega zakona.

(4) Prodajalci tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov morajo pogoje glede vidnosti in dostopnosti teh izdelkov iz drugega odstavka 28. člena tega zakona izpolniti v šestih mesecih od začetka veljavnosti tega zakona.

(5) Uradno obvestilo iz drugega odstavka 24. člena tega zakona se predloži elektronsko šest mesecev pred nameranim dajanjem na trg. Za elektronske cigarete in posodice za ponovno polnjenje, ki so na dan začetka veljavnosti tega zakona že na trgu, se uradno obvestilo predloži v šestih mesecih od tega datuma.

(6) Licence za prodajo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov se začnejo izdajati eno leto po začetku veljavnosti tega zakona. Prodajalci tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov lahko tovrstne izdelke prodajajo brez licence 18 mesecev od začetka veljavnosti tega zakona.

52. člen

(uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

OBRAZLOŽITVE:

K 1. členu

Ta splošna določba v naš pravni red prenaša Direktivo 2014/40/EU o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o proizvodnji, predstavitvi in prodaji tobačnih in povezanih izdelkov in razveljavitvi Direktive 2001/37/ES (v nadaljevanju: Direktiva), ki je bila sprejeta 3. aprila 2014 in v skladu z Direktivo 2003/33/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. maja 2003 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o oglaševanju in sponzorstvu tobačnih izdelkov (UL št. 152 z dne 20. 6. 2003, str. 16) določa ukrepe za omejevanje uporabe tobačnih in povezanih izdelkov ter ukrepe za preprečevanje njihovih škodljivih vplivov na zdravje.

Drugi odstavke navaja, da je zakon sprejet skladno z Direktivo (EU) 2015/1535 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. Septembra 2015 o določitvi postopka za zbiranje informacij na področju tehničnih predpisov in pravil za storitve informacijske družbe (kodificirano besedilo), (UL L št. 241 z dne, 17. 9. 2015., str. 1).

K 2. členu

S tem členom se opredeljuje pomen izrazov, uporabljenih v tem zakonu. Definicije pojmov, ki jih podaja Direktiva v 2. členu so prenesene v zakon dobesedno. V nadaljevanju podajamo podrobnejše obrazložitve pomena pojmov, ki jih Direktiva ne opredeljuje:

- Delovni prostor je prostor, vključno s službenimi vozili, ki je pod nadzorom delodajalca in kjer se zanj opravljajo dela ali storitve. Delovni prostor vključuje ne le prostore, v katerih se delo opravlja, ampak tudi vse z njimi povezane ali podobne prostore, ki jih delavci uporabljajo med delom, vključno z npr. hodniki, dvigali, stopnišnimi jaški, avlami, skupnimi prostori, kavarnami, stranišči, saloni, menzami ter prizidki, kot so lope in barake. Predlog zakona na novo definira delovni prostor in skladno z 20. točko Smernic za izvajanje 8. člena Okvirne konvencije Svetovne zdravstvene organizacije za nadzor nad tobakom (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 2/05, v nadaljevanju: Okvirna konvencija) podrobneje opredeljuje vsebino tega pojma, ki vključuje tudi prostore, povezane s prostorom v katerem se opravlja delo in jih uporabljajo delavci ter službena vozila.

- Doniranje ali sponzoriranje dogodka, dejavnosti ali posameznika je vsaka posredna ali neposredna oblika prispevka za dogodek, dejavnost ali posameznika s ciljem, učinkom ali mogočim učinkom promocije ali uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov. Definicija je skladna z veljavnim ZOUTI, Okvirno konvencijo, ki v točki g 1. člena podaja definicijo pojma "sponzoriranje tobaka" in Direktivo 2003/33/ES, ki v točki c 2. člena podaja definicijo pojma "sponzorstvo". Predlog zakona pojmu "sponzoriranje" dodaja tudi pojem "doniranje", s tem želimo prepoved oglaševanja tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov razširiti tudi na vsa razmerja, v katerih tobačna industrija nastopa kot donator in skladno s tem za svoj prispevek k dogodku, dejavnosti ali posamezniku ne pričakuje povračila. Takšna zakonodajna ureditev je skladna z 8. točko Smernic za izvajanje 13. člena Okvirne konvencije, ki navaja, da mora biti v pojmu sponzoriranja zajet vsak prispevek tobačne industrije, finančne ali druge vrste, ne glede na to, ali je takšen prispevek javno objavljen oziroma prepoznan. Definicija je razširjena tudi na povezane izdelke.

- Funkcionalno zemljišče je gradbena parcela zemljišča, na kateri stoji objekt in na kateri so urejene površine, ki služijo takšnemu objektu.

- Javni prostor je prostor, ki je dostopen širši javnosti ali prostor za skupno uporabo, ne glede na lastništvo ali pravico do dostopa. Javni prostori po tem zakonu so prostori, namenjeni dejavnostim na področju zdravstva, otroškega varstva, vzgoje, izobraževanja, socialnega varstva, higienske nege in drugih podobnih dejavnosti, prometa, javnega prevoza, trgovine,

gostinstva in turizma, športa in rekreacije ter kulture, katerih raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem. Javni prostori iz prejšnjega odstavka so zlasti čakalnice, sejne sobe, kino dvorane, gledališča, zdravstveni, vzgojno varstveni, izobraževalni, socialni zavodi, gostinski prostori in trgovine, frizerski, brivski, kozmetični saloni, saloni za nego telesa, pedikure, piercinga, tetoviranja in podobni saloni, javno dostopni prostori društev, športne dvorane, javna prometna sredstva, dvigala, kabinske žičnice, podhodi, prehodi, pasaže, javna stranišča in drugi prostori, kjer so nekadilci proti svoji volji lahko izpostavljeni cigaretnemu dimu.

- Kadilnica je tisti zaprt prostor, ki je fizično ločen od drugih zaprtih prostorov in posebej urejen izključno za kajenje. Definicija je povzeta po veljavnem ZOUTI.

- Oglaševanje in promocija tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov je vsako posredno ali neposredno sporočilo, priporočilo, dejanje ali druga vrsta komunikacije, s ciljem, učinkom ali mogočim učinkom promocije tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov. Definicija je povzeta po veljavnem ZOUTI, skladna je z definicijo oglaševanja, ki jo podaja Okvirna konvencija v točki c 1. člena in Direktiva 2003/33/ES v točki b 2. člena. Razširjena je tudi na povezane izdelke, ki se izenačujejo s tobakom in tobačnimi izdelki.

- Povezani izdelki so elektronske cigarete in elektronske cigarete brez nikotina, zeliščni izdelki za kajenje in novi tobačni izdelki. Kot je razvidno že z naslova predloga zakona, ta ureja omejevanje uporabe tobačnih in povezanih izdelkov. Med le-te spadajo izdelki, ki so sorodni tobačnim, a ne vsebujejo tobaka. Predlog zakona jih izenačuje s tobakom in tobačnimi izdelki, ker ima njihova uporaba lahko škodljive posledice za zdravje, prav tako imajo ti izdelki, tako kot tobačni, zasvojljive učinke.

- Stena oziroma stranica prostora je vsak od delov prostora oziroma vsaka površina, ki omejuje prostor ob straneh, ne glede na vrsto uporabljenega materiala in ne glede na to ali je ta površina stalna ali začasna. Pripadajoče stene prostora so vse stene, ki so pod streho, ne glede na to ali se je neposredno dotikajo ali ne. V primeru, da so stene odmaknjene od strehe (levo, desno, naprej, nazaj) je najbližja stena pripadajoča stena. Definicija je dodana za namene učinkovitejšega izvajanja nadzora nad prepovedjo kajenja in uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v zaprtih prostorih.

- Storitve informacijske družbe je storitev v smislu 61. točke 3. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 109/12, 110/13, 40/14 – ZIN-B in 54/14 – odl. US). Ta določa, da je storitev informacijske družbe storitev, ki se navadno zagotavlja za plačilo, na daljavo, z elektronskimi sredstvi in na posamezno zahtevo prejemnika storitev. Pri tem »na daljavo« pomeni, da se storitev zagotavlja, ne da bi bili strani sočasno prisotni. »Z elektronskimi sredstvi« pomeni, da se storitev na začetku pošlje in v namembnem kraju sprejme z elektronsko opremo za obdelavo (vključno z digitalnim stiskanjem) in shranjevanje podatkov ter v celoti pošlje, prenese in sprejme po žici, radiu, optičnih sredstvih ali drugih elektromagnetnih sredstvih. »Na posamezno zahtevo prejemnika storitev« pa pomeni, da se storitev zagotavlja s prenosom podatkov na posamezno zahtevo. Storitve informacijske družbe vključujejo zlasti storitve prodaje blaga ali storitev, dostopa do podatkov ali oglaševanja na svetovnem spletu ter storitve dostopa do komunikacijskega omrežja, prenosa podatkov ali shranjevanja prejemnikovih podatkov v komunikacijskem omrežju.

- Streha oziroma strop je vsak od delov prostora oziroma vsaka površina, ki omejuje oziroma zapira prostor od zgoraj, ne glede na vrsto materiala in ne glede na to, ali je ta površina stalna ali začasna. Definicija je dodana za namene učinkovitejšega izvajanja nadzora nad prepovedjo kajenja in uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v zaprtih prostorih.

- Zaprt prostor je prostor, ki ga pokriva streha in ima zaprto več kot polovico površine pripadajočih sten oziroma stranic, ne glede na vrsto materiala, uporabljenega za streho, stene, stranice in ne glede na to, ali je objekt stalen ali začasen. Okna in vrata štejejo kot del zaprte površine. Za odprti del se šteje le popolnoma odprta površina. Če je površina strehe večja od

polovice površine prostora, ki ga določajo pripadajoče stene, in je več kot polovica površine teh sten popolnoma zaprtih, gre za zaprt javni prostor. Definicija je dopolnjena z namenom učinkovitejšega izvajanja nadzora nad prepovedjo kajenja in uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v zaprtih prostorih.

K 3. členu

Člen daje podlago za ustanovitev Medresorske koordinacijske skupine, ki bo opravljala določene naloge za uresničevanje celovite družbene skrbi za varstvo zdravja prebivalcev pred škodljivimi vplivi tobačnih in povezanih izdelkov. Omenjena skupina v skupaj s strokovnimi institucijami in nevladnimi organizacijami sodeluje pri pripravi Strategije omejevanja uporabe tobačnih in povezanih izdelkov ter zmanjševanja škodljivih posledic uporabe teh izdelkov, in opravljala druge naloge v okviru uresničevanja celovite družbene skrbi za varstvo zdravja prebivalcev pred škodljivimi vplivi tobačnih in povezanih izdelkov.

K 4. členu

Člen določa ukrepe za preprečevanje škodljivih vplivov uporabe tobačnih in povezanih izdelkov, ki jih lahko predlaga Medresorska koordinacijska skupina.

K 5. členu

Ta člen skladno z Direktivo določa najvišje vrednosti emisij katrana, nikotina, ogljikovega monoksida in drugih snovi, ki jih vsebujejo cigarete.

K 6. členu

Skladno z Direktivo ta člen določa merilne metode na osnovi katerih se ugotavljajo emisije katrana, nikotina in ogljikovega monoksida iz cigaret. Organ pristojen za opravljanje teh meritev je Nacionalni laboratorij za zdravo okolje in hrano (v nadaljnjem besedilu: NLZOH), ki proizvajalcem in uvoznikom tobačnih izdelkov zaračunava stroške opravljanja te storitve.

K 7. členu

Skladno z Direktivo člen določa, katere informacije o sestavinah in emisijah morajo, za vsako blagovno znamko in vrsto tobačnega izdelka, proizvajalci in uvozniki tobačnih izdelkov predložiti NLZOH. NLZOH morajo proizvajalci in uvozniki obvestiti tudi o vsaki spremembi sestave izdelka, ki vpliva na podatke, predložene na podlagi tega člena. Obvestilo o teh sestavinah se poda elektronsko, do 20. novembra 2016. Za nove ali spremenjene tobačne izdelke se podatki iz tega člena predložijo NLZOH pred dajanjem teh izdelkov na trg.

Seznamu sestavin, ki jih vsebujejo posamezni tobačni izdelki morajo proizvajalci in uvozniki priložiti izjavo s podrobno obrazloženimi razlogi za vključitev teh sestavin v zadevne tobačne izdelke, navesti status teh sestavin in ustrezne toksikološke podatke o teh sestavinah, ki so jim na voljo, zlasti tiste, ki navajajo učinke na zdravje potrošnikov, pri čemer se upoštevajo kakršnikoli zasvojevalni učinki.

Proizvajalci in uvozniki morajo NLZOH predložiti tudi tehnični dokument, v katerem so opisani dodatki, uporabljeni pri proizvodnji posameznih tobačnih izdelkov in njihove lastnosti. Navesti morajo metode, ki jih uporabljajo za merjenje emisij iz cigaret in drugih tobačnih izdelkov. Posredovani podatki se, ob upoštevanju poslovnih skrivnosti, objavijo na spletni strani NLZOH.

Proizvajalci in uvozniki tobačnih izdelkov NLZOH predložijo notranje in zunanje študije, ki so jim na voljo v zvezi s tržnimi raziskavami in preferencami različnih potrošniških skupin, vključno z mladimi in trenutnimi kadilci, ki se nanašajo na sestavine oziroma emisije ter povzetke morebitnih tržnih raziskav, opravljenih ob uvedbi novih izdelkov. Proizvajalci in uvozniki tobačnih izdelkov NIJZ poročajo tudi o obsegu prodaje po posameznih blagovnih znamkah oziroma vrstah teh izdelkov.

K 8. členu

V tem členu je skladno z Direktivo določena strožja obveznost poročanja proizvajalcev in uvoznikov o dodatkih, ki jih vsebujejo cigarete in tobak za zvijanje in so vključeni na prednostni seznam, ki ga določi minister, pristojen za zdravje. Proizvajalci in uvozniki izdelkov, ki vsebujejo dodatke iz tega seznama morajo izvesti celovite študije, ki za vsak tak dodatek ugotovijo njegove lastnosti in vpliv na lastnosti tobačnega izdelka, kateremu so dodani, preverijo emisije, ki nastanejo ob izgorevanju tobačnega izdelka z dodatkom in prikažejo nameravano uporabo zadevnega izdelka. O rezultatih izvedenih študij morajo proizvajalci in uvozniki pripraviti poročilo, ki ga morajo predložiti Evropski komisiji in NLZOH, najkasneje 18 mesecev po tem, ko je določen dodatek uvrščen na prednostni seznam. Mala in srednje velika podjetja, kot so opredeljena v priporočilu Komisije 2003/361/ES (UL L 124, 20. 5. 2003, str. 36), so izvzeta iz obveznosti, določenih v tem členu, če poročilo o dodatku pripravi drug proizvajalec ali uvoznik.

Prvi seznam dodatkov, ki bo vseboval najmanj 15 dodatkov, bo Evropska komisija, skladno z točko b prvega odstavka 6. člena Direktive, sprejela do 20. maja 2016.

K 9. členu

Na podlagi Direktive ta člen določa prepoved dajanja na trg tobačnih izdelkov z značilno aromo in določa kateri dodatki, bistveni za proizvodnjo tobačnih izdelkov, so dovoljeni.

Evropska komisija bo z izvedbenimi akti sprejela enotna pravila glede postopkov za določanje ali ima izdelek značilno aromo. Izdelki, za katere bo ugotovljeno, da imajo značilno aromo, obseg njihove prodaje pa predstavlja 3 % ali več v posamezni kategoriji izdelkov v celotni Uniji, bodo prepovedani od 20. maja 2020.

K 10. členu

Skladno z Direktivo člen prepoveduje dajanje na trg tobačnih izdelkov, ki vsebujejo dodatke kot so vitamini, kofein ali taurin, dodatke, ki obarvajo emisije, olajšajo vdihavanje ali povečajo vnos nikotina ter dodatke, ki imajo v neizgoreli obliki lastnosti CMR. Prepovedani so izdelki, ki v katerikoli od njihovih komponent vsebujejo aromatične snovi, ki omogočajo spreminjanje vonja ali okusa tobačnega izdelka ter jakost dima. Filtri, papirji in kapsule ne smejo vsebovati tobaka ali nikotina. Prepovedano je dajanje na trg tobačnih izdelkov, ki na podlagi znanstvenih dognanj vsebujejo dodatke v količinah, ki bistveno ali izmerljivo povečajo toksični ali zasvojevalni učinek ali krepijo lastnosti CMR med uporabo tobačnega izdelka.

Prepoved značilne arome in aromatičnih snovi v katerikoli od komponent tobačnega izdelka velja samo za cigarete in tobak za zvijanje.

K 11. členu

Člen na podlagi Direktive določa obveznost navajanja zdravstvenih opozoril v slovenskem jeziku na posameznih zavojčkih tobačnih izdelkov. Ta morajo pokrivati celotno površino zunanje embalaže, ki jim je namenjena in ne smejo vsebovati nobenih pripomb, razlag ali sklicevanj. Zdravstvena opozorila morajo biti na zunanjo embalažo natisnjena oziroma nalepljena tako, da jih ni mogoče odstraniti, poškodovati ali prikriti z drugimi oznakami (davčni žigi, oznake cene, varnostni elementi). Prav tako pa zdravstvena opozorila ne smejo prekrivati ali prekinjati davčnih žigov, oznak cene, oznak za prepoznavanje in sledenje ali varnostnih elementov na zavojčkih. Zdravstvena opozorila morajo pri odpiranju zavojčkov ostati nepoškodovana, razen pri zavojčkih s pokrovčki, pri katerih se pri odpiranju zdravstvena opozorila lahko prelomijo, vendar samo na način, da se zagotovi grafična celovitost in vidnost besedila, fotografij in informacij v zvezi z opuščanjem kajenja.

Dimenzije zdravstvenih opozoril iz tega zakona se izračunajo glede na zadevno površino zaprtega

zavojčka. Opozorila morajo biti obdana z 1-milimetrskim črnim okvirjem znotraj površine, ki je namenjena tem opozorilom.

K 12. členu

Direktiva v prvem odstavku 9. člena državam članicam daje možnost, da izberejo eno izmed splošnih opozoril, ki bo navedeno na vsakem zavojčku ali kakršni koli zunanji embalaži tobačnih izdelkov za kajenje. Izmed ponujenih opozoril: "Kajenje ubija – prenehajte zdaj" ali "Kajenje ubija" je bilo izbrano prvo opozorilo, saj kadilce poleg opozorila o škodljivosti, poziva tudi k opustitvi kajenja.

Na vsakem zavojčku in zunanji embalaži tobaka za kajenje se poleg splošnega navede tudi naslednje informativno sporočilo: „Tobačni dim vsebuje več kot 70 snovi, ki povzročajo raka.“. Ta člen določa tudi velikost, obliko in lego teh opozoril na različnih vrstah zavojčkov tobačnih izdelkov za kajenje in tobaka za zvijanje.

Člen določa tudi najmanjšo višino stranskih površin v milimetrih pri zavojčkih v obliki škatlice s pregibnim pokrovom, pri katerih se stranski površini ob odprtju prelomita na dva dela.

K 13. členu

Člen skladno z Direktivo določa, da se na vsakem posameznem zavojčku in zunanji embalaži tobačnih izdelkov za kajenje navedejo sestavljena zdravstvena opozorila. Ta vsebujejo eno od ustreznih besedilnih opozoril in ustrezne barvne fotografije, ki so podrobneje določeni s pravilnikom, ki ga sprejme minister, pristojen za zdravje ter informacije o opuščanju kajenja. Sestavljena zdravstvena opozorila morajo pokrivati 65 % zunanje sprednje in zadnje površine zavojčka in zunanje embalaže. Na cilindričnih zavojčkih morata biti prikazani dve sestavljeni zdravstveni opozorili, ki sta enako oddaljeni ena od druge, pri čemer vsako pokriva 65 % svoje polovice ukrivljene površine. Sestavljena zdravstvena opozorila imajo isto besedilno opozorilo in ustrezno barvno fotografijo na obeh straneh zavojčka in zunanje embalaže ter so prikazana na njunem zgornjem robu, obrnjena v isto smer kot vse druge informacije, ki so navedene na površini embalaže. Člen skladno z Direktivo določa tudi dimenzije teh opozoril na zavojčkih cigaret.

Sestavljena zdravstvena opozorila so razdeljena v tri sklope, pri čemer se vsak sklop uporablja določeno leto in se izmenjuje na vsako leto. Vsako sestavljeno zdravstveno opozorilo, ki je na voljo za uporabo v določenem letu, se v največji možni meri enako pogosto prikaže pri vsaki od blagovnih znamk tobačnih izdelkov.

K 14. členu

Člen skladno z Direktivo ureja označevanje brezdimnih tobačnih izdelkov, na zunanji embalaži katerih mora biti navedeno naslednje zdravstveno opozorilo: "Ta tobačni izdelek škoduje zdravju in povzroča zasvojenost." Zdravstveno opozorilo mora biti natisnjeno v pisavi Helvetica v črnem odebeljenem tisku na beli podlagi, biti mora v središču površine, določene za to, ter je pri kvadratnih zavojčkih ali na zunanji embalaži vzporedno s stranskim robom zavojčka oziroma zunanje embalaže. Prikaže se na dveh največjih površinah zavojčka ali zunanje embalaže in pokriva 30 % površine vsakega zavojčka ali zunanje embalaže brezdimnega tobačnega izdelka.

K 15. členu

Skladno z Direktivo člen določa, da označevanje zavojčkov, zunanja embalaža in sam tobačni izdelek ne smejo vključevati nobenega elementa (besedila, simboli, imena, blagovne znamke, figurativni in drugi znaki), ki oglašuje tobačni izdelek ali spodbuja njegovo uporabo z ustvarjanjem napačnih predstav o njegovih lastnostih, učinkih na zdravje, tveganjih ali emisijah. Označke teh izdelkov ne smejo vsebovati informacij o vsebnosti nikotina, katrana ali ogljikovega monoksida. Označevanje zavojčkov, zunanja embalaža in sam tobačni izdelek ne sme namigovati na to, da je katerikoli izmed teh izdelkov manj škodljiv, zmanjševati učinek nekaterih škodljivih komponent dima ali navajati, da

izdelek spodbuja vitalnost, energijo, zdravje, ima pomlajevalne, naravne ali organske lastnosti ali drugače koristi zdravju in življenjskemu slogu. Oznake na zavojčkih oziroma zunanji embalaži se ne smejo nanašati na okus, vonj, aromatične snovi ali druge dodatke oziroma odsotnost le teh, po izgledu izdelki ne smejo biti podobni živilom ali kozmetičnim izdelkom ter namigovati na to, da ima določen tobačni izdelek izboljšano biološko razgradnjo ali druge okoljske prednosti. Zavojčki in zunanja embalaža tobačnih izdelkov ne smejo namigovati na finančne koristi z vključevanjem tiskanih bonov, ponudb popustov, brezplačne distribucije, ponudbe "dva za enega" ali drugih podobnih ponudb.

Četrti odstavek prepoveduje proizvodnjo in dobavo cigaret ali tobaka za zvijanje katerih embalaža oziroma njen del proizvaja zvok ali vsebuje vonj ali oddaja vonj, ki ni običajno povezan z embalažo tobačnih izdelkov. Ta prepoved ne obsega vonja v embalaži cigaret ali tobaka za zvijanje, ki izhaja iz proizvodnega procesa oziroma cigaretam ali tobaku za zvijanje daje značilno aromo, ki ni prepovedana s tem zakonom.

Šesti odstavek člena prepoveduje proizvodnjo in dobavo cigaret ali tobaka za zvijanje, katerih embalaža vključuje elemente, ki povzročijo spremembo embalaže po prodaji izdelka. Ti elementi vključujejo predvsem toplotno aktivirana črnila, črnila ali okrasne olepšave, ki s časom postopoma postanejo vidne, črnila, ki so pod določeno lučjo fluorescentne barve, površine, ki po praskanju ali drgnjenju prikažejo sliko oziroma besedilo ter raztegljive ali razložljive vložke.

K 16. členu

Člen v skladu z Direktivo določa videz in vsebino zavojčkov cigaret ter minimalno število cigaret v teh zavojčkih. Določen je tudi material iz katerega so lahko izdelani ti zavojčki in način odpiranja ali ponovnega zapiranja ali zapečatenja.

Drugi odstavek člena predpisuje barvo, ki se lahko uporabi za zavojček in zunanjo embalažo cigaret in notranjo površino tovrstne embalaže.

Tretji odstavek določa, da je lahko na zavojčkih in zunanji embalaži cigaret natisnjeno besedilo, ki navaja blagovno znamko in ime vrste cigaret, vendar se blagovna znamka in ime vrste lahko pojavita samo, in ne več kot enkrat, na sprednji površini zavojčka in zunanje embalaže, eni od najmanjših površin zavojčka in zunanje embalaže in na površini nasprotni najmanjši površini zavojčka in zunanje embalaže. Vendar pod pogojem, da besedilo ne prekriva splošnih in sestavljenih zdravstvenih opozoril ali informativnih sporočil.

K 17. členu

Prvi odstavek člena določa obliko in vsebino zavojčkov tobaka za zvijanje.

Drugi odstavek člena predpisuje barvo, ki se lahko uporablja za zavojček in zunanjo embalažo tobaka za zvijanje in notranjo površino tovrstne embalaže.

Tretji odstavek določa, da se lahko na zavojčku in zunanji embalaži tobaka za zvijanje, v primeru zavojčka kvadraste oblike ali zunanjega paketa, ki ni cilindrične oblike, blagovna znamka in ime vrste tobaka za zvijanje pojavita samo, in ne več kot enkrat, na vsaki od naslednjih površin: sprednji površini zavojčka in zunanje embalaže, eni od najmanjših površin zavojčka in zunanje embalaže in na površini nasprotni najmanjši površini zavojčka in zunanje embalaže.

V primeru zavojčka ali zavojčka cilindrične oblike se lahko blagovna znamka in ime vrste pojavita samo, in ne več kot enkrat, na vsaki od naslednjih površin: sprednji površini zavojčka in zunanje embalaže, zadnji površini zavojčka in zunanje embalaže in na pokrovu zavojčka.

V primeru zavojčka v obliki vrečke se lahko blagovna znamka in ime vrste pojavita samo, in ne več kot enkrat, na vsaki od naslednjih površin: sprednji površini zavojčka in zunanje embalaže, zadnji površini zavojčka in zunanje embalaže, vendar pod pogojem, da besedilo ne prekriva splošnih in sestavljenih zdravstvenih opozoril ali informativnih sporočil.

18. členu

Prvi odstavek določa barvo in odtenek, ki sta dovoljena na ali za papirček, ohišje, filter ali drug material, ki tvori del cigarete (razen vsebovanega tobaka). Vsi ti deli cigarete morajo biti navadne bele barve s končnim slojem brez sijaja. Papirček ali ovoj, ki obdaja konec cigarete, ki ni namenjen prižiganju, je lahko obarvan v odtenku plute.

Na cigareti je lahko natisnjeno besedilo, ki opredeljuje blagovno znamko in naziv vrste cigarete, vendar le, če so izpolnjeni vsi podrobnejši pogoji, ki jih predpiše minister pristojen za zdravje.

K 19. členu

Ta člen na podlagi Direktive uvaja obveznost označevanja zavojčkov tobačnih izdelkov s posebnimi identifikacijskimi oznakami in dejstva, ki jih bo mogoče na podlagi te oznake določiti. Vzpostavil se bo celovit sistem sledljivosti tobačnih izdelkov v katerega bodo vključeni vsi gospodarski subjekti, ki so vključeni v trgovino s tobačnimi izdelki, od proizvajalca do zadnjega gospodarskega subjekta pred prvo prodajo na prodajnem mestu, vključno z uvozniki, skladišči in prevoznimi podjetji. Določbe tega člena se bodo za cigarete in tobak za zvijanje začele uporabljati 20. maja 2019, za druge tobačne izdelke pa 20. maja 2024.

K 20. členu

Poleg posebne identifikacijske oznake iz prejšnjega člena bodo morali imeti zavojčki tobačnih izdelkov tudi varnostni element, zaščiten pred nedovoljenimi posegi in sestavljen iz vidnih ter nevidnih elementov. Natisnjen ali pritrjen bo moral biti tako, da se ga ne da odstraniti, izbrisati, prekriti ali prekiniti z davčnimi znamkami, oznakami cene ali drugimi elementi, določenimi v zakonodaji. Določbe tega člena se bodo za cigarete in tobak za zvijanje začele uporabljati 20. maja 2019, za druge tobačne izdelke pa 20. maja 2024.

K 21. členu

Člen določa pravilnike, s katerimi, bo minister, pristojen za zdravje določil podrobnejše pogoje za določanje stroškov meritev emisij iz četrtega odstavka 6. člena zakona, poročanje in prednostni seznam dodatkov iz 7. in 8. člena zakona, postopke določanja izdelkov z značilno aromo iz 9. člena zakona, za sestavljena splošna zdravstvena opozorila ter embalažo tobačnih izdelkov iz 13., 16., 17. in 18. člena zakona in za sledljivost ter varnostni element v skladu z 19. in 20. členom zakona.

K 22. členu

Člen prepoveduje dajanje tobaka za oralno uporabo na trg.

K 23. členu

Proizvajalci in uvozniki novih tobačnih izdelkov morajo na podlagi tega člena 6 mesecev pred nameravanim dajanjem na trg NLZOH v elektronski obliki obvestiti o vsakem takem izdelku, ki ga nameravajo dati na trg. Člen določa podrobnejšo vsebino obvestila in drugih podatkov, ki jih morajo proizvajalci in uvozniki predložiti o novem tobačnem izdelku ter obveznost pošiljanja posodobljenih informacij o teh izdelkih.

K 24. členu

Skladno z določbami Direktive člen ureja elektronske cigarete, njihovo dajanje na trg, pogoje, ki jih morajo izdelki te vrste ob tem izpolnjevati in ostale obveznosti proizvajalcev in uvoznikov tovrstnih izdelkov.

Prvi odstavek tega člena določa obveznost proizvajalcev in uvoznikov elektronskih cigaret in posodic

za ponovno polnjenje, da NLZOH predložijo obvestilo o kakršnih koli tovrstnih izdelkih, ki jih nameravajo dati na trg. Obvestilo se predloži elektronsko, šest mesecev pred nameravanim dajanjem na trg in mora vsebovati sestavine, ki jih podrobneje predpisuje zakon. Za izdelke, ki so že na trgu, je tovrstno obvestilo potrebno predložiti do 20. novembra 2016.

V drugem in tretjem odstavku so skladno z Direktivo določeni pogoji, ki jih morajo izpolnjevati elektronske cigarete in posodice za polnjenje.

Četrty odstavek določa, da morajo zavojčki elektronskih cigaret in posodice za ponovno polnjenje vključevati navodilo za uporabo, ki mora vsebovati z zakonom določene informacije o izdelku.

Zavojčki in kakršna koli zunanja embalaža elektronskih cigaret in posodic za ponovno polnjenje mora izpolnjevati pogoje, določene v petem odstavku tega člena. Ti pogoji se nanašajo na sestavine izdelka in zdravstvena opozorila, ki jih mora vsebovati zunanja embalaža teh izdelkov.

V šestem odstavku je določena obveznost proizvajalcev in uvoznikov elektronskih cigaret, da NLZOH vsako leto predložijo celovite podatke o obsegu prodaje posameznih znamk oziroma vrst izdelkov, informacije o preferencah različnih skupin potrošnikov, načine prodaje izdelka in povzetek raziskav trga, ki so bile izvedene v zvezi z navedenim.

Informacije, prejete na podlagi drugega odstavka tega člena NLZOH objavi na svoji spletni strani, pri tem ustrezno upošteva potrebo po varovanju poslovnih skrivnosti proizvajalcev in uvoznikov elektronskih cigaret.

Devety odstavek skladno z Direktivo določa, da morajo proizvajalci in uvozniki elektronskih cigaret in posodic za ponovno polnjenje vzpostaviti in vzdrževati sistem zbiranja informacij o vseh domnevnih škodljivih učinkih teh izdelkov na zdravje ljudi in zbrane informacije posredovati NIJZ. Gospodarski subjekti morajo na zahtevo NIJZ posredovati dodatne informacije, npr. o varnostnih in kakovostnih vidikih ali kakršnih koli škodljivih učinkih elektronskih cigaret ali posodic za ponovno polnjenje.

Če kateri koli od teh gospodarskih subjektov meni ali lahko upravičeno sumi, da elektronske cigarete ali posodice za ponovno polnjenje v njegovi posesti, ki naj bi se dale na trg ali so dane na trg, niso varne ali kakovostne ali so kakor koli drugače neskladne s tem zakonom, nemudoma sprejme korektivne ukrepe, potrebne, da bi zadevni izdelek ustrezno uskladili s tem zakonom ali ga po potrebi umaknili oz. odpoklicali. V tem primeru mora gospodarski subjekt tudi nemudoma obvestiti organe za nadzor trga v državi, kjer je izdelek dan na voljo ali naj bi bil dan na voljo, pri čemer navede zlasti podrobnosti o tveganjih za zdravje ljudi in varnost ter vseh sprejetih korektivnih ukrepov ter rezultate teh ukrepov.

Če elektronske cigarete in posodice za ponovno polnjenje izpolnjujejo zahteve iz tega člena in NLZOH ugotovi ali lahko upravičeno sumi, da bi določena elektronska cigareta ali posodica za ponovno polnjenje ali vrsta le-teh lahko predstavljala resno tveganje za zdravje ljudi, o tem nemudoma obvesti Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije.

Inšpektorat na podlagi prejetega obvestila iz prejšnjega odstavka sprejme ustrezne začasne ukrepe za zaščito zdravja ljudi, ki lahko vključujejo prepoved prodaje določenega izdelka in umik določenega izdelka iz trga.

K 25. členu

Člen ureja zeliščne izdelke za kajenje in skladno z Direktivo določa, da mora biti na vsakem zavojčku in zunanji embalaži zeliščnega izdelka za kajenje navedeno naslednje zdravstveno opozorilo : "Kajenje tega izdelka škoduje zdravju."

Zdravstveno opozorilo iz prejšnjega odstavka se prikaže na sprednji in zadnji površini zavojčka oziroma zunanje embalaže. Biti mora skladno z zahtevami osmega odstavka 12. člena tega zakona,

pokrivati mora 30 % ustrezne površine zavoјčka oziroma zunanje embalaže.

Četrty odstavek tega člena določa, da zavoјčki in zunanja embalaža zeliščnih izdelkov za kajenje ne smejo vsebovati elementov ali značilnosti iz prve, druge in četrte alineje prvega odstavka 15. člena tega zakona in navedb, da izdelek ne vsebuje dodatkov in aromatičnih snovi.

K 26. členu

Člen skladno z določili Direktive uvaja obveznost poročanja o sestavinah zeliščnih izdelkov za kajenje. Izdelovalci in uvozniki teh izdelkov pristojnim organom predložijo seznam vseh sestavin in količine teh sestavin, uporabljenih pri izdelavi zeliščnih izdelkov za kajenje, posebej za vsako blagovno znamko in za vsako vrsto. Proizvajalci ali uvozniki obvestijo pristojne organe, če se sestava izdelka tako spremeni, da vpliva na informacije, predložene na podlagi tega člena. Informacije iz tega člena se predložijo pred dajanjem na trg novega ali spremenjenega zeliščnega izdelka za kajenje.

Podatki iz prvega odstavka tega člena se objavijo na spletni strani NLZOH.

K 27. členu

Člen določa, da podrobnejše pogoje glede postopkov poročanja o sestavinah zeliščnih izdelkov za kajenje predpiše minister, pristojen za zdravje.

K 28. členu

Člen prepoveduje vsako sponzoriranje dogodka, dejavnosti ali posameznika ter kakršnokoli posredno in neposredno oglaševanje in promocija tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov vključno prek storitev informacijske družbe. Popolno prepoved oglaševanja, promocije in sponzoriranja tobačnih in povezanih izdelkov uvajamo na podlagi prvega in drugega odstavka 13. člena Okvirne konvencije, ki pogodbenicam nalaga, da v skladu s svojo ustavo ali ustavnimi načeli sprejmejo, popolno prepoved vsakršnega oglaševanja, promocije in sponzoriranja tobačnih izdelkov.

Drugi odstavek tega člena podrobneje opredeljuje neposredno oglaševanje, za katerega šteje razstavljanje posameznih izdelkov na prodajnih mestih, promocijska darila, darilne bone, znamkice in kupone za popust ali kakršnekoli druge podobne ponudbe (npr. nižje cene, brezplačni izdelki, nagrade, večja pakiranja, dva izdelka za enega, programi lojalnosti) v povezavi z nakupom tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov. Prepovedano je spodbujane prodaje tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov. Prodajalci morajo vse te izdelke hraniti tako, da niso vidni niti dostopni javnosti. Na vsakem prodajnem mestu mora biti na vidnem mestu objavljena informacija, da se na tem mestu prodajajo izdelki iz prvega odstavka tega člena.

Člen opredeljuje kaj obsega posredno oglaševanje in skladno s Smernicami za izvajanje 13. člena Okvirne konvencije določa podrobnejšo vsebino posameznih oblik posrednega oglaševanja. Za posredno oglaševanje tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov se šteje prikazovanje zaščitenih blagovnih znamk in drugih znakov za označevanje teh izdelkov na predmetih, ki po tem zakonu niso tobak, tobačni izdelki ali povezani izdelki (npr. na pepelnikih, gostinski opremi, dežnikih, oblačilih). Za posredno oglaševanje se šteje tudi brezplačno ponujanje tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov na javnih mestih in v javnih prostorih. Navedeni prepovedi sta bili uvedeni že na podlagi ZOUTI.

Skladno s Smernicami za izvajanje 13. člena Okvirne konvencije predlog zakona za posredno oglaševanje šteje kadar se ime blagovne znamke, znak, blagovna znamka, logotip, trgovski oznaka ali katera koli druga posebnost, vključno s posebnimi barvnimi kombinacijami tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov povezuje z drugim izdelkom ali storitvijo na tak način, da se utegne tobak, tobačne izdelke in povezane izdelke, povezovati s tem izdelkom ali storitvijo. Za posredno oglaševanje se šteje tudi kadar se ime blagovne znamke, znak, blagovna znamka, logotip, trgovske oznake ali kakršna koli druga posebnost, vključno s posebnimi barvnimi kombinacijami drugega izdelka ali storitve povezuje s

tobakom, tobačnim izdelkom ali povezanim izdelkom, družbo, ki te izdelke proizvaja, na tak način, da se utegnejo ti izdelki povezati z drugim izdelkom ali storitvijo.

Predlog zakona skladno z ZOUTI ohranja tudi prepoved oglaševanja izdelkov, ki bi s svojim videzom in namenom uporabe lahko spodbujali k potrošnji tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov (npr. sladkarije, prigrizki, igrače ali drugi predmeti v obliki tobačnih izdelkov).

Skladno s Smernicami za izvajanje 13. člena Okvirne konvencije je prepovedano prikazovanje in uporaba tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov na televiziji in v okviru javnih nastopov razen v filmih, nadaljevanjih in nanizankah.

Objavljanje podatkov o kakovosti in drugih lastnostih tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov v strokovnih knjigah ter revijah in publikacijah, ki so namenjene izključno obveščanju proizvajalcev in prodajalcev teh izdelkov in je njihovo razširjanje omejeno na te osebe ali podjetja, se ne šteje za oglaševanje po določbah tega člena. Ta določba je skladna s Smernicami za izvajanje 13. člena Okvirne konvencije, ki v 34. točki določajo, da se lahko popolne prepovedi oglaševanja, promocije in sponzoriranja tobačnih izdelkov oprostijo glasila proizvajalcev tobačnih izdelkov, vendar samo, če so namenjena izključno njihovim zaposlenim, pogodbenikom, dobaviteljem in drugim poslovnim partnerjem, in samo, če je njihovo razširjanje omejeno na te osebe ali podjetja.

K 29. členu

Skladno z veljavnim zakonom in Okvirno konvencijo ta člen ohranja prepoved prodaje tobaka in tobačnih izdelkov osebam, mlajšim od 18 let in jo širi tudi na povezane izdelke. Prepoved prodaje povezanih izdelkov je predlagana zaradi vedno večjega pojavljanja s tobakom povezanih izdelkov (npr. elektronske cigarete, zeliščni izdelki, novi tobačni izdelki) na tržišču. Ti izdelki so zdravju škodljivi in zasvojljivi, hkrati pa bi lahko mladoletnik iz uporabe takšnih povezanih izdelkov prešel na uporabo tobaka in tobačnih izdelkov. Ta prepoved mora biti na prodajnih mestih objavljena na vidnem mestu.

Tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov ne smejo prodajati osebe, mlajše od 18 let. Predlog zakona ohranja prepoved prodaje tobaka in tobačnih izdelkov iz avtomatskih naprav in jo širi tudi na povezane izdelke.

Skladno s točko b prvega odstavka 16. člena Okvirne konvencije Predlog zakona uvaja prepoved prodaje tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov na način, ki omogoča neposredno dostopnost teh izdelkov (npr. na prodajnih policah). Hkrati člen prepoveduje prodajo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov iz začasnih prodajnih mest, ki se jih lahko premika.

Prepovedana je prodaja posameznih cigaret oziroma drugih tobačnih in povezanih izdelkov izven izvorne embalaže proizvajalca.

Skladno z 18. členom Direktive, 18. točko Smernic in 2. točko 11. člena Protokola o odpravi nezakonite trgovine s tobačnimi izdelki, ki ga je Slovenija podpisala 6. 1. 2014, predlog zakona prepoveduje dajanje na trg ali čezmejno prodajo na daljavo tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov prek interneta, telekomunikacij ali katere koli druge razvijajoče se tehnologije.

Skladno s točko c prvega odstavka 16. člena Okvirne konvencije predlog zakona prepoveduje proizvodnjo, dajanje na trg in čezmejno prodajo na daljavo sladkarij, prigrizkov, igrač ali drugih predmetov v obliki tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov, ki so namenjeni otrokom in mladostnikom.

K 30. členu

Na podlagi tega člena predlog zakona prodajalca zavezuje, da od vsake osebe, ki kupuje tobačne izdelke in za katero domneva, da še ni stara 18 let, zahteva, da izkaže svojo starost z javno listino. Če oseba to odkloni, se ji tobačnega izdelka ne sme prodati. ZOUTI prodajalcev ni obvezoval, ampak jim je zgolj dajal možnost identifikacije teh oseb.

K 31. členu

Člen določa obvezno pridobitev licence za prodajo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov. Licenco za posamezno prodajno mesto izda upravna enota, na območju katere se nahaja prodajno mesto tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov. Licenca se podeli za 12 mesecev, izda se za vsako posamično prodajno mesto in je vezana na posameznika ali pravno osebo, ki izpolnjuje splošne zakonske pogoje za prodajo.

Člen določa tudi višino licenčnine

K 32. členu

Člen določa način porabe sredstev, ki se pridobijo s plačilom licenčin. Sredstva se lahko porabijo le za zakonsko določene namene in sicer za izvajanje dejavnosti oziroma aktivnosti varovanja ter krepitve zdravja.

K 33. členu

Člen določa, da se licenca izda na posebnem obrazcu, ki ga predpiše minister, pristojen za zdravje.

V drugem odstavku so navedeni podatki, ki jih mora vsebovati vsaka licenca. Le ti obsegajo identifikacijsko številko licence, datum izdaje licence, ime samostojnega podjetnika posameznika oziroma firmo pravne osebe, odgovorno osebo samostojnega podjetnika posameznika oziroma pravne osebe in poslovne enote, naziv ter naslov in kontaktne podatke prodajnega mesta tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov.

Licenca mora biti na vsakem prodajnem mestu vidno razstavljena, veljavna licenca je pogoj za dopustnost prodaje tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov. Licenca je izdana za specifično prodajno mesto in dopušča prodajo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov le na prodajnem mestu, navedenem na licenci.

K 34. členu

Člen določa pogoje za pridobitev ali podaljšanje licence za prodajo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov. Za licenco lahko zaprosi le oseba, ki je dopolnila 18 let, pred izdajo licence mora pristojni organ preveriti ali je bil vlagatelj oziroma odgovorna oseba vlagatelja že obsojena zaradi storitve prekrška po tem zakonu. Preveriti mora tudi, če je bila vlagatelju v preteklosti že odvzeta licenca za prodajo tovrstnih izdelkov.

V zadnjem odstavku člen določa rok 30 dni, v katerem mora pristojni organ z izdajo odločbe odločiti o podelitvi licence.

K 35. členu

Člen določa, da se vloga za pridobitev licence se odda na predpisanem obrazcu, v fizični ali elektronski obliki. Vlogi mora biti predloženo potrdilo o plačilu licenčnine. Vsebino obrazca določi minister, pristojen za zdravje.

Drugi odstavek določa vsebino vloge za pridobitev licence. Le ta mora vsebovati oznako in naziv izdajatelja, ime samostojnega podjetnika posameznika oziroma firmo pravne osebe, odgovorno osebo samostojnega podjetnika posameznika oziroma odgovorno osebo pravne osebe in poslovne enote, matično in davčno številko vlagatelja in naziv, kontaktne podatke ter naslov prodajnega mesta tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov.

Že plačna licenčnina se vrne v primeru zavrnitve vloge za izdajo oziroma podaljšanje licence.

K 36. členu

Člen določa dobo, za katero se podeli licenca, to je 12 mesecev.

K 37. členu

Člen določa, da licenca ni prenosljiva. Možne so le spremembe podatkov o prodajnem mestu npr. naziv in kontaktni podatki. Sprememba podatkov začne veljati z dnem sprejetja sklepa ali kasneje, če je tako določeno v odločitvi pristojnega organa.

K 38. členu

Člen določa pogoje za odvzem licence. Pristojni organ licenco odvzame imetniku, ko je ta s pravnomočno odločbo drugič sankcioniran zaradi storitve prekrška po tem zakonu ali v primeru, ko je bila licenca izdana ali podaljšana na podlagi nepravilnih ali zavajajočih podatkov, ki jih je imetnik licence navedel v svoji prijavi.

Licenca se lahko odvzame za določen čas glede na ugotovljene kršitve. Začasni odvzem licence traja 6 mesecev v primeru ugotovljenih kršitev določb tega zakona. V primeru kršitve prepovedi prodaje teh izdelkov mladoletnim osebam, prepovedi prodaje posameznih cigaret ali tobačnih in povezanih izdelkov izven izvorne embalaže proizvajalca, prepovedi prodaje iz avtomatskih naprav, začasnih prodajnih mest, ki se jih lahko premika ter prodaje pri kateri je omogočena neposredna dostopnost teh izdelkov pa traja odvzem licence 12 mesecev.

V primeru, da je bila prodajalcu v preteklosti licenca že odvzeta, se mu ob ugotovljeni ponovni kršitvi iz prejšnjega odstavka tega člena licenca odvzame trajno.

V primeru odvzema licence mora prodajalec tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov s prodajnega mesta, za katerega mu je bila licenca odvzeta, odstraniti vse tovrstne izdelke.

K 39. členu

Člen določa, da mora imetnik licence v primeru njenega uničenja oziroma izgube v najkasneje 14 dneh odkar je zanj izvedel, o tem obvestiti pristojni organ. Pristojni organ mu nato, na podlagi dokazila o plačilu licenčnine, izda dvojnik.

K 40. členu

Člen določa, da se o izdanih licencah vodi register. Vanj pristojni organ vpiše ime samostojnega podjetnika posameznika oziroma firmo pravne osebe, odgovorno osebo samostojnega podjetnika posameznika oziroma pravne osebe in poslovne enote, naziv, kontaktne podatke in naslov prodajnega mesta, identifikacijsko številko licence, datum izdaje licence, ter druge podatke, ki so potrebni za nadzor in statistične namene. To so predvsem pravnomočne odločbe o prekrških, na podlagi katerih potem pristojna upravna enota odvzame licenco, kadar so izpolnjeni za to predpisani zakonski pogoji.

Dostop do registra imajo vsi nadzorni organi. Na podlagi podatkov iz registra lahko pristojne upravne enote odločajo o podelitvi in odvzemu licence.

K 41. členu

Člen določa, da podrobnejše pogoje glede postopka izdaje in pridobivanja licence predpiše minister, pristojen za zdravje.

K 42. členu

Predlog zakona ohranja prepoved kajenja oziroma uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v vseh zaprtih javnih in delovnih prostorih, ki je bila v veljavi že do sedaj. Na novo uvaja prepoved kajenja oziroma uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov v zasebnih vozilih v prisotnosti mladoletnih oseb. Prepoved kajenja v zasebnih vozilih, v prisotnosti oseb, mlajših od 18 let je namenjena tako zaščiti mladoletnikov pred tobačnim dimom iz okolja kot izboljšanju prometne varnosti.

Pomembno je, da zaščito otrok pred tobačnim dimom umestimo med prioritete aktivnosti, k čemer poziva tudi 8. člen Okvirne konvencije. Z vidika zaščite zdravja in blaginje otrok in mladostnikov je

omejitev izpostavljenosti tobačnemu dimu v zasebnih prevoznih sredstvih utemeljena in upravičljiva ter podobna drugim ukrepom za zaščito otrok, kot so določbe glede varnostnih sedežev oziroma varnostnih pasov.

Drugi odstavek člena ohranja prepoved kajenja v prostorih, ki po tem zakonu ne štejejo za zaprte prostore, če so del pripadajočih funkcionalnih zemljišč prostorov, kjer se opravlja dejavnost vzgoje, izobraževanja ali zdravstvena dejavnost.

V tretjem odstavku člen določa izjeme od prepovedi kajenja in uporabe tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov s tem, da dovoljuje kajenje v posebej za kadilce določenih prostorih v nastanitvenih obratih in pri drugih ponudnikih nočitev, domovih za ostarele in zaporih v prostorih, ki niso namenjeni skupni rabi, kadar v njih bivajo samo kadilci, v posebej za kadilce določenih prostorih v psihiatričnih bolnišnicah in v posebej za kadilce določenih prostorih drugih izvajalcev zdravstvene obravnave duševnih bolnikov in v kadilnicah.

Četrty odstavek prepoveduje kadilnice v prostorih, v katerih se opravlja zdravstvena, vzgojna ali izobraževalna dejavnost.

V petem odstavku je določena dolžnost lastnikov, najemnikov in upraviteljev prostorov, kjer je kajenje oziroma uporaba tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov prepovedana, da zagotovijo spoštovanje te prepovedi.

K 43. členu

Člen določa pogoje, ki jih mora izpolnjevati kadilnica, le ti so enaki pogojem, ki jih je določal že prej veljavni zakon.

K 44. členu

Podrobnejšo ureditev pogojev za kadilnice določi minister, pristojen za zdravje s pravilnikom.

K 45. členu

Prvi odstavek člena določa, da se sredstva za uresničevanje nalog Medresorske koordinacijske skupine iz 3. člena tega zakona in izvajanje ukrepov iz 4. člena zakona zagotavljajo v državnem proračunu.

Drugi odstavek določa, da se za izvajanje strategije iz 3. člena in ukrepov iz 4. člena tega zakona sredstva zagotavljajo v državnem proračunu. Višina sredstev se določa z letnim proračunom v sorazmerju s predvidenim obsegom potreb in prihodkov iz naslova trošarin za tobačne izdelke.

K 46. členu

Člen določa ustanovite tobačnega sklada, ki se bo ustanovil za nedoločen čas, kot proračunski sklad. Viri tobačnega sklada so 50 centov od vsakega prodanega zavojčka cigaret in 50 centov od vsakih 30 gramov prodanega tobaka za zvijanje. Sredstva, zbrana na ta način, se bodo lahko porabljala le namensko, za preventivne programe varovanja in krepitev zdravja ter spodbujanja zdravega načina življenja in pa za izvajanje javne službe obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki jo opravlja Zavod za zdravstveno zavarovanje Republike Slovenije.

Predlagana rešitev uvaja novo dajatev na tobačne izdelke, ki bo pomenila dodatno obremenitev kupcev tovrstnih izdelkov. Na ta način zbrana sredstva bi se stekala v poseben proračunski sklad, s katerim bo upravljalo Ministrstvo za zdravje (za ustanovitev le tega bo potrebna dopolnitev Zakona o izvrševanju proračuna Republike Slovenije), uporabljala bi se lahko samo namensko za preventivne programe varovanja in krepitev zdravja, spodbujanje zdravega načina življenja ter za izvajanje javne službe obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki jo opravlja Zavod za zdravstveno zavarovanje

Slovenije kot javni zavod. S tem bi dosegli uvedbo novih javnofinančnih virov za izvajanje preventive in skladno z usmeritvami iz Resolucije o nacionalnem planu zdravstvenega varstva (2015-2025) zagotovili bolj vzdržno financiranje zdravstvenega varstva.

K 47. členu

Prvi odstavek člena določa organe, ki opravljajo nadzor nad določbami tega zakona. Ti organi so Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije, Inšpektorat Republike Slovenije za delo, Tržni inšpektorat Republike Slovenije, Finančna uprava Republike Slovenije in Policija.

V drugem, tretjem, četrtem in petem odstavku so določene nadzorne naloge Zdravstvenega inšpektorata Republike Slovenije.

V šestem odstavku so določene nadzorne naloge Inšpektorata Republike Slovenije za delo.

V sedmem odstavku so določene nadzorne naloge Tržnega inšpektorata Republike Slovenije.

V osmem odstavku so določene nadzorne naloge Policije.

V devetem odstavku so določene nadzorne naloge Finančne uprave Republike Slovenije.

Deseti, enajsti, dvanajsti, trinajsti in štirinajsti odstavek člena določajo ukrepe posameznih inšpekcijskih organov ob ugotovitvi določenih kršitev zakona.

Petnajsti odstavek člena pristojnim inšpekcijskim organom pri opravljanju nadzora nad prepovedjo prodaje tobaka, tobačnih izdelkov in povezanih izdelkov, osebam, mlajšim od 18 let, iz prvega odstavka 27. člena tega zakona omogoča sodelovanje z osebo mlajšo od 18. let. Za sodelovanje mladoletne osebe mora inšpekcijski organ pridobiti predhodno pisno soglasje njenih staršev oziroma skrbnikov.

K 48. členu

Člen določa globe in prekrške za katere se kaznujejo pravne osebe, odgovorne osebe pravnih oseb in samostojni podjetniki posamezniki. Višina glob za vse kršitelje je določena v višjih razponih kot v prej veljavnem zakonu.

Za določene prekrške je v drugem odstavku poleg globe določen tudi varstveni ukrep obveznega odvzema tobačnih izdelkov, ki so predmet prekrška.

Tretji odstavek določa globo za prodajo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov brez licence. Prekršek je določen na novo, kazen zanj je visoka, s čimer se želi doseči spoštovanje določb zakona, ki urejajo licenciranje prodajalcev teh izdelkov.

K 49. členu

Člen določa globe za prekrške, ki jih storijo posamezniki, višina globe ostaja nespremenjena, dodan pa je prekršek vnašanja hrane in pijače v prostor kadihnice ter prekršek za trgovce, ki od oseb, za katere domnevajo, da so mlajše od 18 let, ob nakupu tobačnih in povezanih izdelkov ne zahtevajo javne listine za izkaz starosti.

K 50. členu

Člen določa rok določa začetek veljavnosti posameznih ukrepov iz zakona.

Drugi odstavek določa roke za začetek veljavnosti določb 19. in 20. člena tega zakona.

K 51. členu

Člen določa prehodne določbe in omogoča prodajo določenih tobačnih in povezanih izdelkov, ki niso označeni oziroma proizvedeni v skladu z določbami tega zakona, do 20. maja 2017.

Drugi odstavek določa rok za predložitev informacij, predpisanih v 7., 24. in 26. členu tega zakona. Le te je potrebno predložiti do 20. novembra 2016.

Tretji odstavek določa, da se določbe 16., 17., in 18. člena glede barve zunanje embalaže cigaret in tobaka za zvijanje ter pravil za navajanje blagovne znamke, imena in vrste tobačnih izdelkov začnejo uporabljati eno leto po sprejemu zakona.

Četrty odstavek določa, prehodno obdobje šestih mesecev, v katerem morajo prodajalci zagotoviti, da tobačni in povezani izdelki na prodajnem mestu niso vidni in dostopni kupcem.

Peti odstavek določa roka za predložitev elektronskega obvestila o elektronskih cigaretah, ki bodo dane na trg. Obvestilo mora biti NLZOH predloženo šest mesecev pred začetkom prodaje novih izdelkov te vrste oziroma v šestih mesecih od začetka veljavnosti zakona za izdelke, ki so že na trgu.

Šesti odstavek določa, da se licence za prodajo tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov začnejo izdajati eno leto po začetku veljavnosti tega zakona. Prodajalci tobaka, tobačnih in povezanih izdelkov bodo lahko tovrstne izdelke prodajali brez licence še 18 mesecev od začetka veljavnosti tega zakona.

K 52. členu

Člen določa dan začetka veljavnosti zakona.